

**Kůže
&
kožní adnexa**

Funkce kůže

protektivní bariera

(mechanická, termická, světelná – UV, chemická, imunitní)

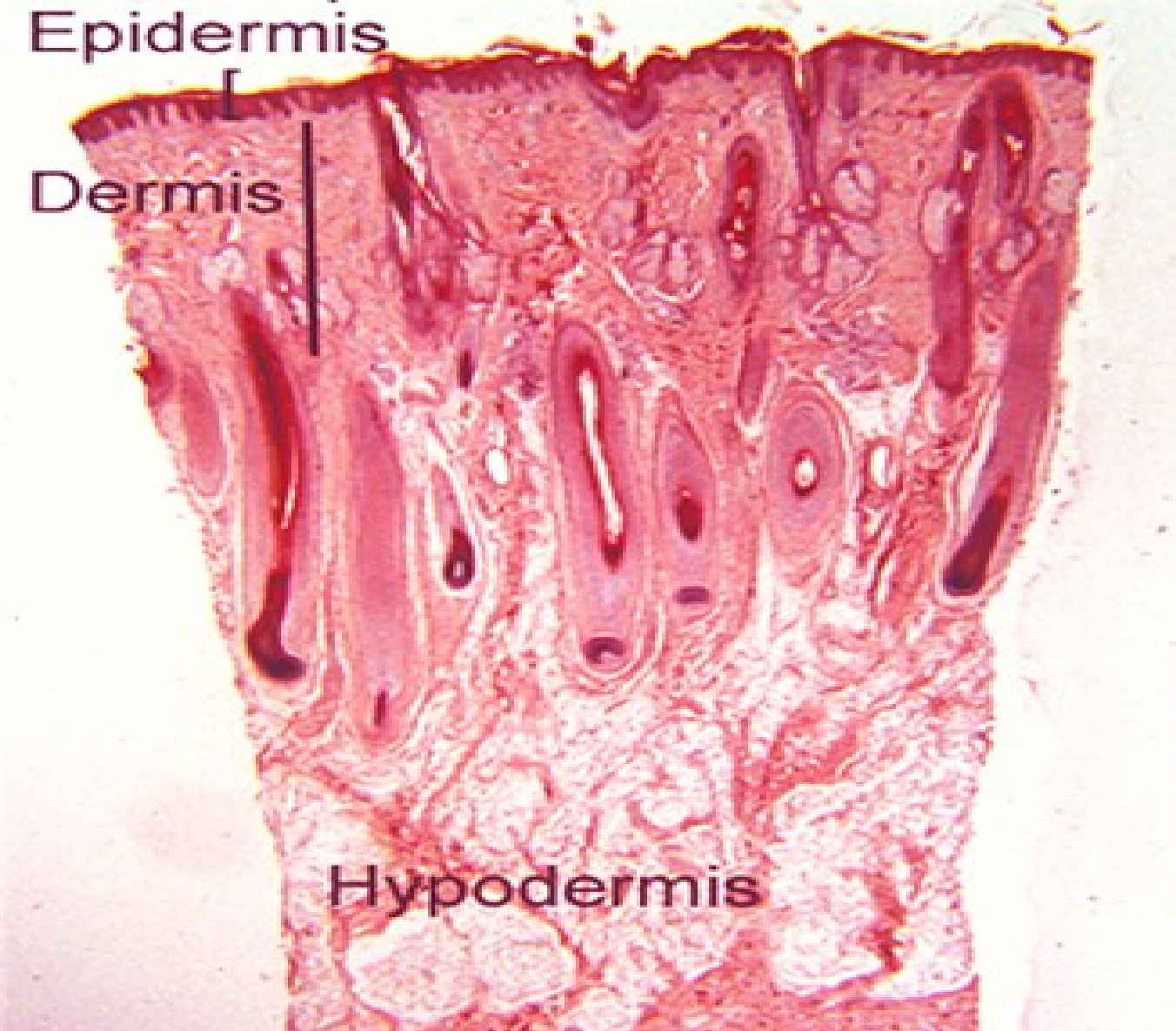
▶ **metabolická**

(H₂O, ionty – pot, plyny – perspirace, D vit.)

▶ **termoregulační (vaskularizace)**

▶ **recepční – příjem vjemů z vnějšího prostředí** (receptory – tlak, bolest, teplo)

▶ **sekreční (žlázy)**

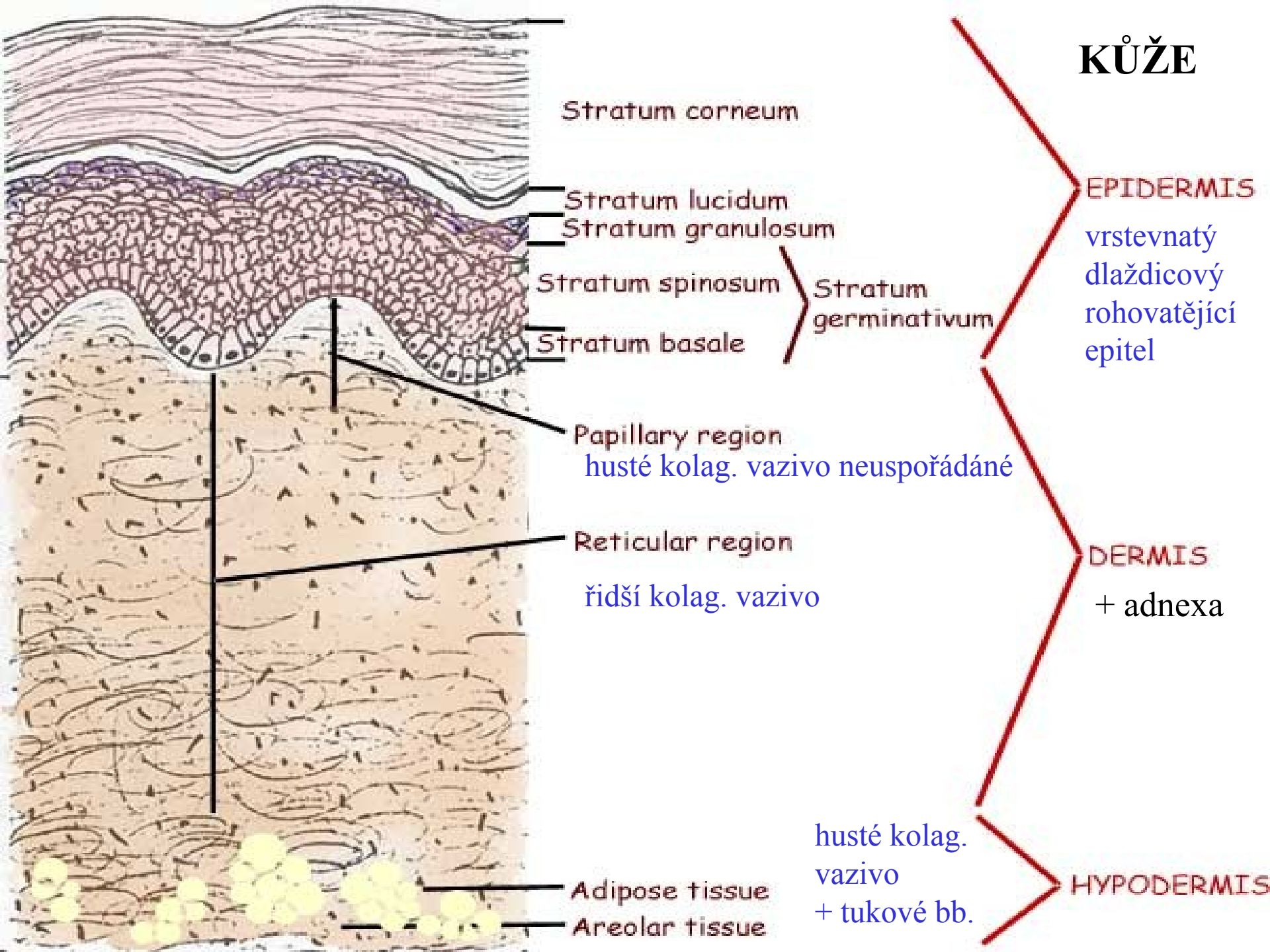

1 – 4 mm

1,5 – 2,3 m²

16 % celk. váhy

Stavba kůže: epidermis – pokožka
dermis – škára, corium
hypoderm(is) – podkožní vazivo, tela subcutanea

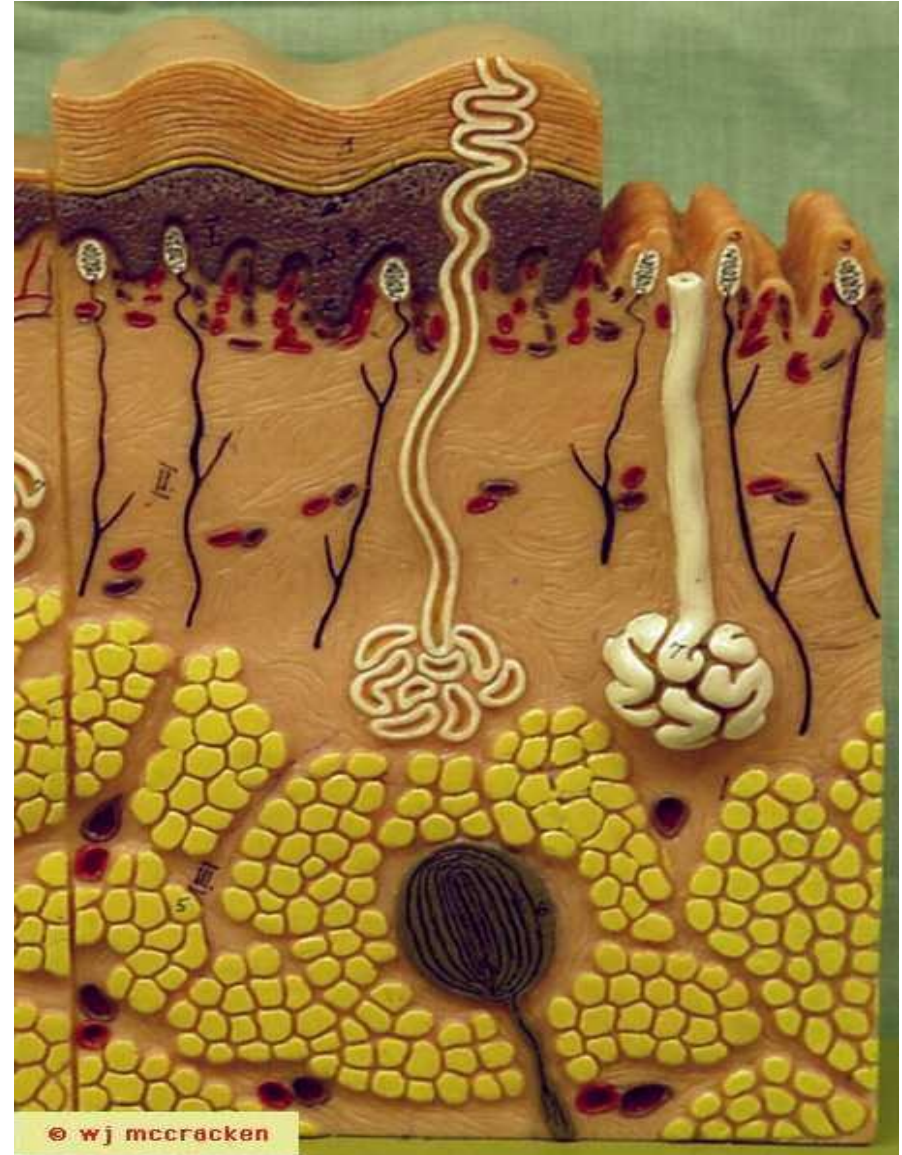
Kůže tenkého typu

- 4 vrstvy epidermis, 75 – 150 μm
- ostatní povrch těla (chlupy, vlasy)

Kůže tlustého typu

- 5 vrstev epidermis, 400 – 800 μm
- palma manus a planta pedis

Tenký typ kůže

Tlustý typ kůže

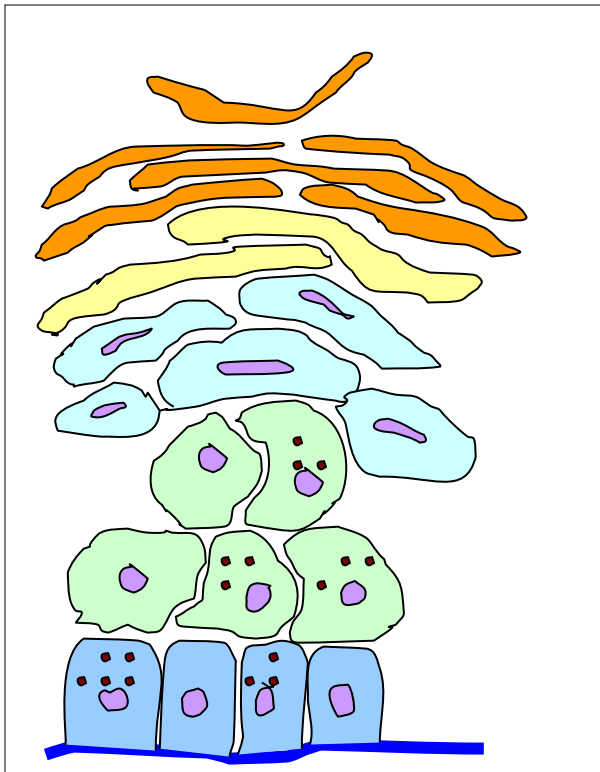

Epidermis – typy buněk

- A) keratinocyty
- B) melanocyty
- C) Langerhansovy buňky
- D) Merkelovy buňky

KERATINOCYTY

– cytokeratinová filamenta (10 nm)

EPIDERMIS

Stratum corneum

– šupinky s vlákny keratinu a se silnou membrámou; dysjunkte desmosomů (str.dysjunctum)

Stratum lucidum

– bezjaderné buňky s tonofilamenty a eleidinem (transparence)

Stratum ganulosum

– ploché bb. obsahují pyknotická jádra a granula:

a) glykolipidu (tmelová substance)

b) keratohyalinu

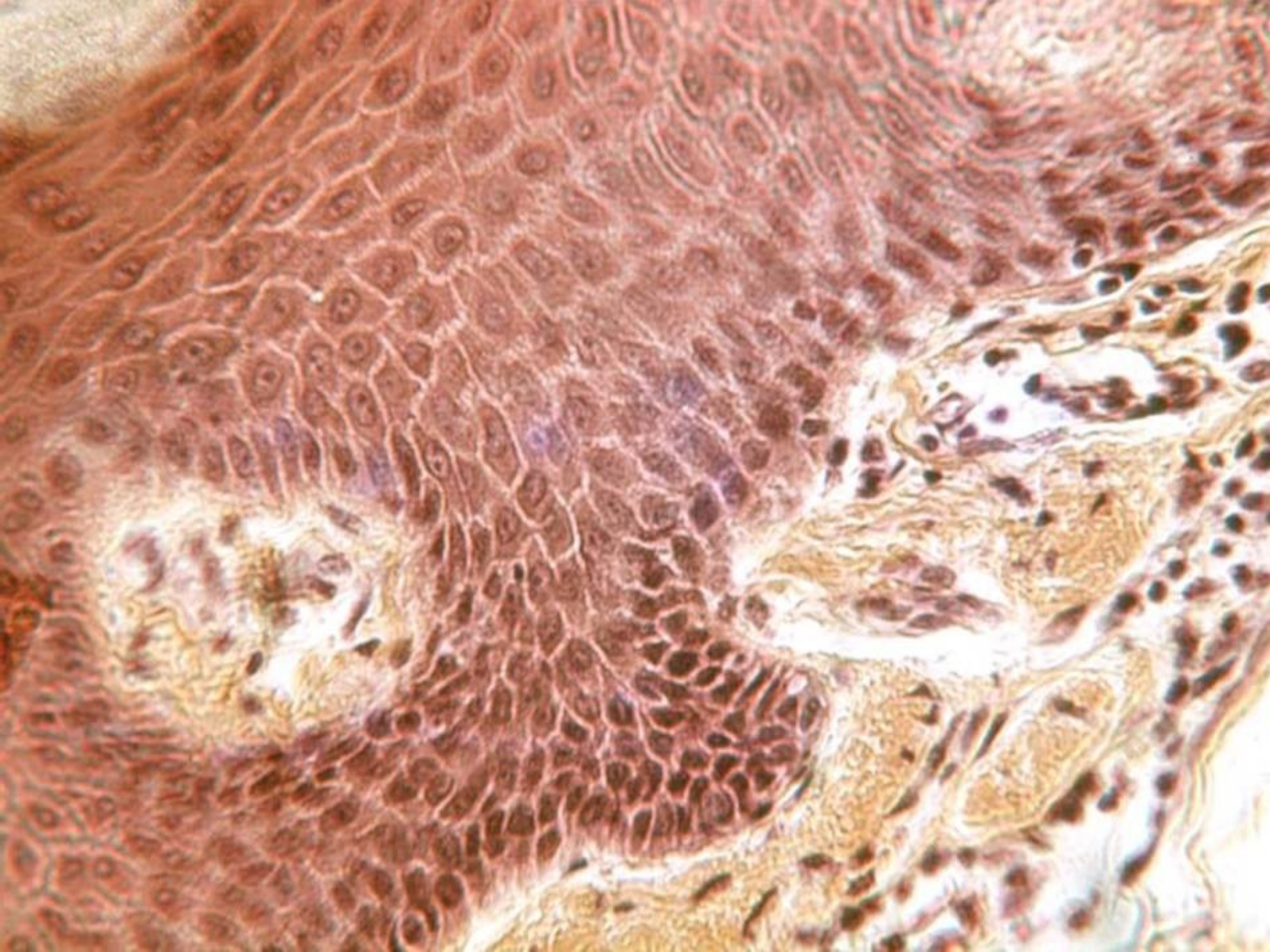
Stratum spinosum

– polyedrické „trnité“ bb. s tonofilamenty, podmiňují dermální papily;

Stratum basale

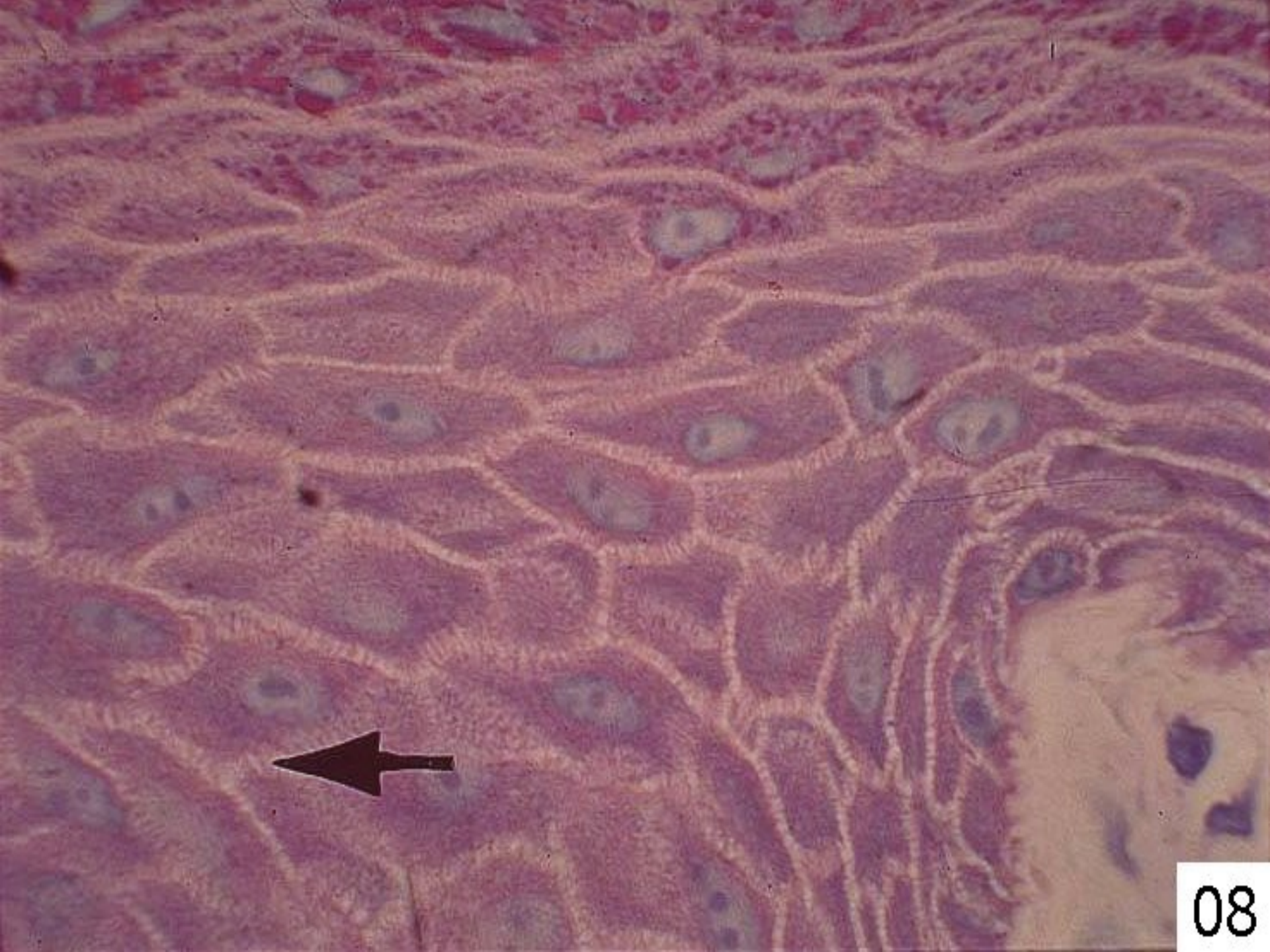
– bazofilní kubické buňky; mitoticky aktivní (germinativní vrstva)

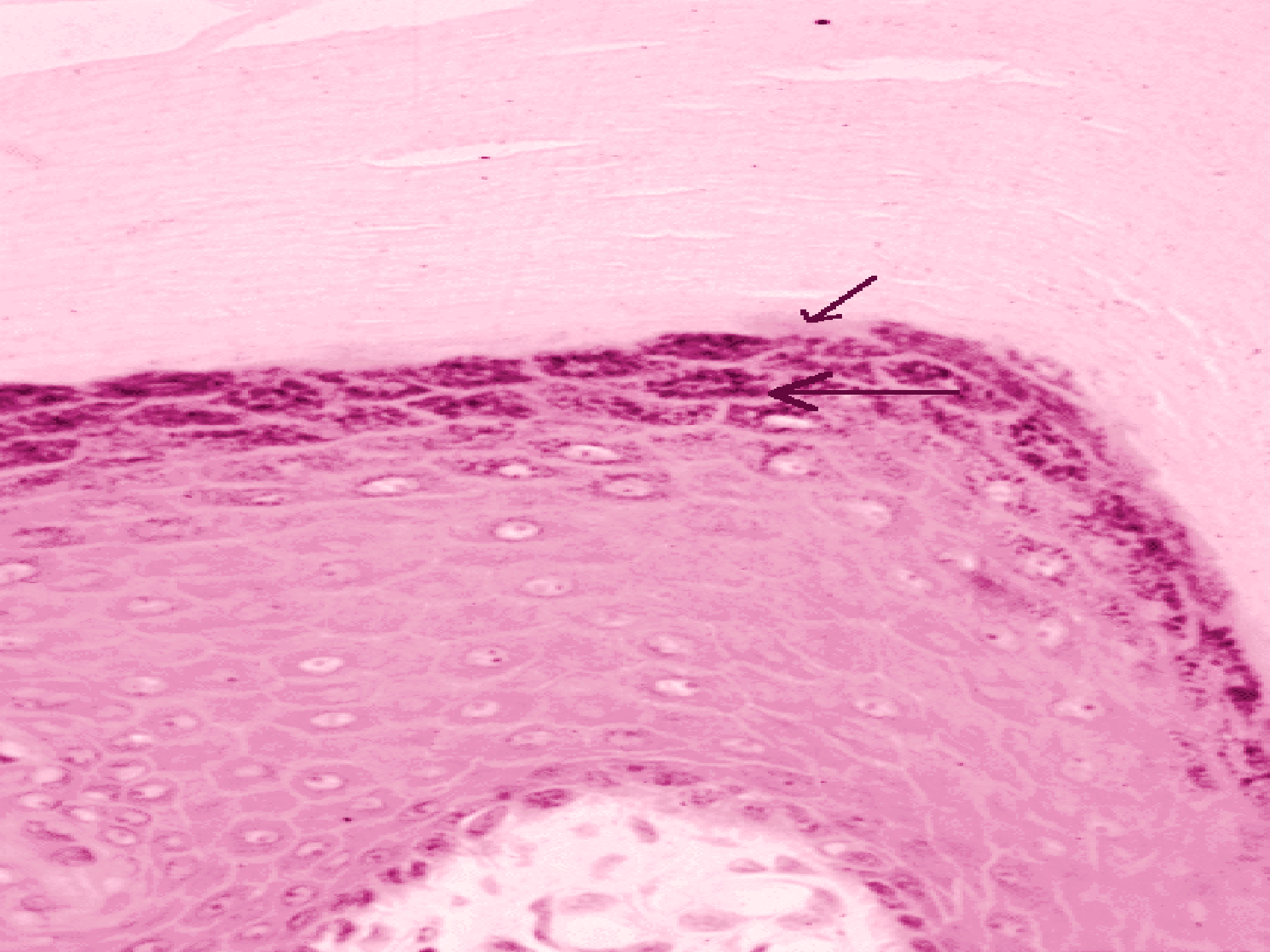

0.5 μm

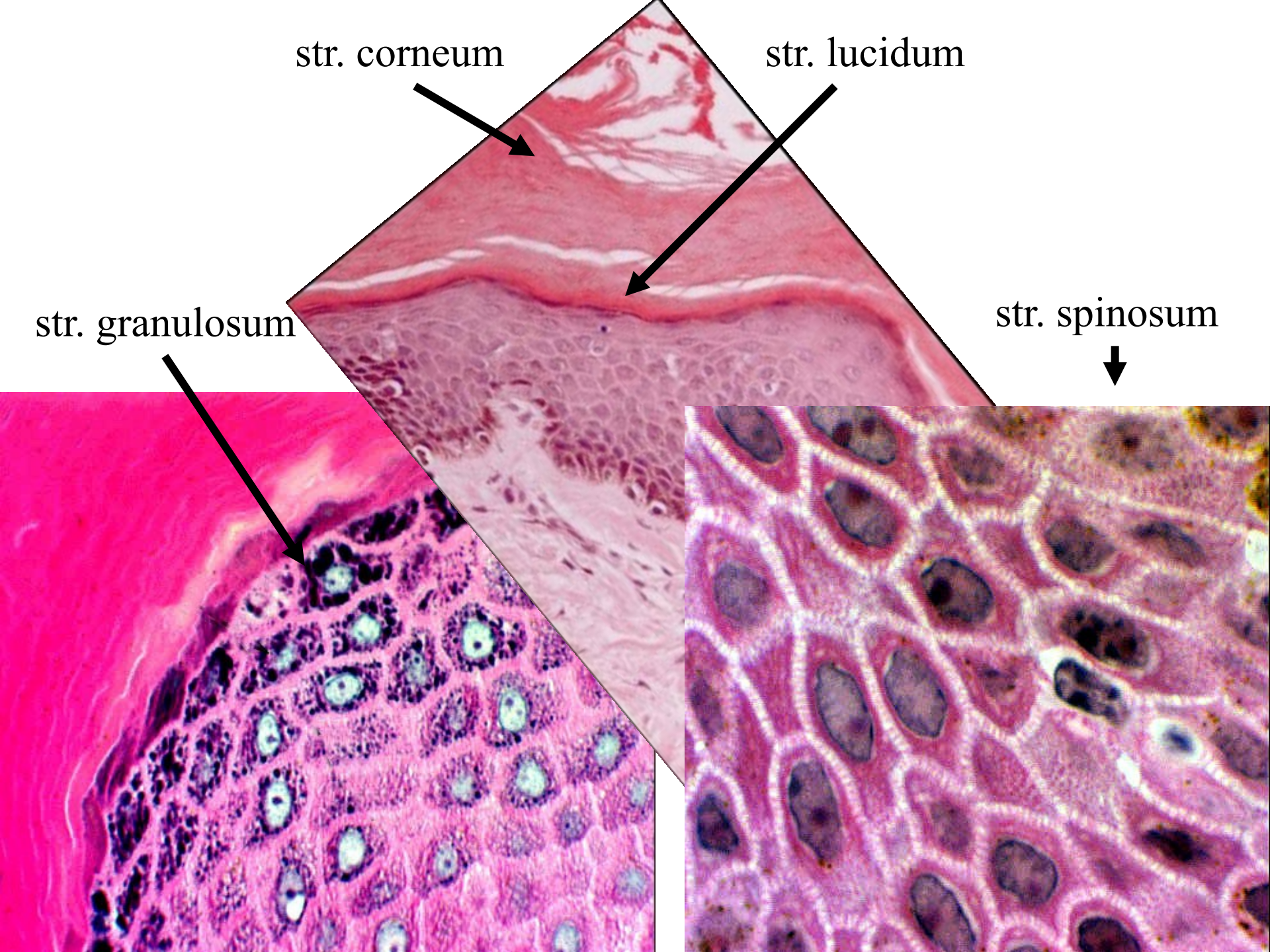

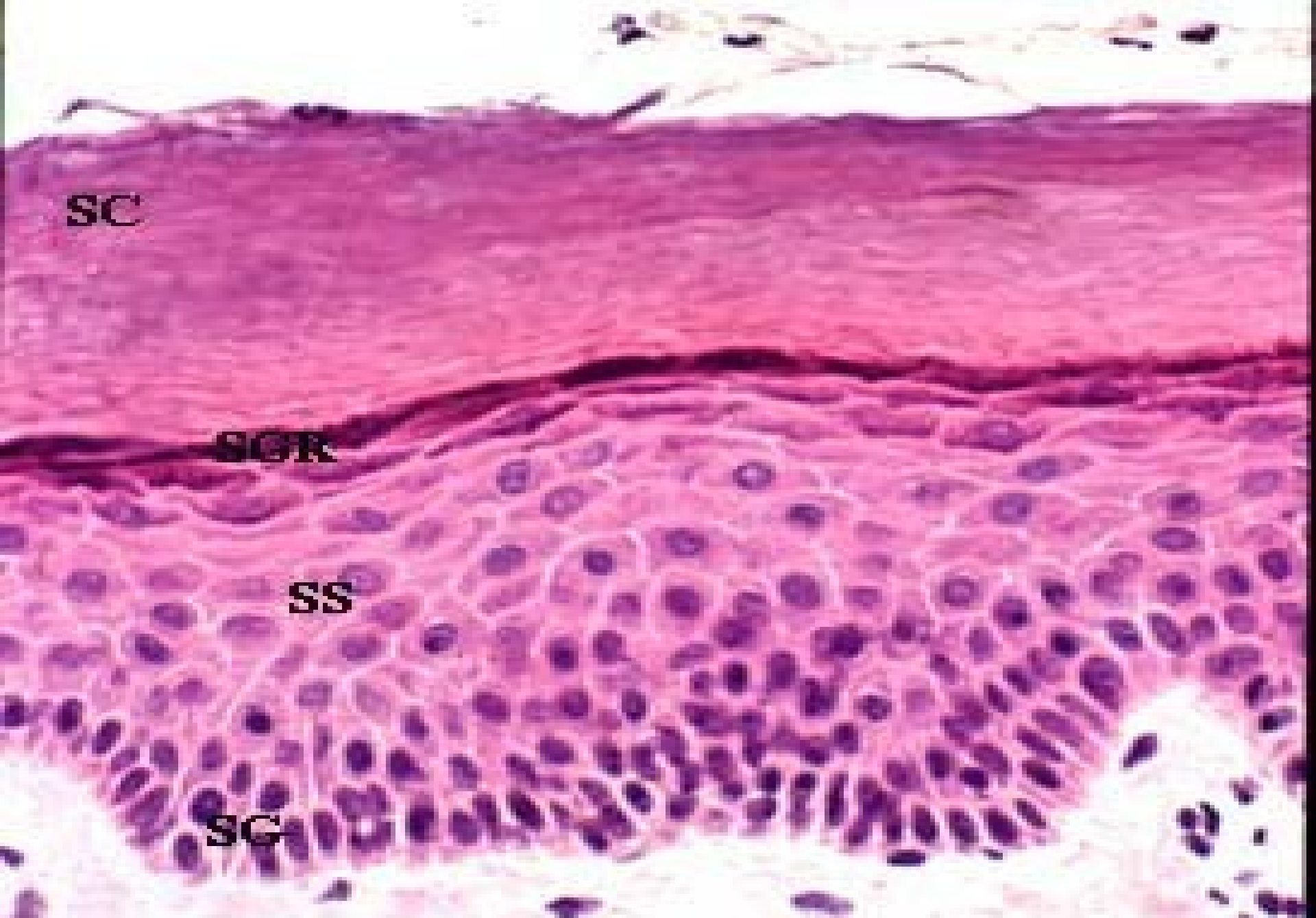
str. corneum

str. lucidum

str. granulosum

str. spinosum

SC

SGR

SS

SC

Keratinizace (rohovatění) kožních buněk:

ukládání skleroproteinů keratinu + lyzozomální odbourávání organel (autolyzomy)

Cytologické projevy	epidermální typ (měkký) kontinuální	rohový typ (tvrdý) diskontinuální
keratohyalinová zrna	+ (přechodně)	--
jádro	--	+
tukové kapky	+	--
desmosomy	dysjunkce	+
keratin	typ A (+S)	typ B (+++S)
- příklad:	kůže	vlas, nehet

Další buňky v epidermis

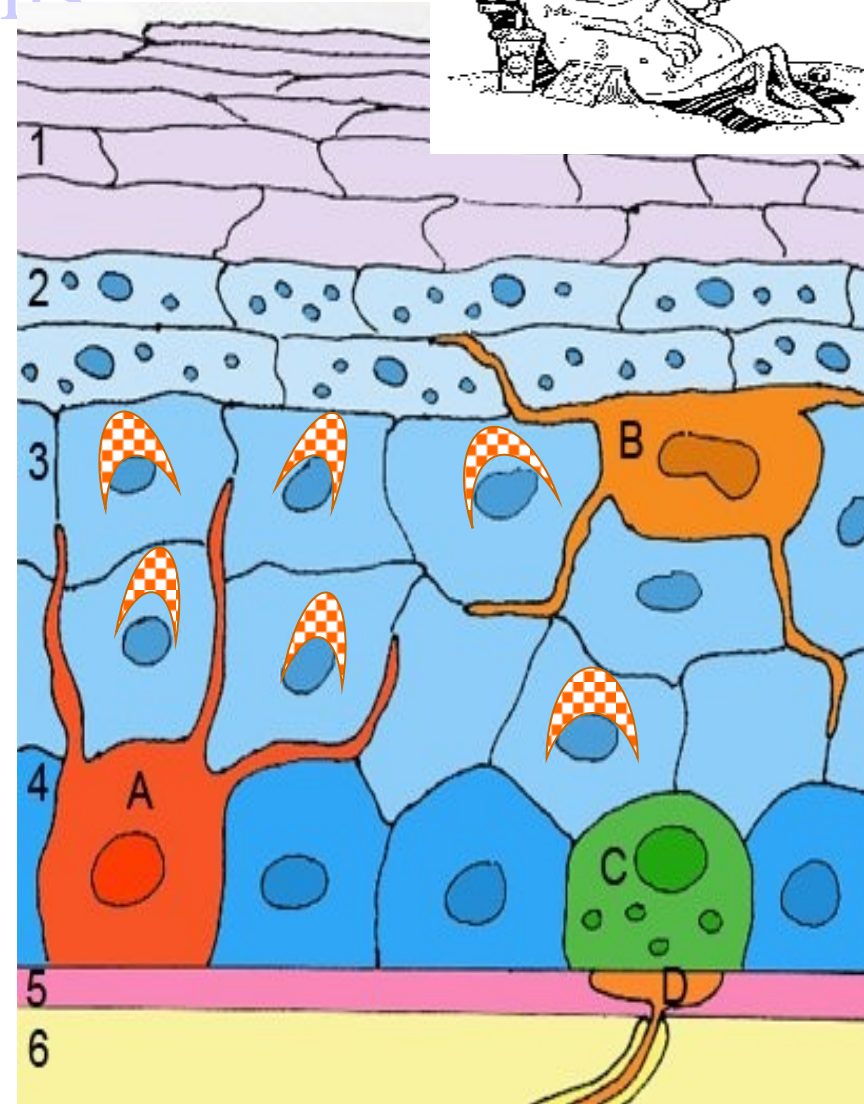

- **A = melanocyty**

„supranuklear cap“
- granula melaninu

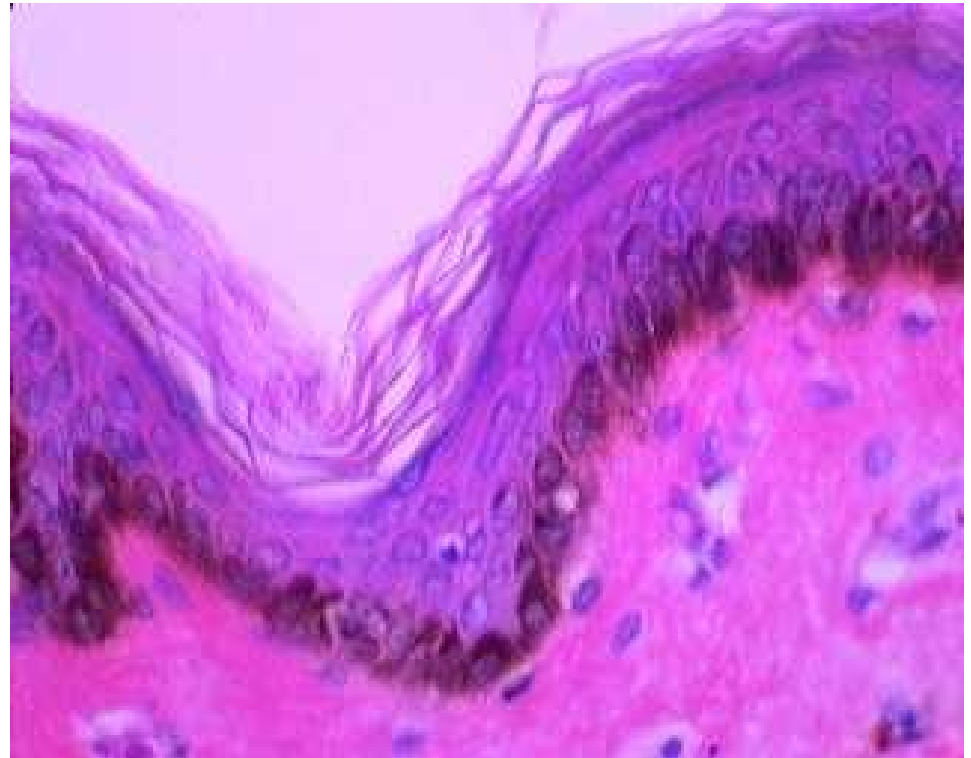
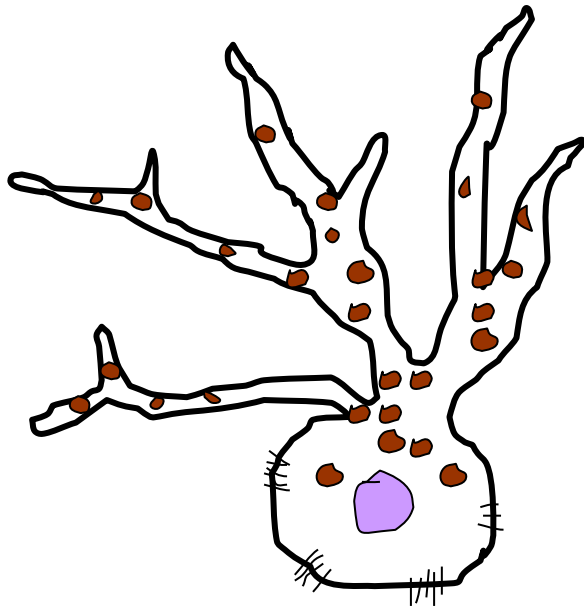
- **B = Langerhansovy bb.**
antigen prezentující bb.
monocytomakrofágového
systému
- **C = Merkelovy bb.**
mechanoreceptory – tlak

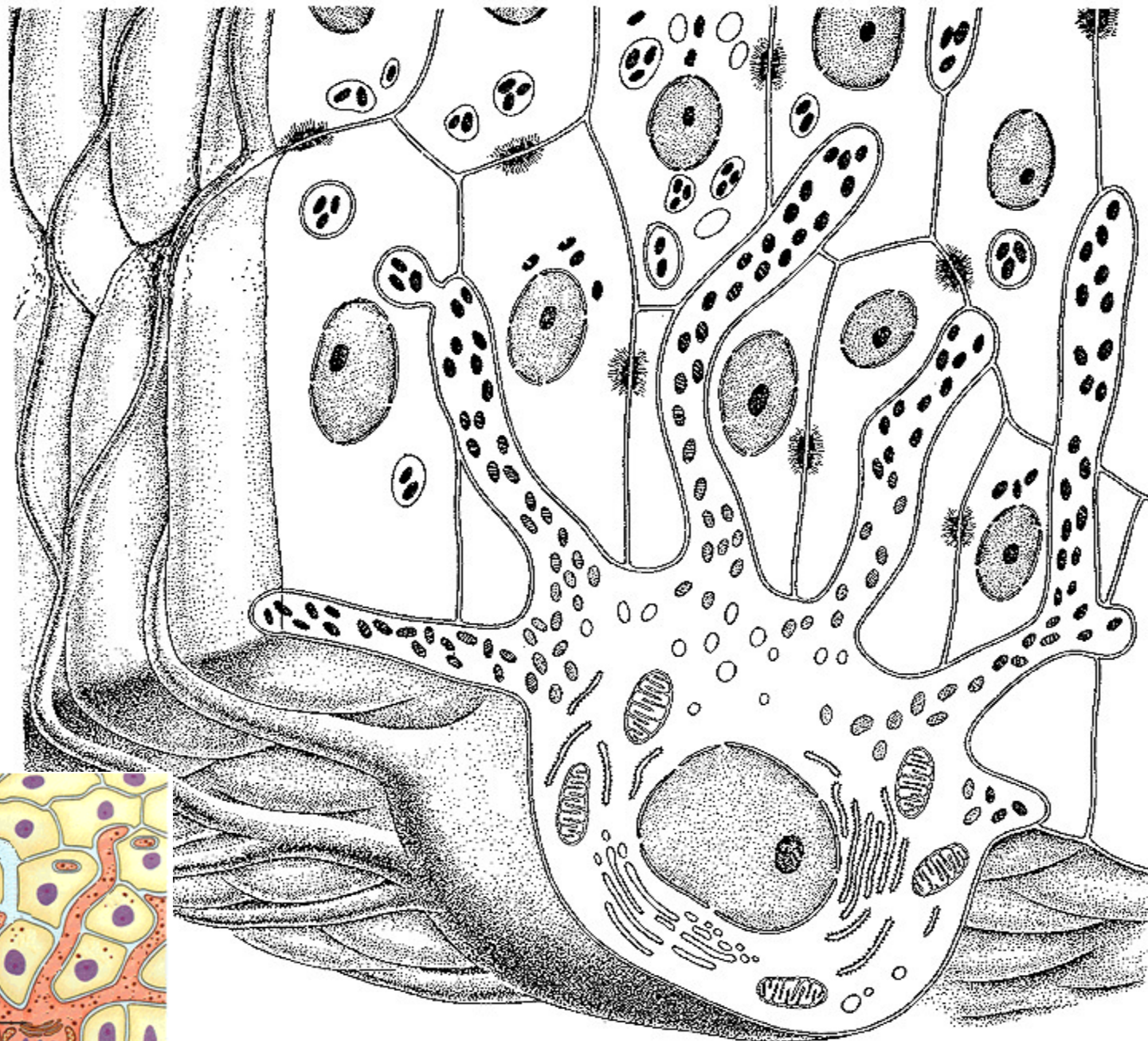

Melanocyty

- derivují z gangliové lišty,
- syntéza pigmentu melaninu (zrna = melanosomy)
- těla buněk ve str. basale a výběžky mezi buňkami str. spinosum
- cytokrinie = „injekce“ melaninu do bb. str.basale a keratinocytů ve str.spinsum – supranukleární pigmentové „čepičky“

MELANOCYTE

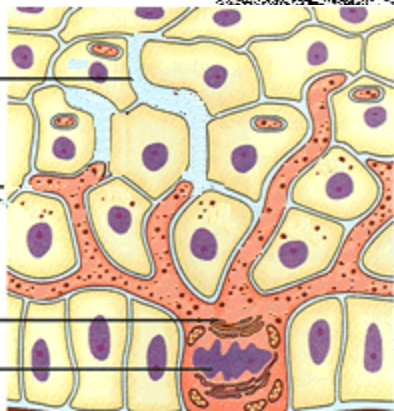

Cellular Extension
of
Melanocyte

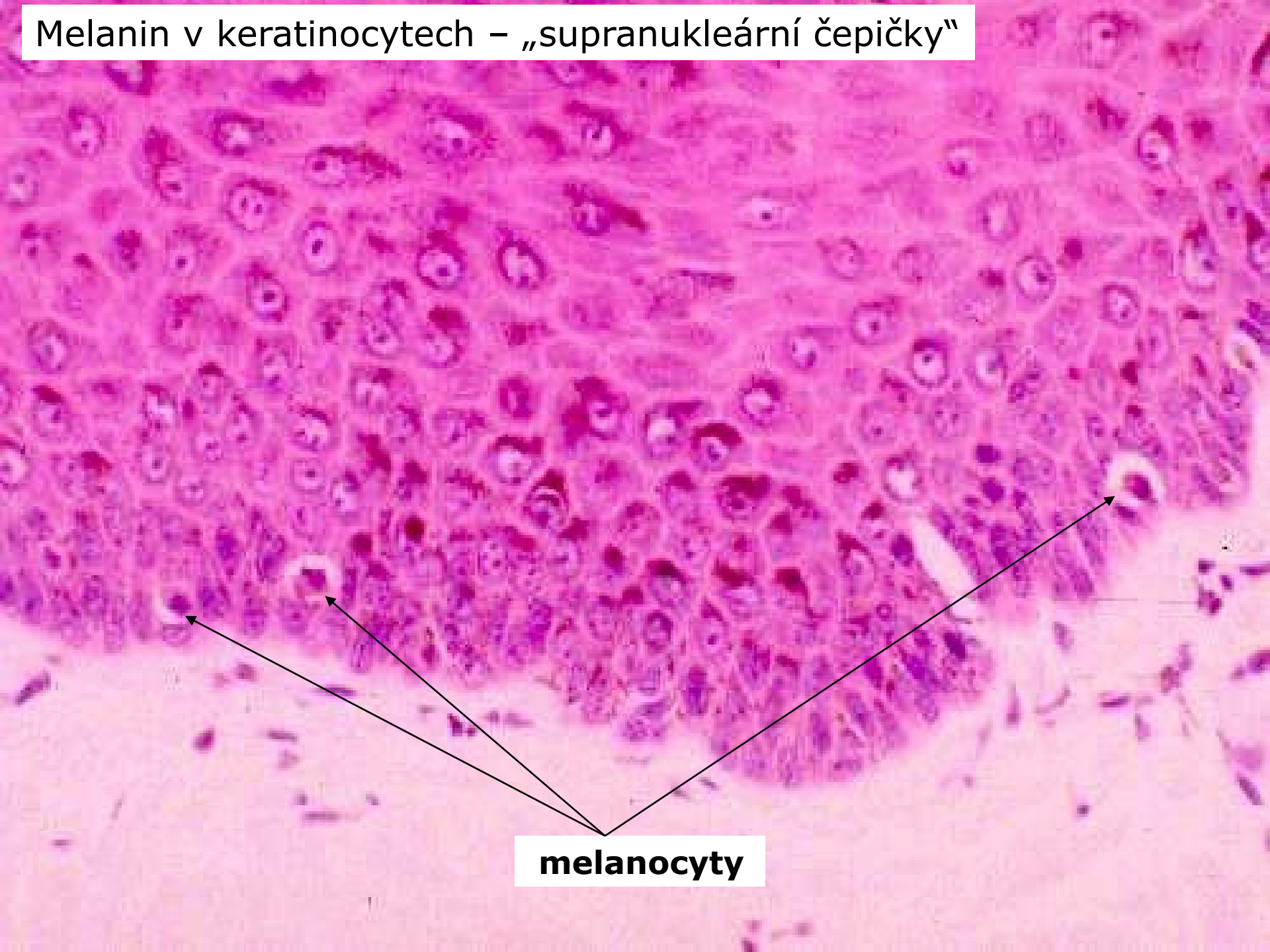
Melanin
Granules

Golgi Apparatus

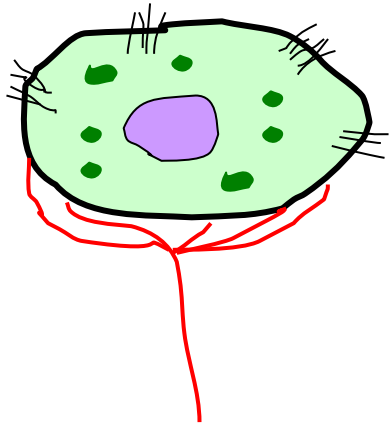
Melanocyte Nucleus

Melanin v keratinocytech – „supranukleární čepičky“

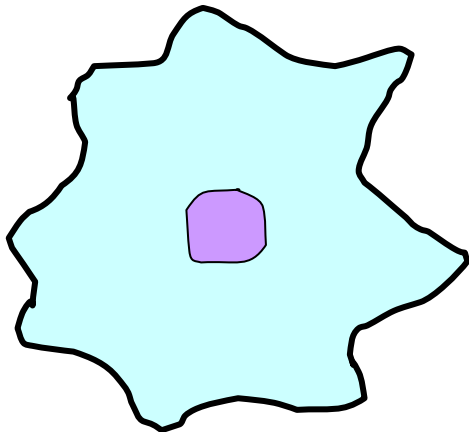

melanocyty

Merkelovy buňky:

- modifikované keratinocyty ve str.basale
- desmosomy spojeny s okolními keratinocyty
- terminální disk pod bazí buňky (senzitivní nervové zakončení)
- obsah granul s katecholaminy (neuroendokrinní f-ce) ?

Langerhansovy buňky: (dendritické bb)

- deriváty mezenchymu kostní dřeně (monocyto–makrofágový systém)
- ve stratum spinosum
- hvězdicovité buňky – nejsou spojeny desmosomy s okolními keratinocyty
- antigen-prezentující buňky (kontaktní alergie)

Dermis (1 – 4 mm)

Stratum papillare – koriové papily

= řídké kolag.vazivo s elastickými vlákny

+ kapilární kličky + nervová zakončení

Stratum reticulare

– husté neuspořádané kolag. vazivo

(dermatansulfát), oj. hladké sval. bb., fibrocyty

+ kožní adnexa

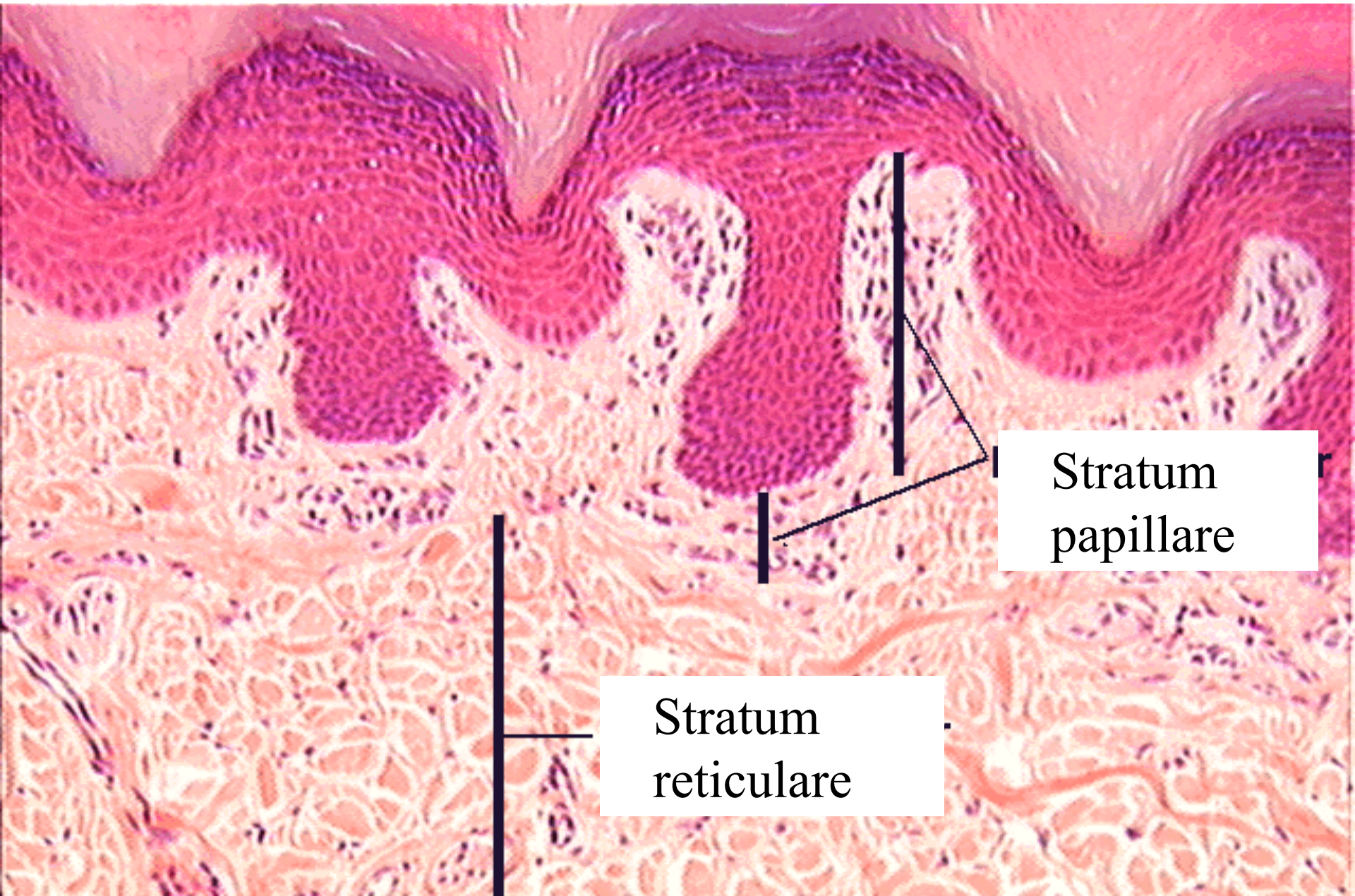
Dermis (1 – 4 mm)

Stratum papillare – koriové papily
= řídké kolag.vazivo s elastickými vlákny
+ kapilární kličky + nervová zakončení

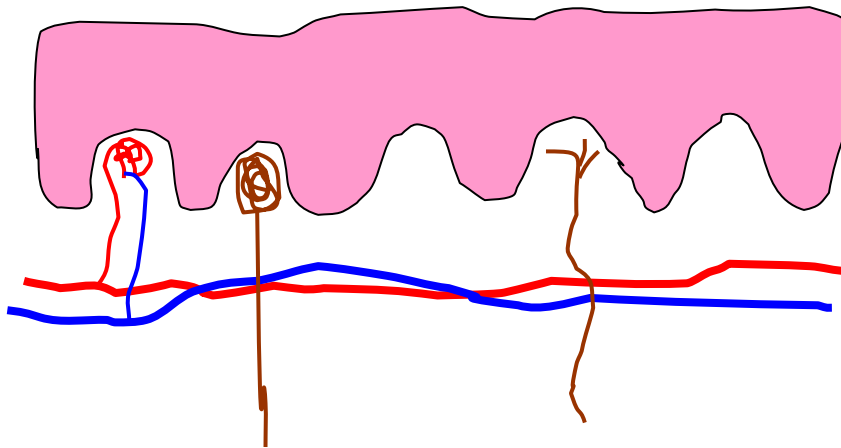
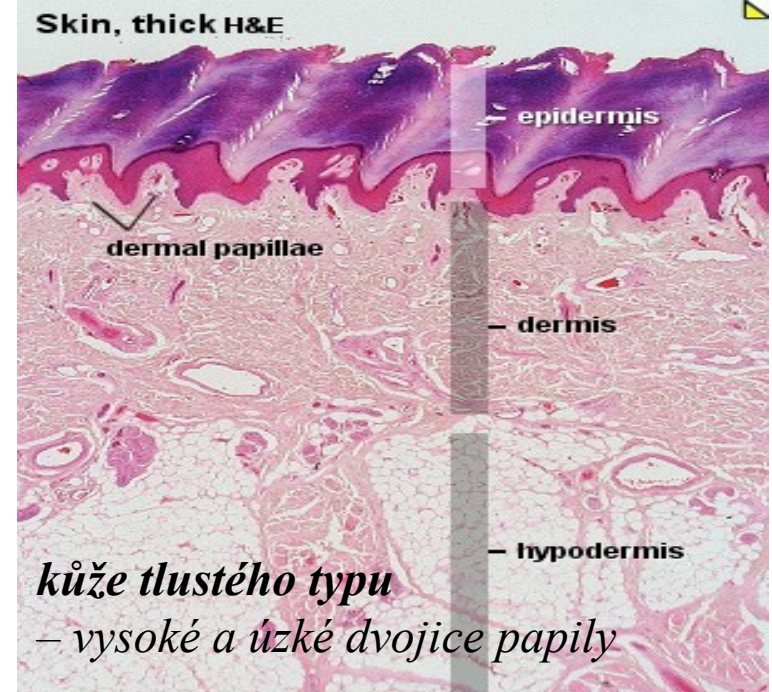
Stratum reticulare

– husté neuspořádané kolag. vazivo (dermatan-sulfát), oj. hladké sval. bb., fibrocyty
+ kožní adnexa

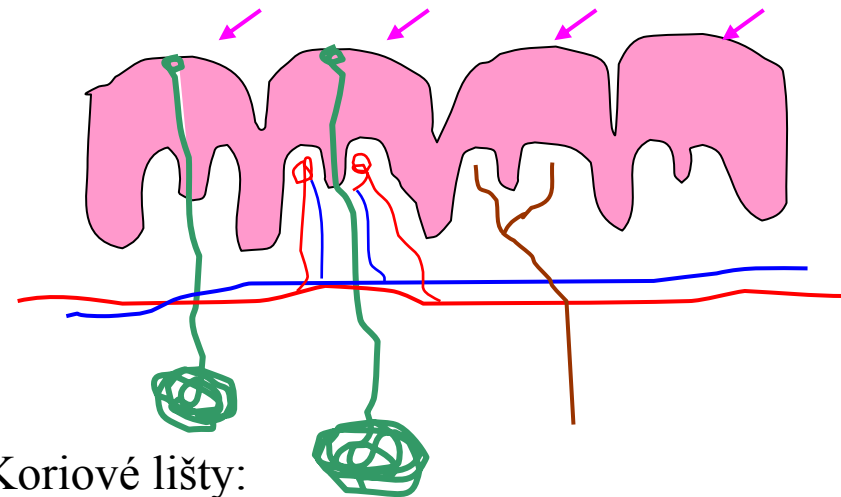
Dermis

D
E
R
M
I
S

- subpapilární pleteň+kapilární kličky
- nervová zakončení

Koriové lišty:

- papilární linie (dermatoglyfy)
- potní žlázky - skrz crista intermedia mezi koriovými papilami

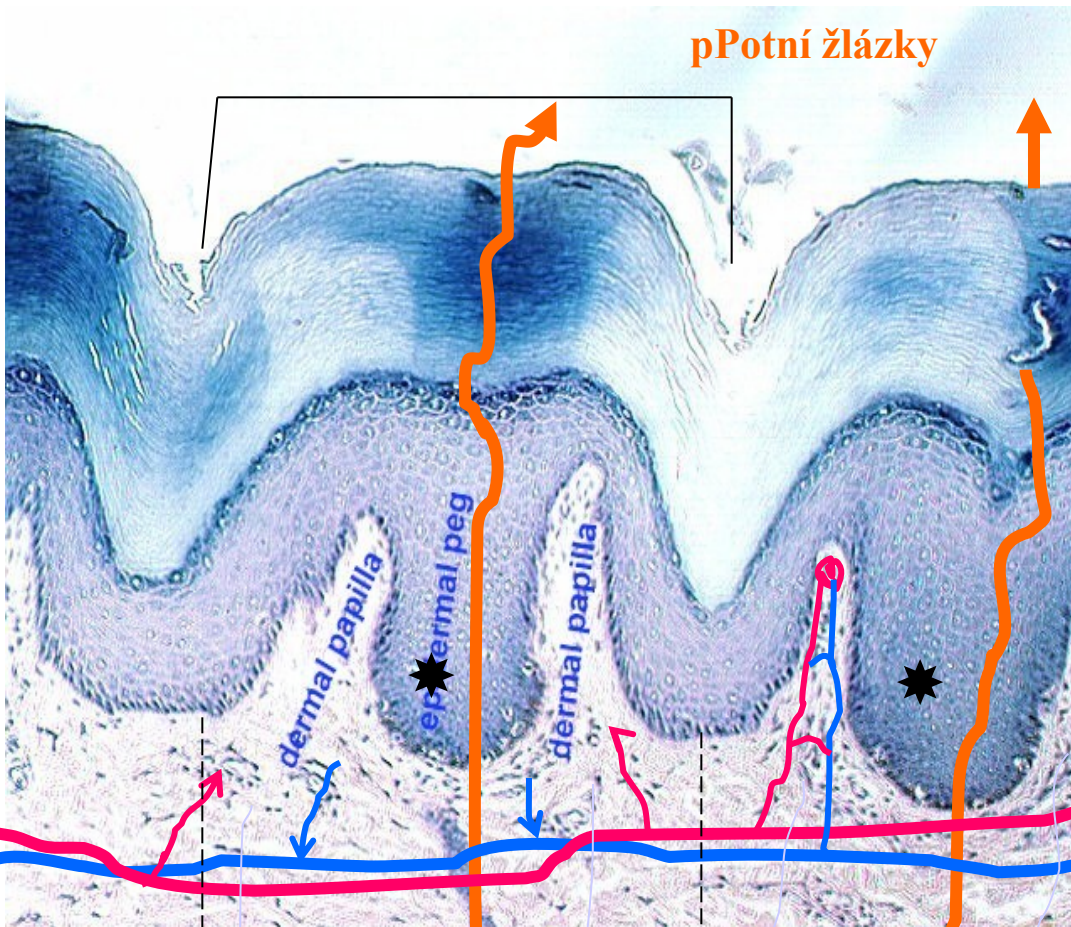
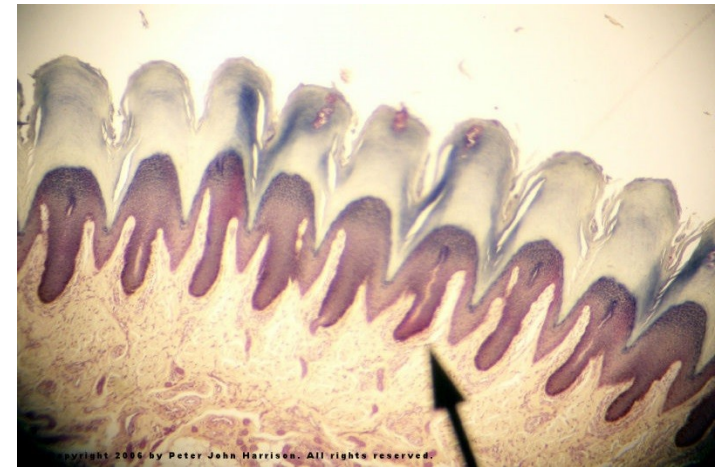

Epidermis tlusté kůže

Cristae et sulci cutis:
papilární linie (dermatoglyfy)

Subpapilární cévní pleteň

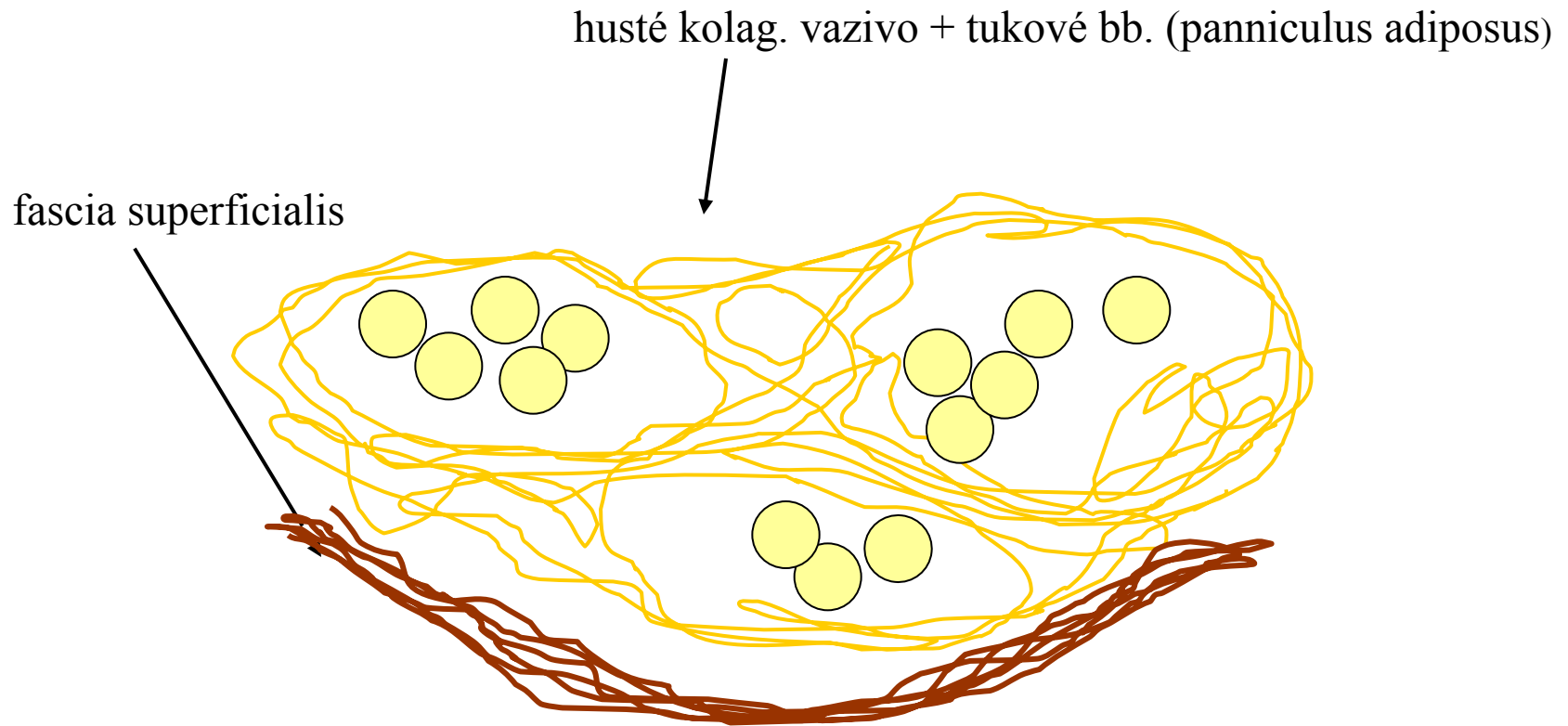

nervová
vlákna

dermální papily a crista intermedia *

HYPODERMIS (tela subcutanea)

-mezi dermis a podkladem (periost, perichondrium, sval. povázka)

- Žlázy
  - mazové (gll. sebaceae)
  - potní (gll. sudoriferae)
  - mléčná (gl. mammae)
- Adnexa rohového typu
  - vlas, chlup (pilus)
  - nehet (unguis)

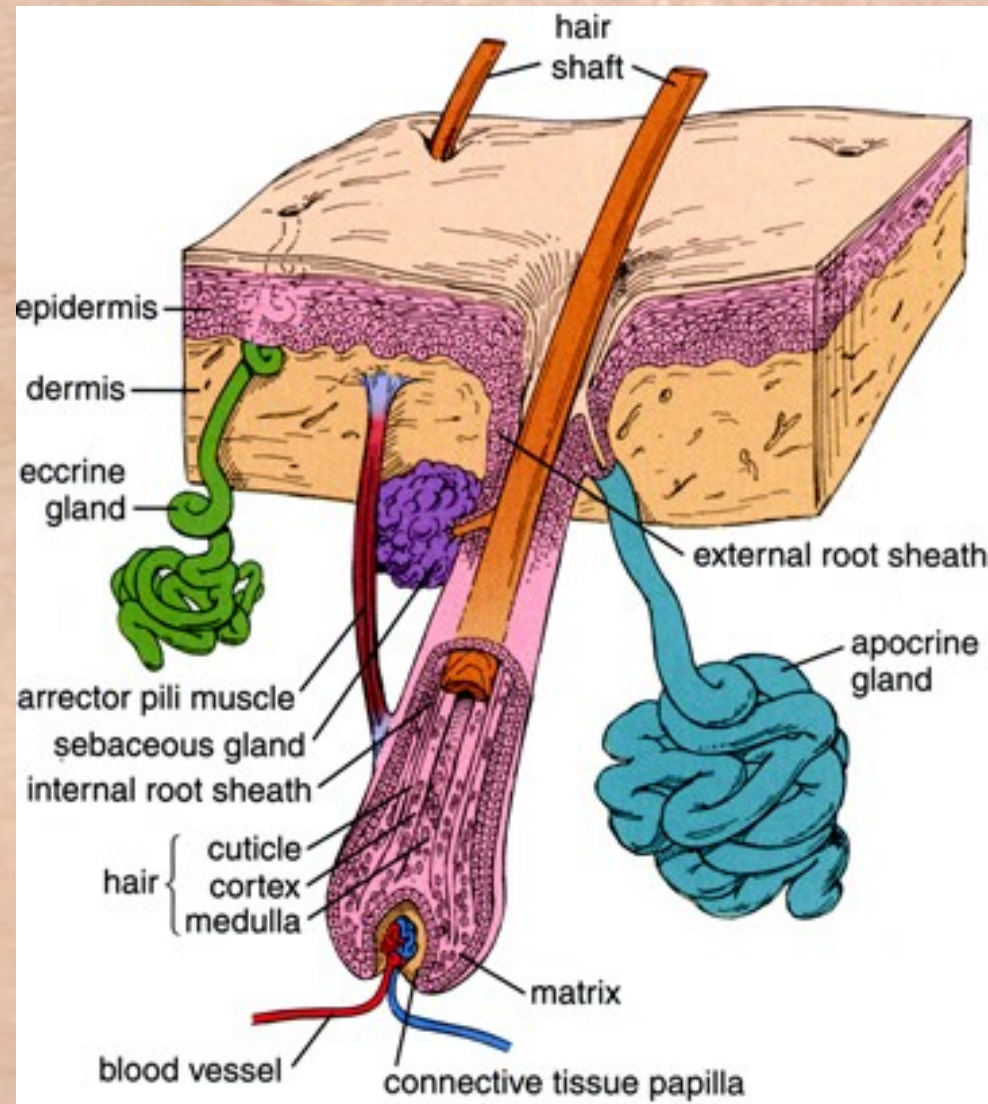
Kožní adnexa

Žlázy:

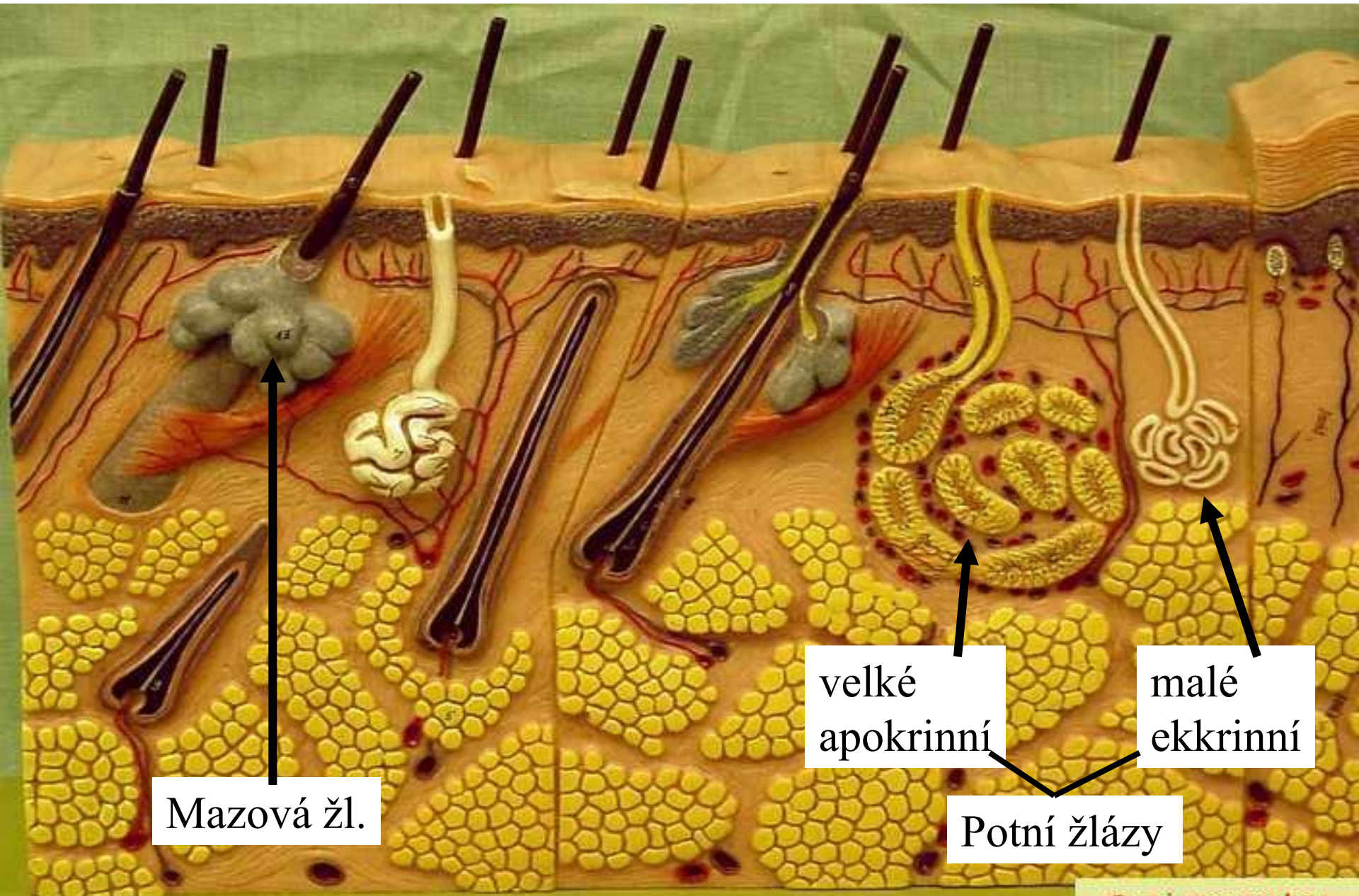
- mazové (gll. sebaceae)
- potní (gll. sudoriferae)
- mléčná (gl. mammae)

Adnexa rohového typu:

- vlas, chlup (pilus)
- nehet (unguis)

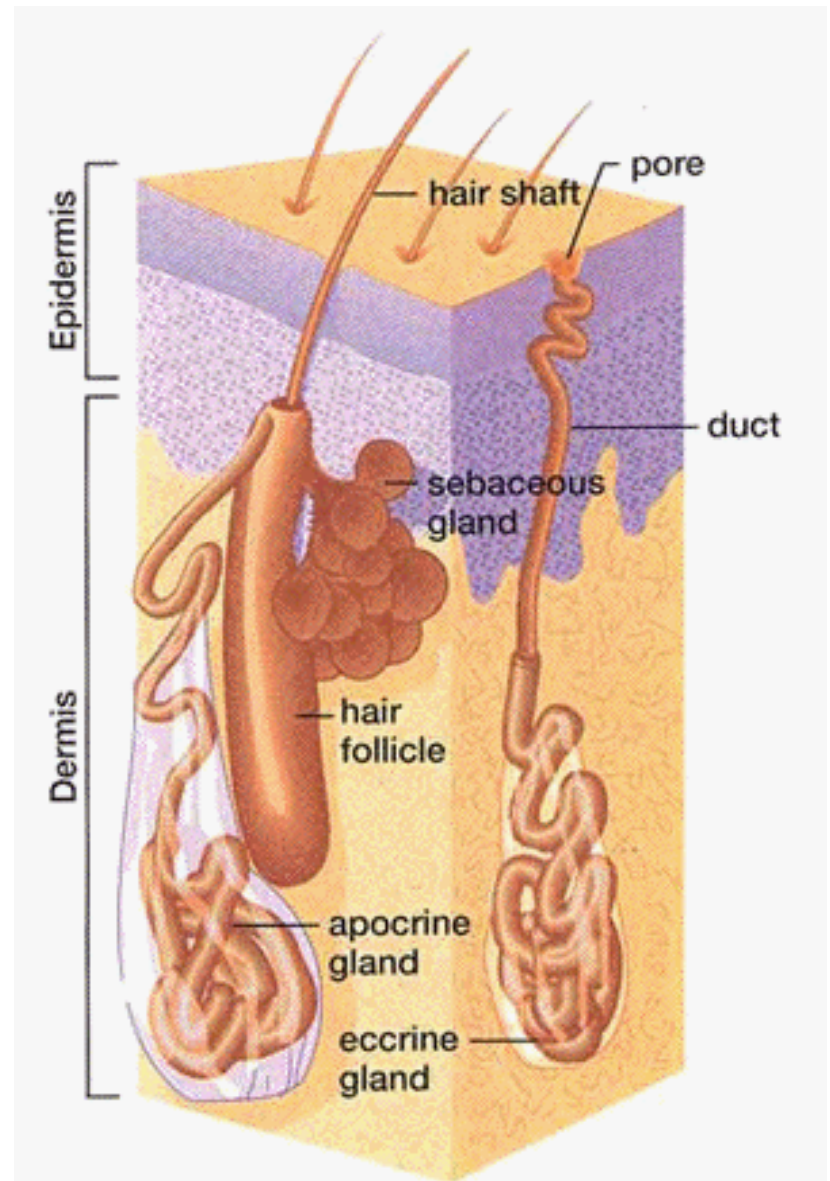

Kožní žlázy

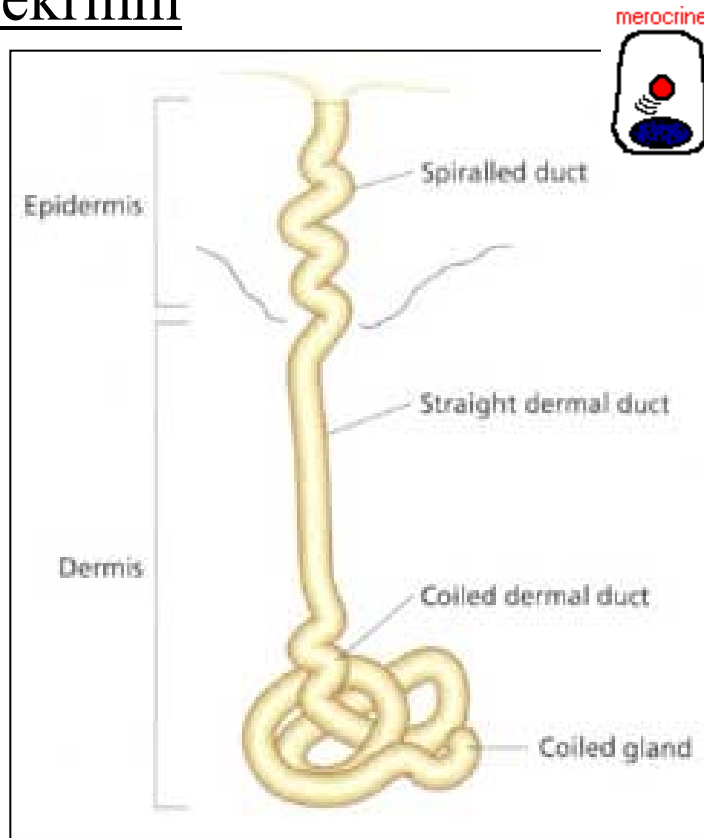
Stavba kožních žláz - obecně

- Vývod
- Sekreční oddíl
  - žlázové bb.
  - myoepitelové bb.

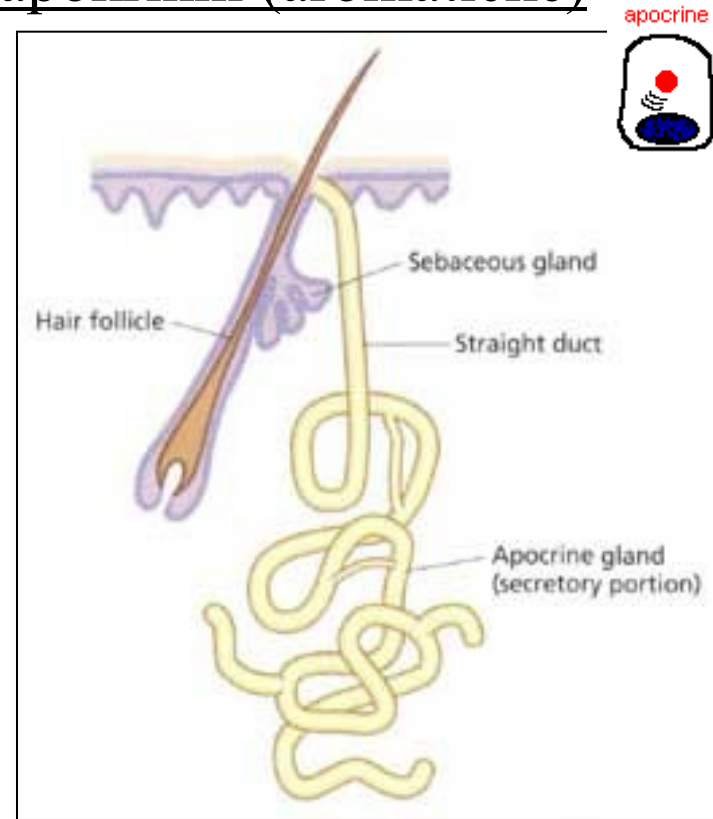
POTNÍ ŽLÁZY (gll. sudoriferae)

ekrinní

POT – H₂O, NaCl₂, NH₃,
urea, kys. močová, proteiny

apokrinní (aromatické)

po pubertě doplňují pot –
feromony (= proteiny), tuk, steroidy
vliv hormonů

malé ekrinní – jednoduché tubulózní žlázy:

1) intraepidermální chodbička

2) vývodní oddíl

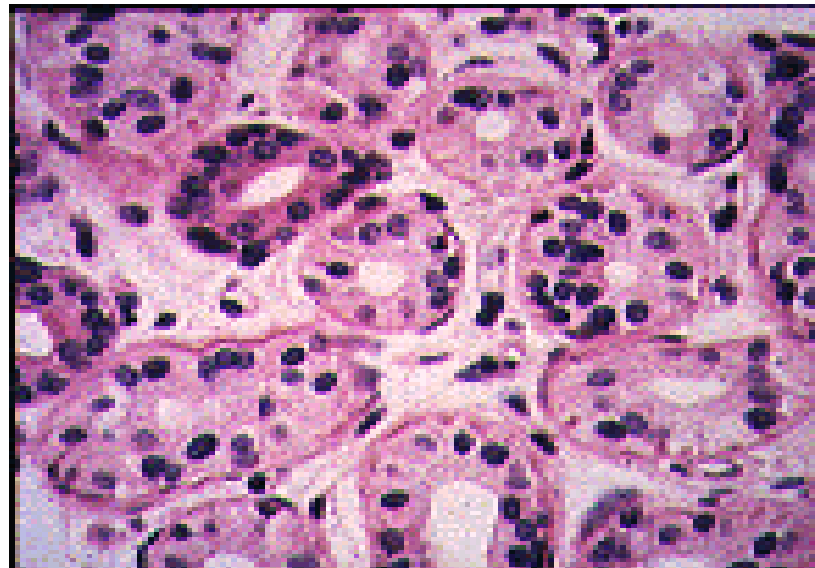
3) sekreční oddíl

- sekreční bb. tmavé – zrna mucinu

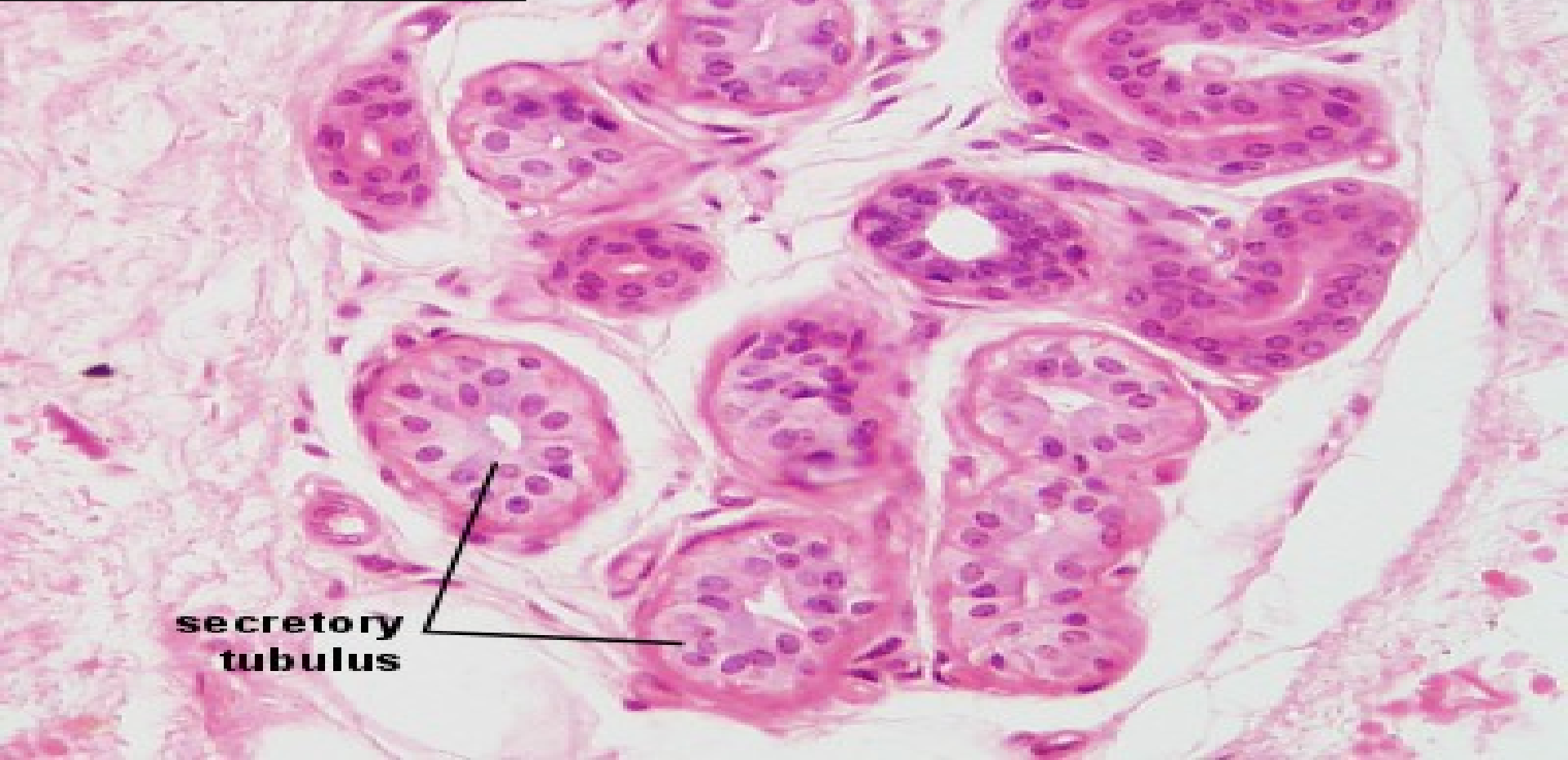
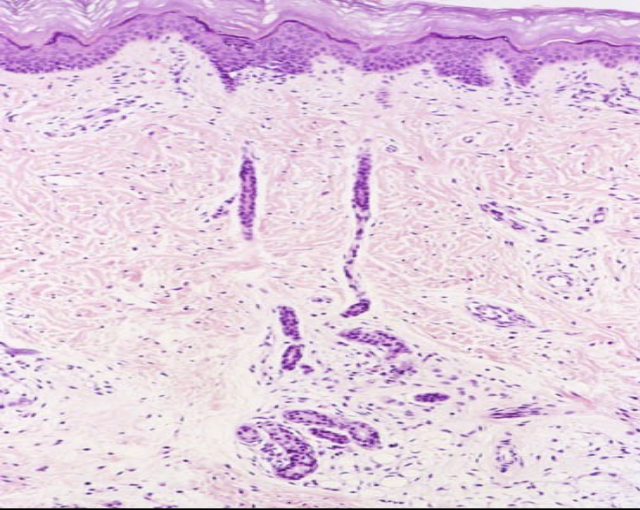
- sekreční bb. světlé – ionty, voda

- bazální bb. – rezervní

- myoepitelové bb.

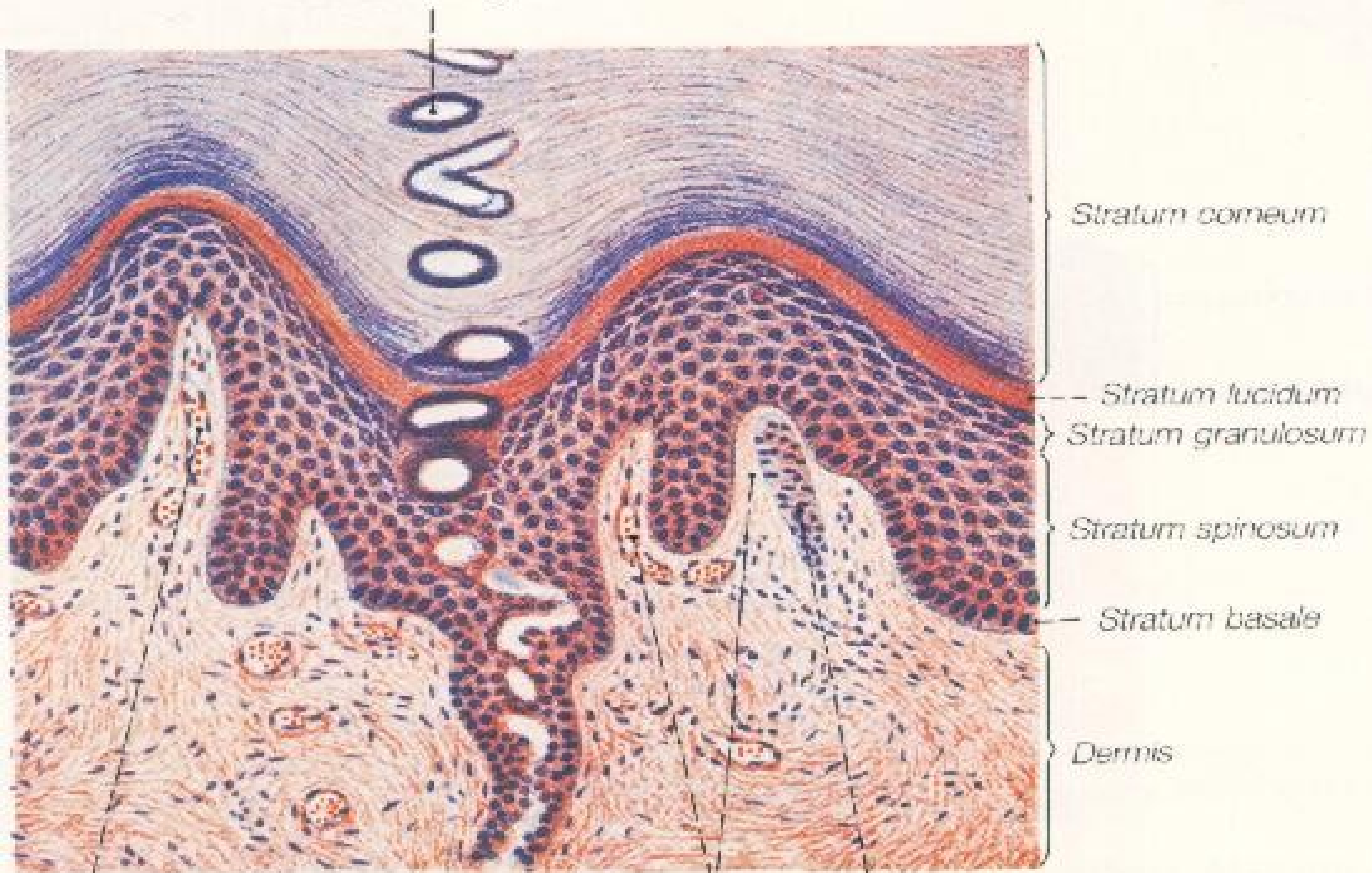

excretory duct

secretory tubulus

Duct of sweat gland

Stratum corneum

Stratum lucidum

Stratum granulosum

Stratum spinosum

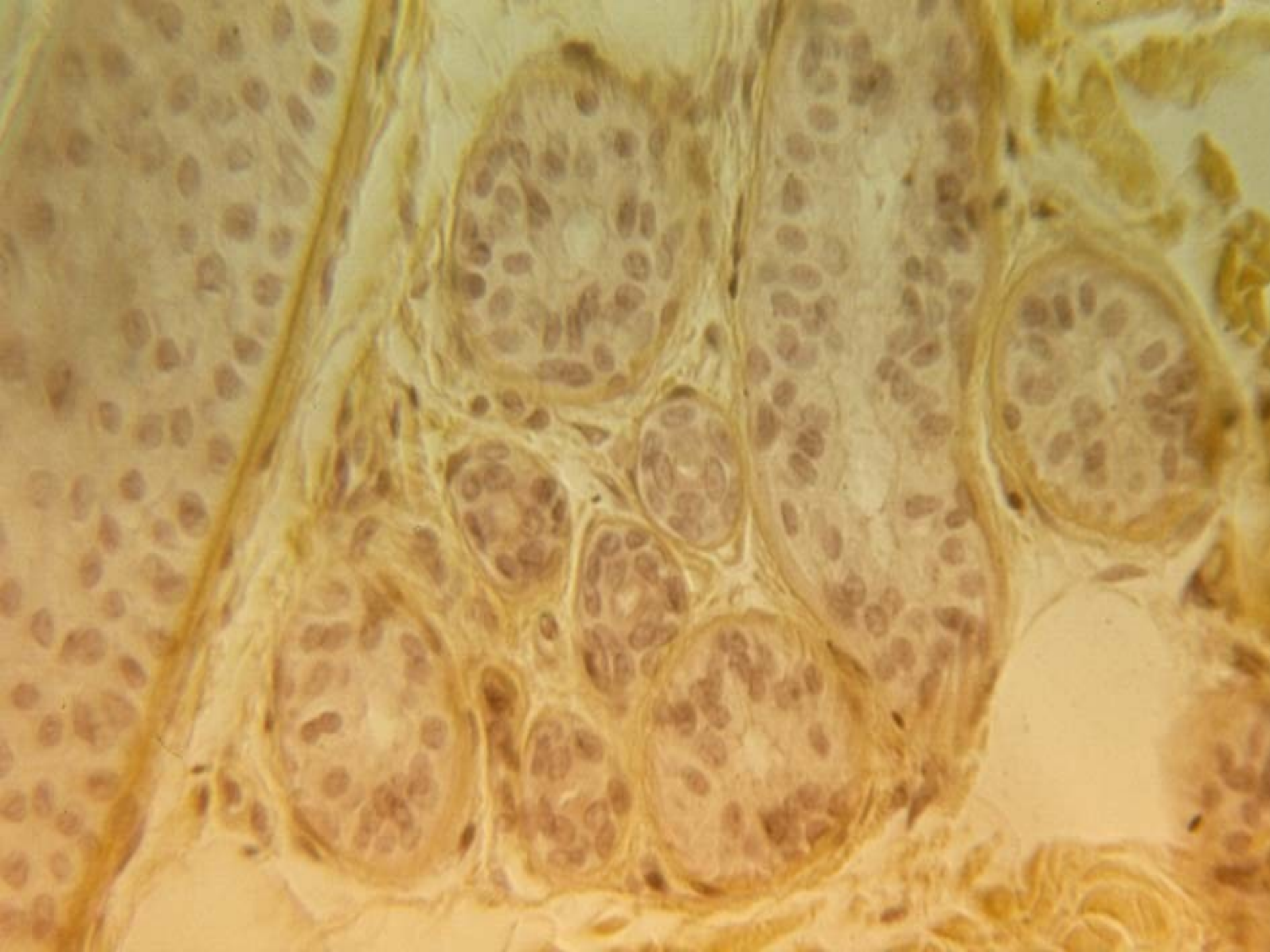
Stratum basale

Dermis

Capillary loops
in dermal ridge

Dermal papillae

Meissner's corpuscle

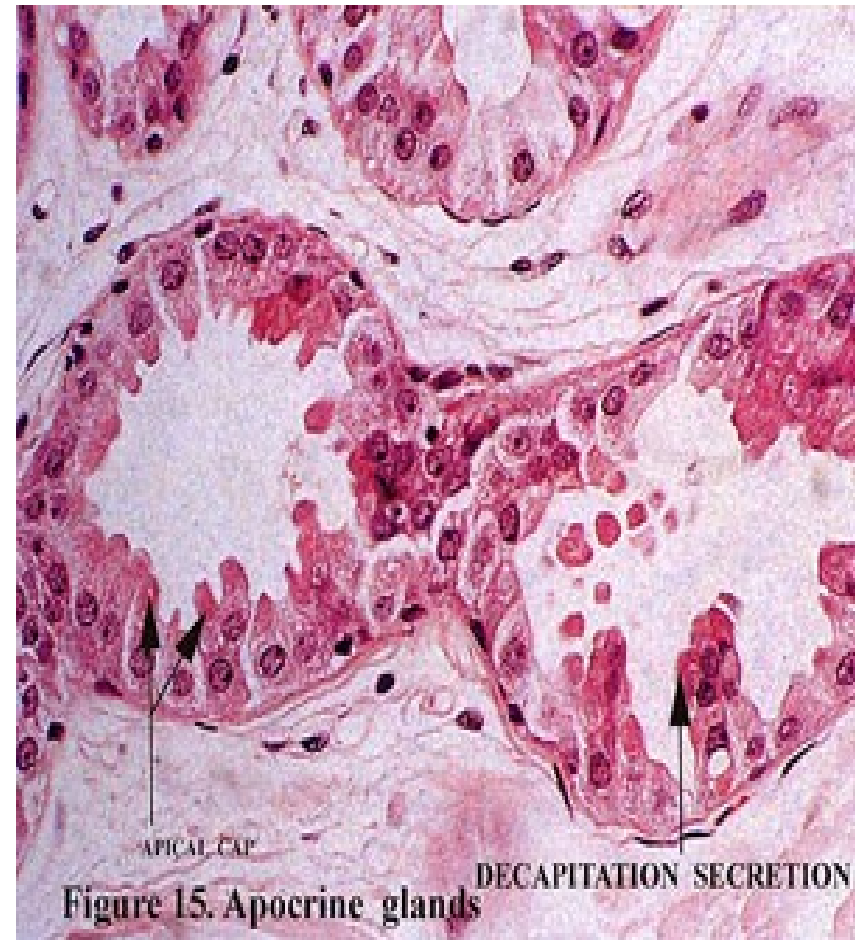
aromatické apokrinní– tubulózní jednoduché nebo větvené žlázy
ústí do vlasového folikulu nad mazovou žlázou

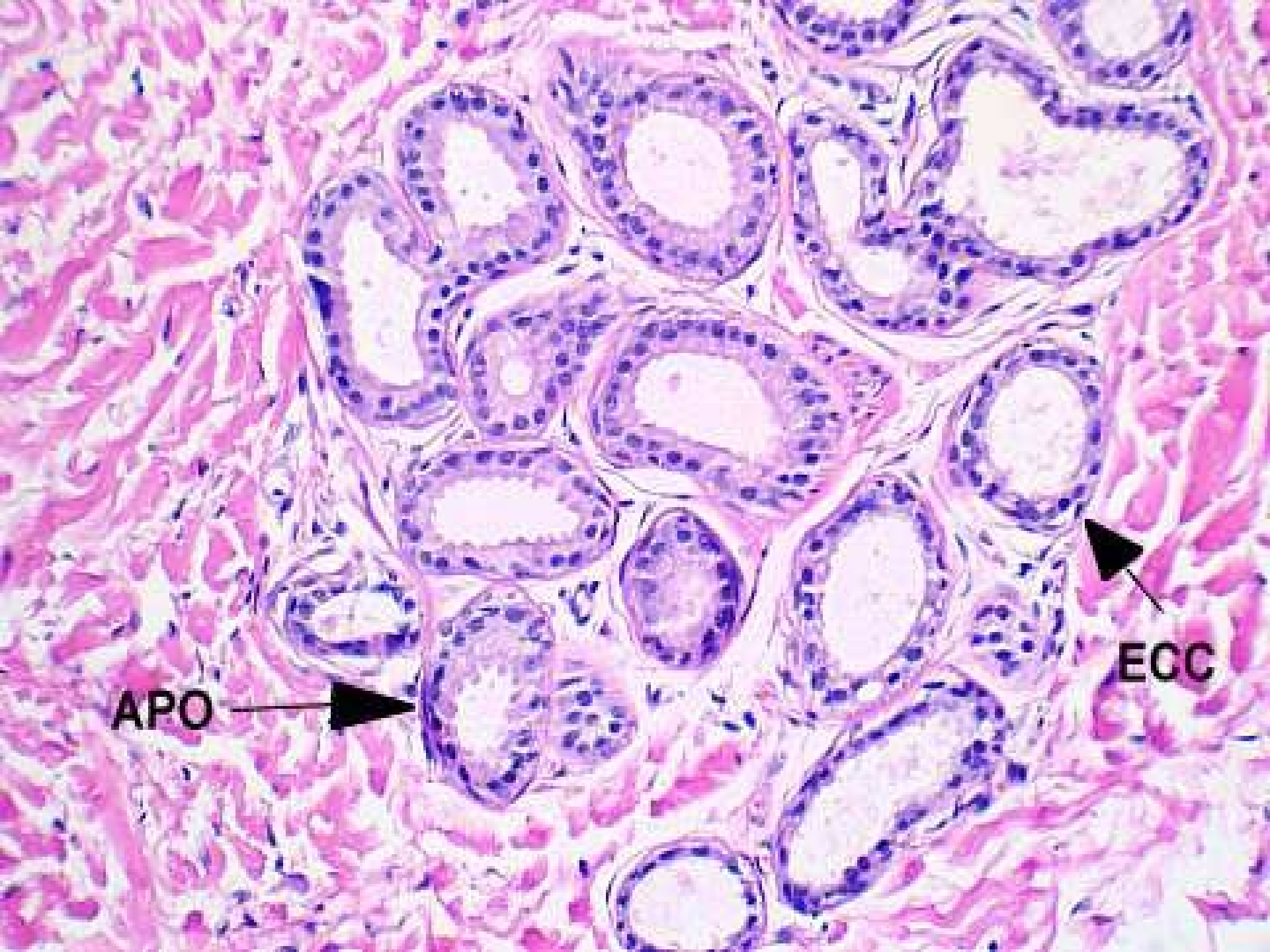
*v podpaží (gll. axillares),
na bradavce prsní (gll. areolares mamme),
v anogenitální oblasti (gll. circumanales),
ve víčku (gll. ciliares – Mollovy žl.),
ve zvukovodu (gll. ceruminosae)*

1) vývodní oddíl

2) sekreční oddíl

- sekreční bb. apokrinní
- bazální bb. – rezervní
- myoepitelové bb.

APO

ECC

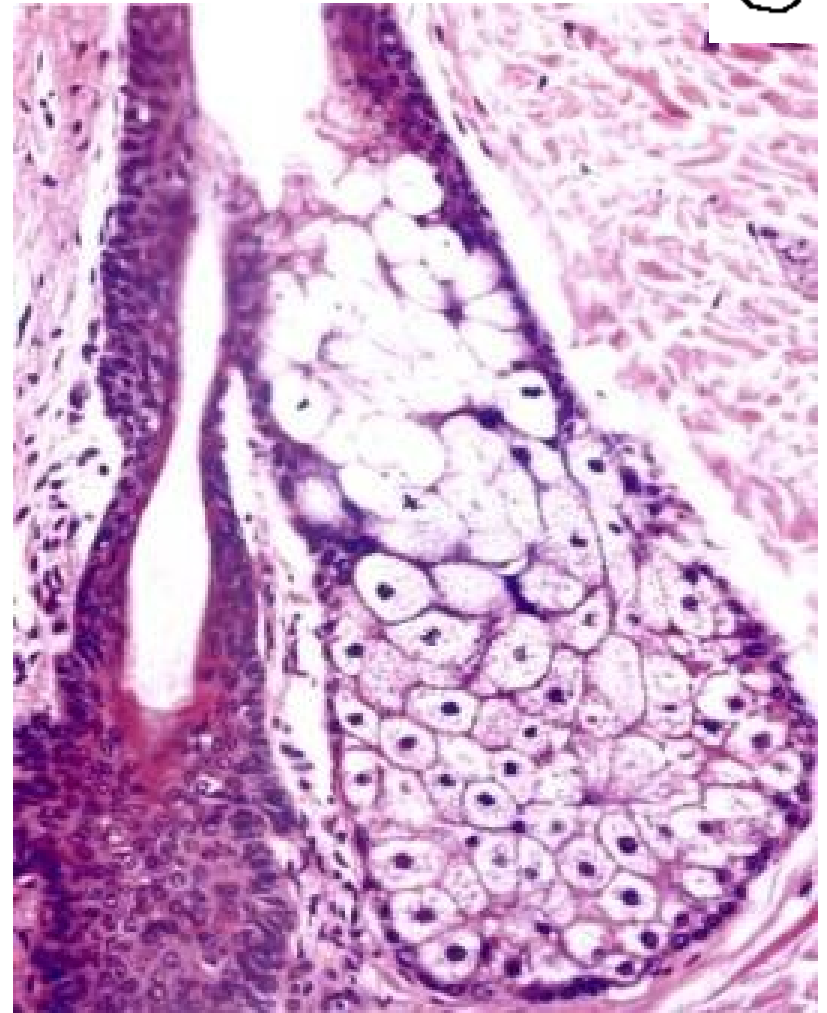
MAZOVÉ ŽLÁZY (gll. sebaceae) – rozvětvené holokrinní žlázy (mimo dlaní a chodidel)

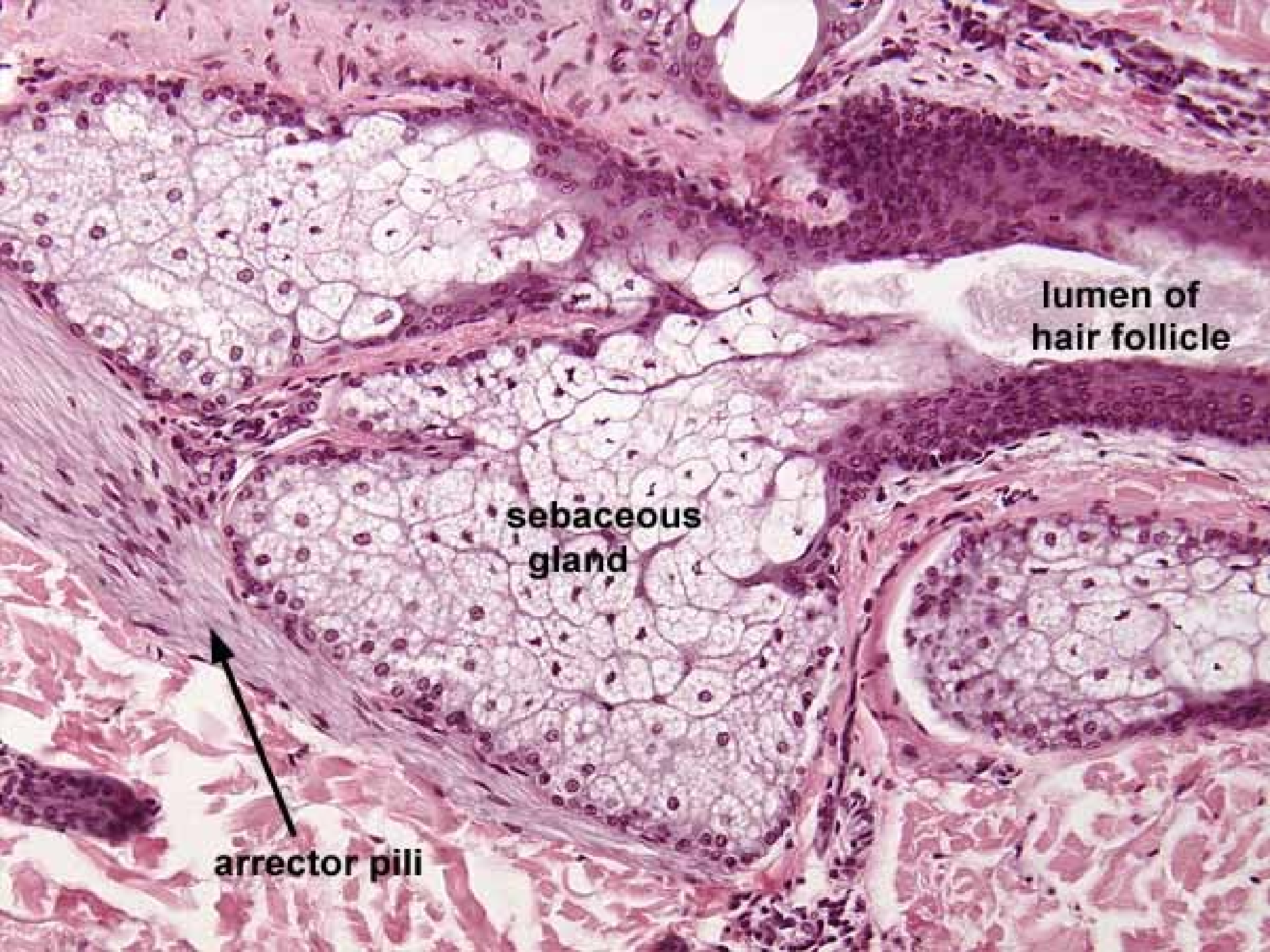
ústí do vlasového folikulu

- *výjimka – samostatně ústí mazové žlázy v prepuciu a glans penis, v labia minores, v anální oblasti, ve vestibulum nasi a ve víčku (Meibomovy žl.)*

- 1) vývodní oddíl
- 2) sekreční oddíl

Kožní maz (sebum) –
triglyceridy, cholesterol+estery,
skvalen, vosky

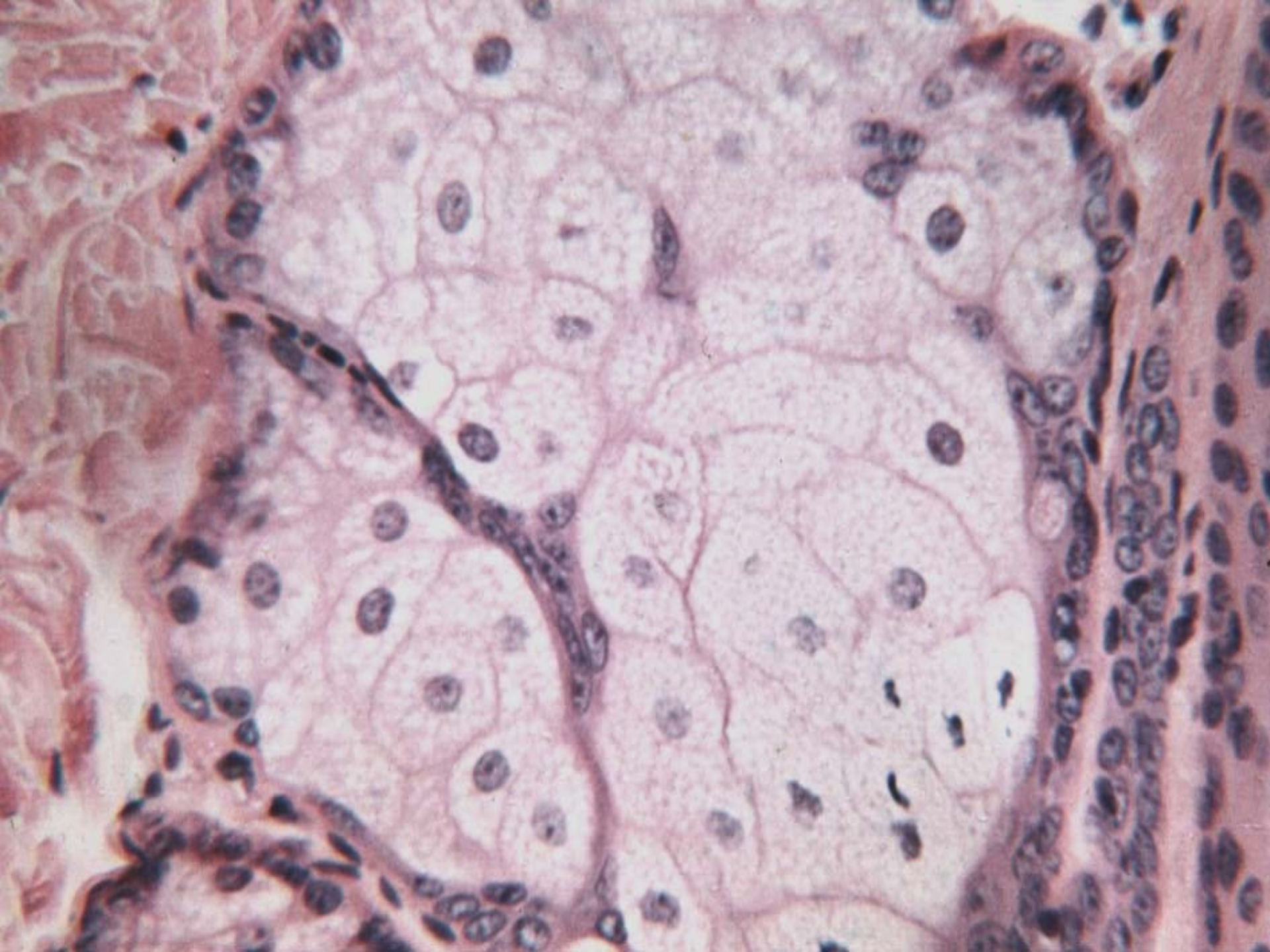

**lumen of
hair follicle**

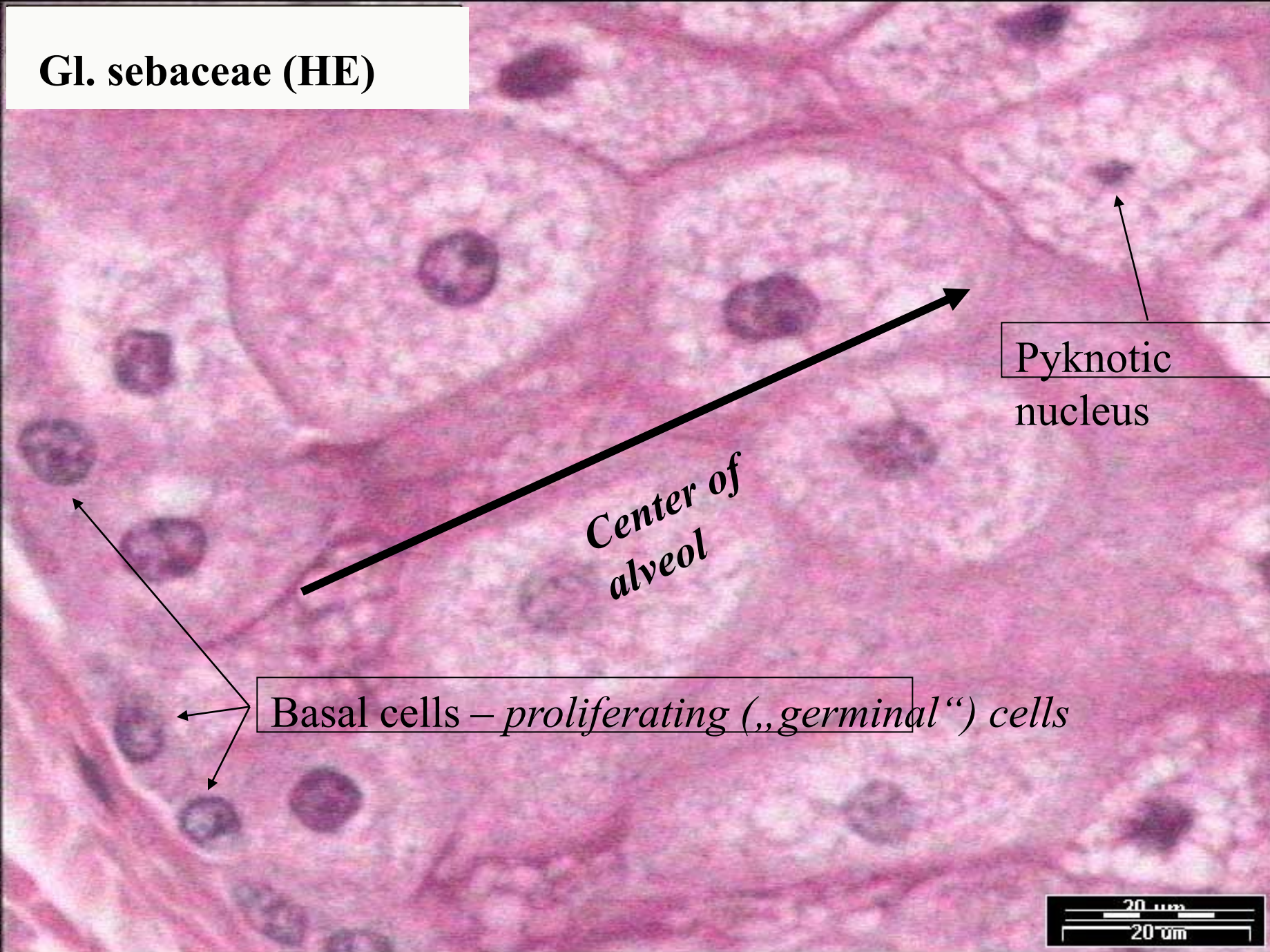
**sebaceous
gland**

arrector pili

Gl. sebaceae (HE)

Pyknotic nucleus

nucleus

Center of alveol

Basal cells – *proliferating („germinal“) cells*

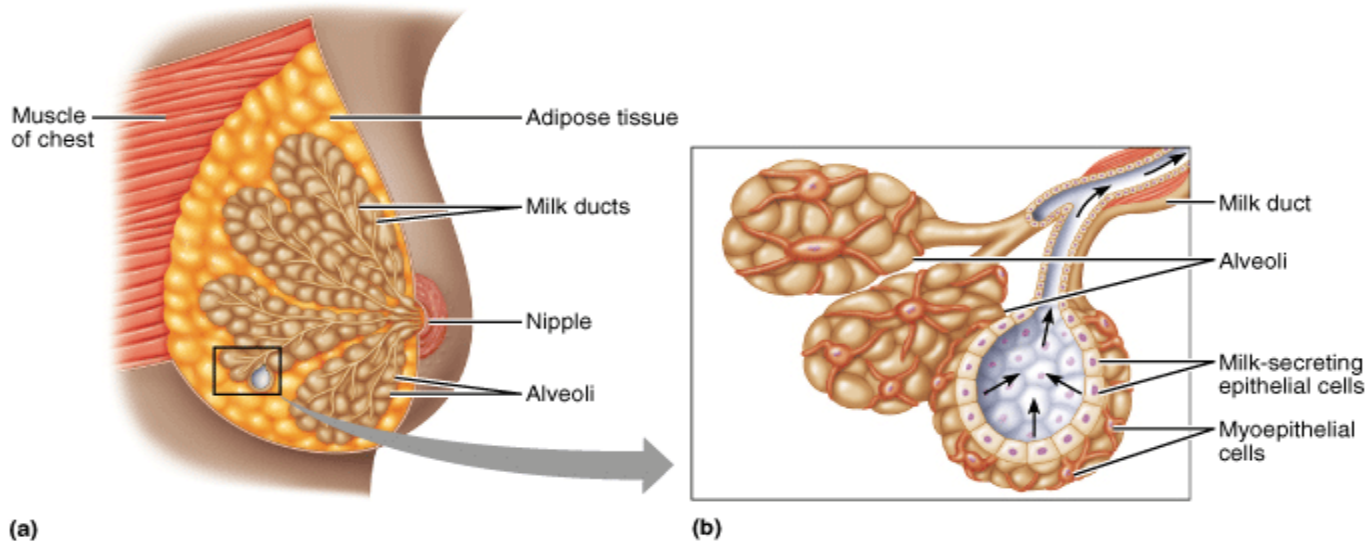
20 μm
20 μm

MLÉČNÁ ŽLÁZA (gl. mammae)

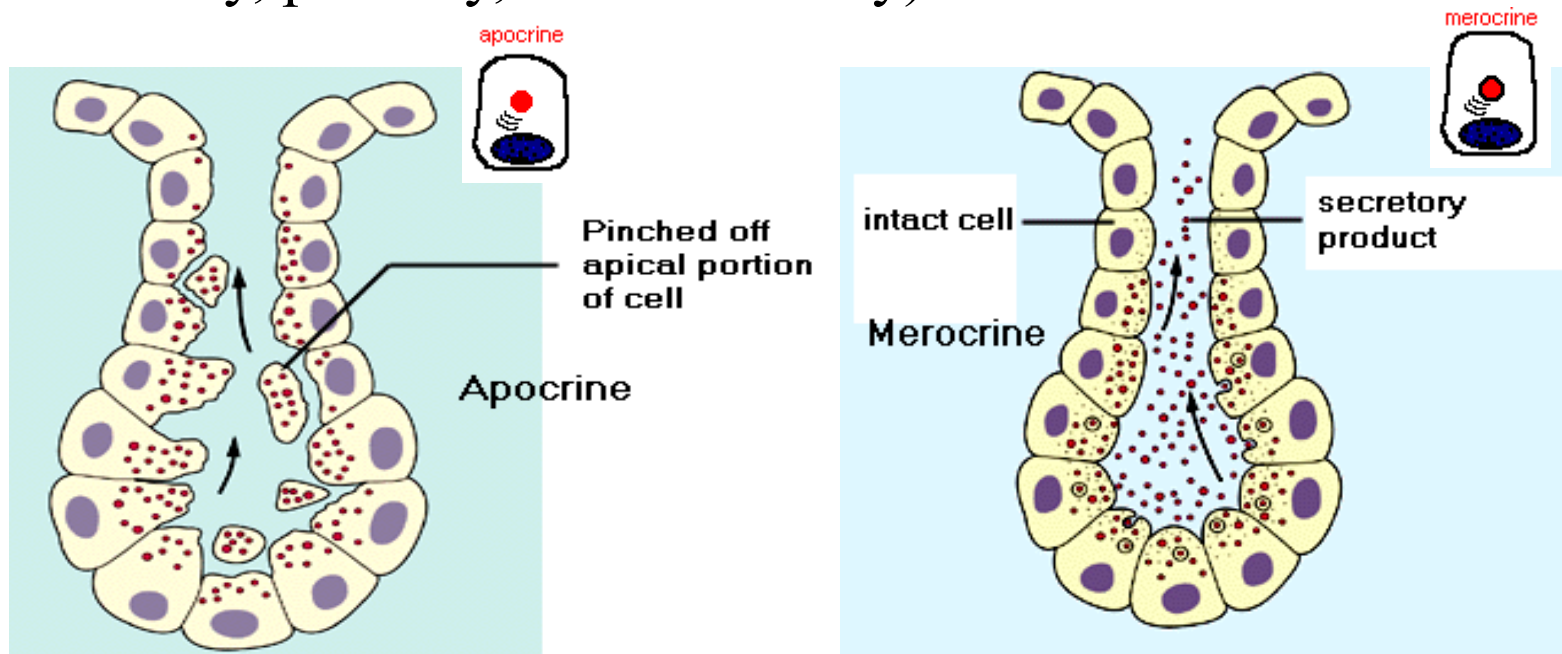
15 – 20 složených rozvětvených tuboalveolárních žláz (lobi mammae) v hustém kolagenním vazivu s tukovými buňkami

Vývody = ductus alveolares → sinus lactiferi → ductus lactiferi → pori lactiferi
(ep. 1-2vrstev. kubický – cylindrický – vrstev. dlaždicový)

Sekreční oddíly = alveoly – žlázové a myoepitelové buňky

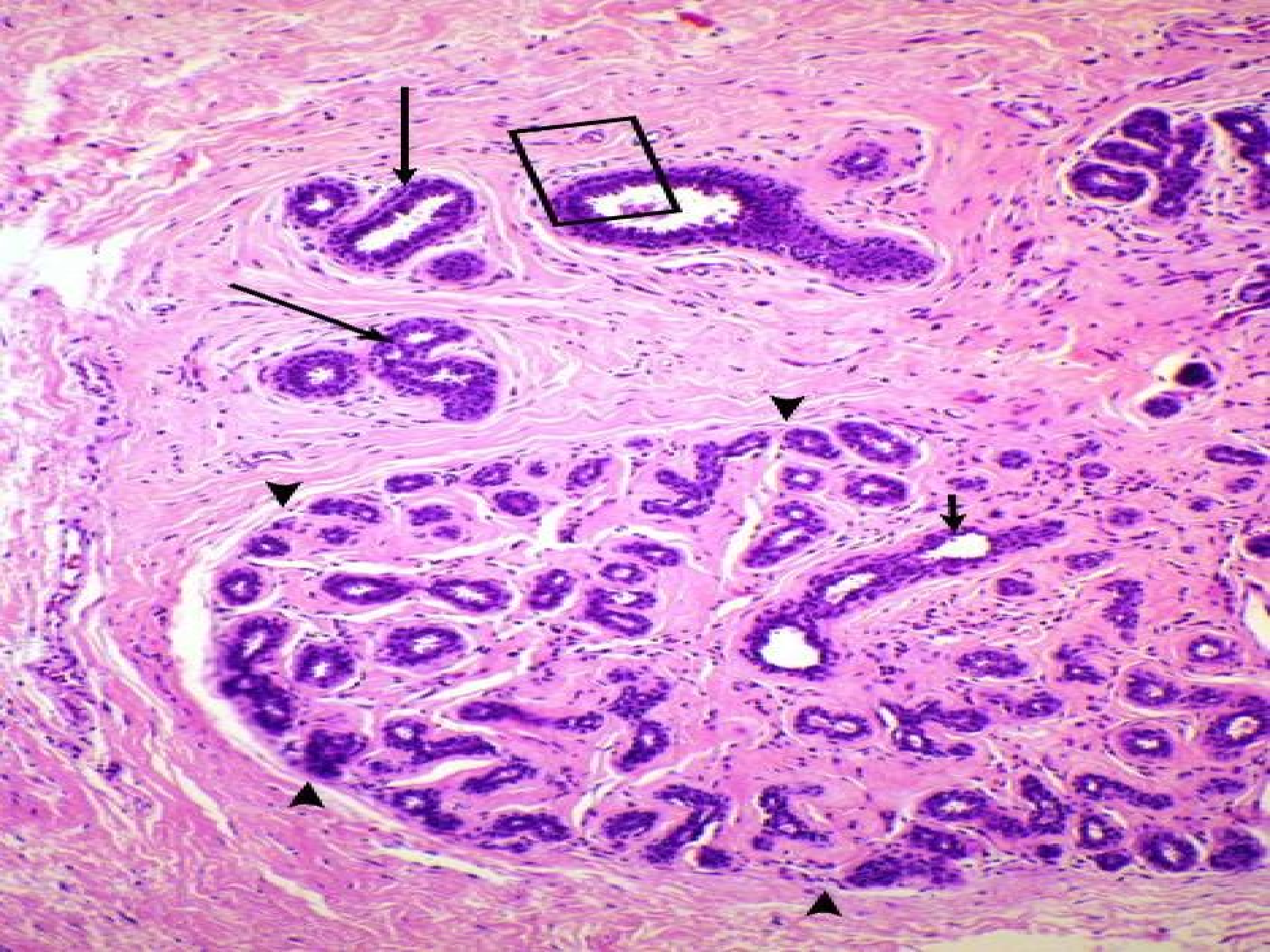

Sekreční produkt: colostrum a **mléko**
(lipidy, sacharidy, proteiny, soli a vitamíny)

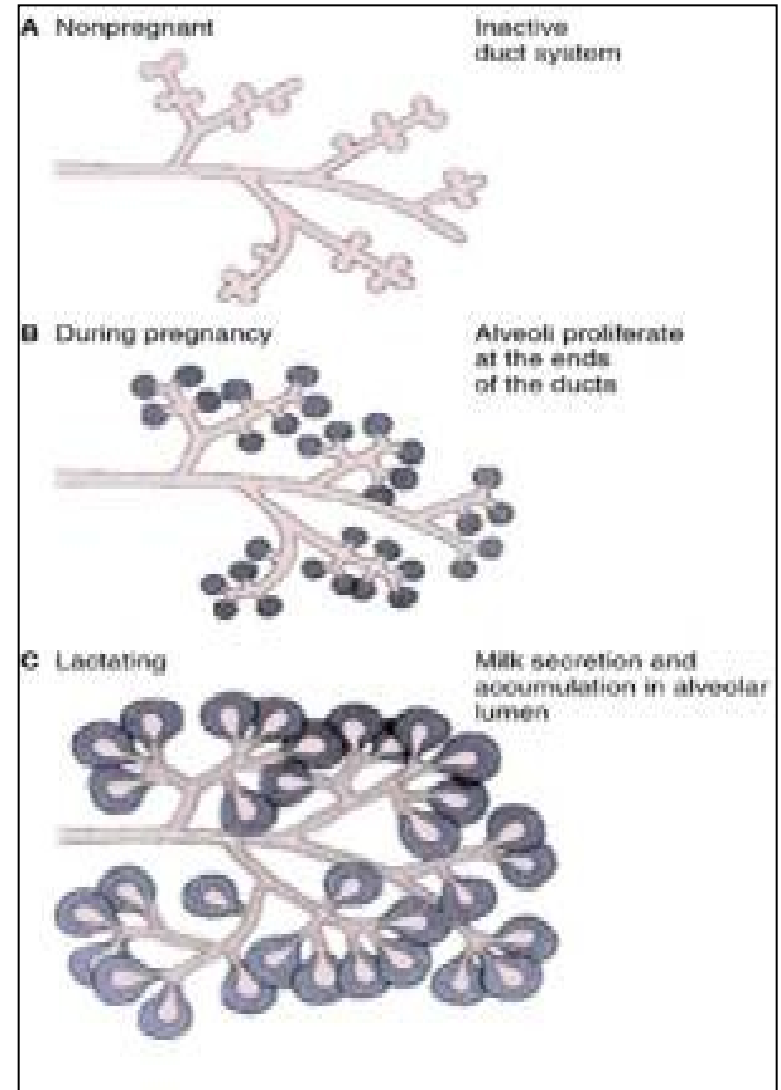
Způsoby sekrece:

- I – exocytóza (mléčné proteiny - kaseiny)
- II – apokrinní sekrece (lipidy, fosfolipidy, cholesterol)
- III – transport přes apikální membránu (ionty, voda, laktóza)
- IV – proteiny z krve (imunoglobuliny – v buňce vázané na receptory)
- V – paracelulární transport (imunokompetentní buňky)

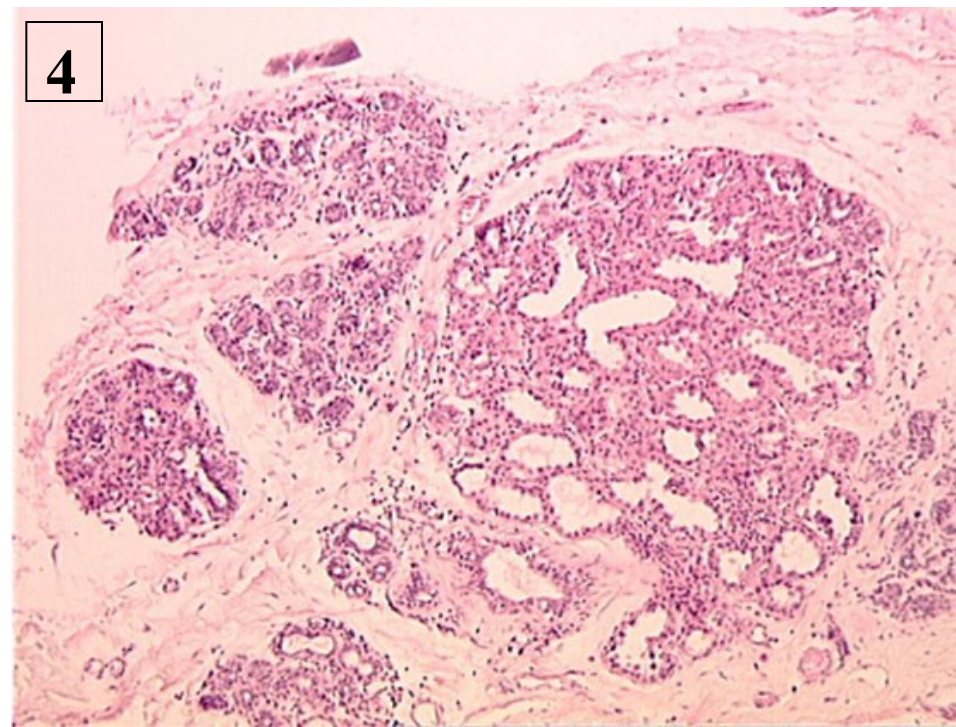
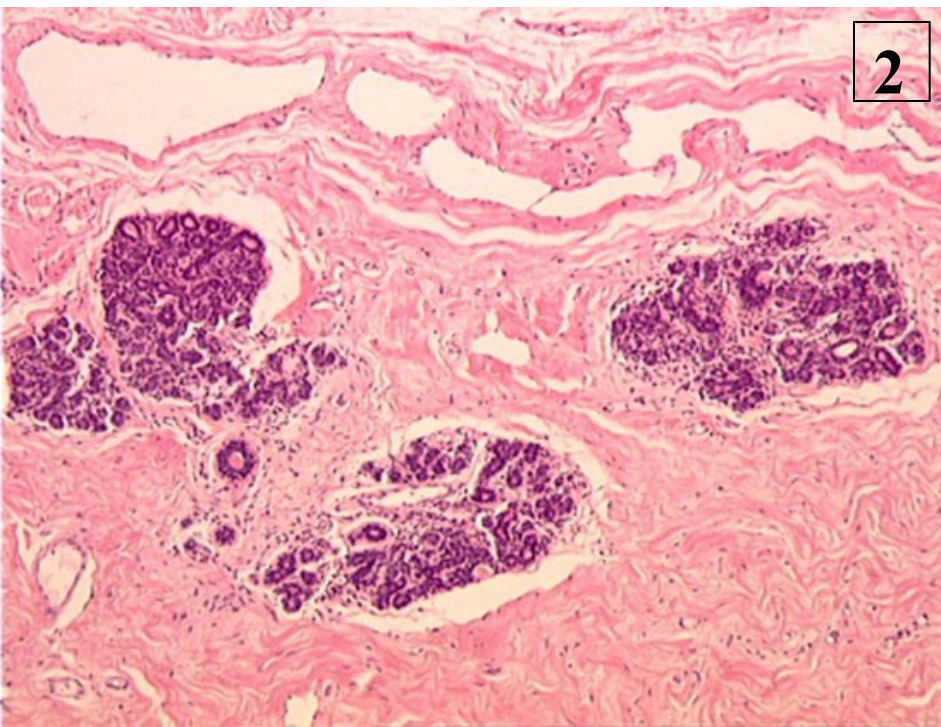
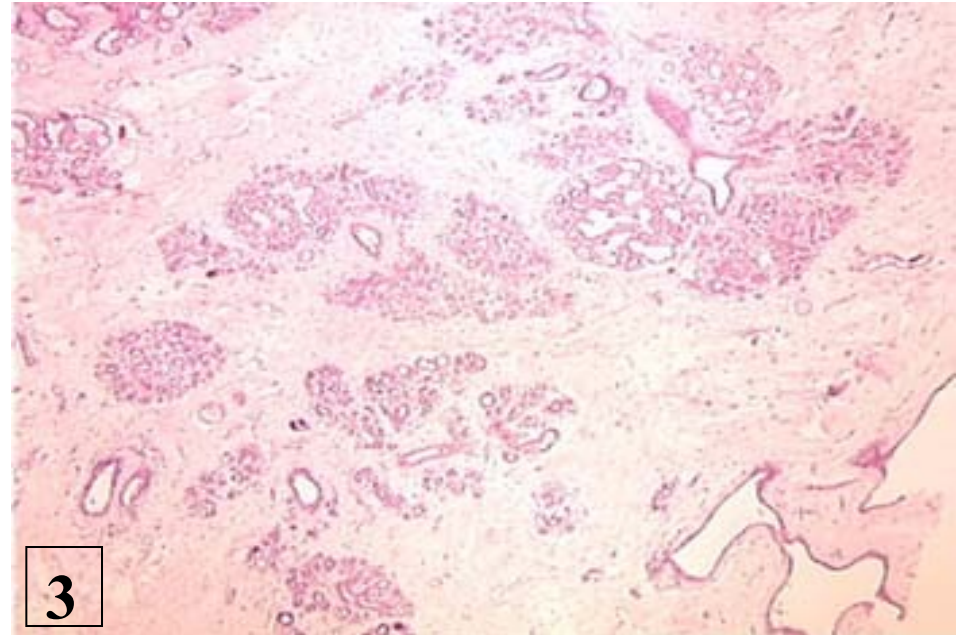
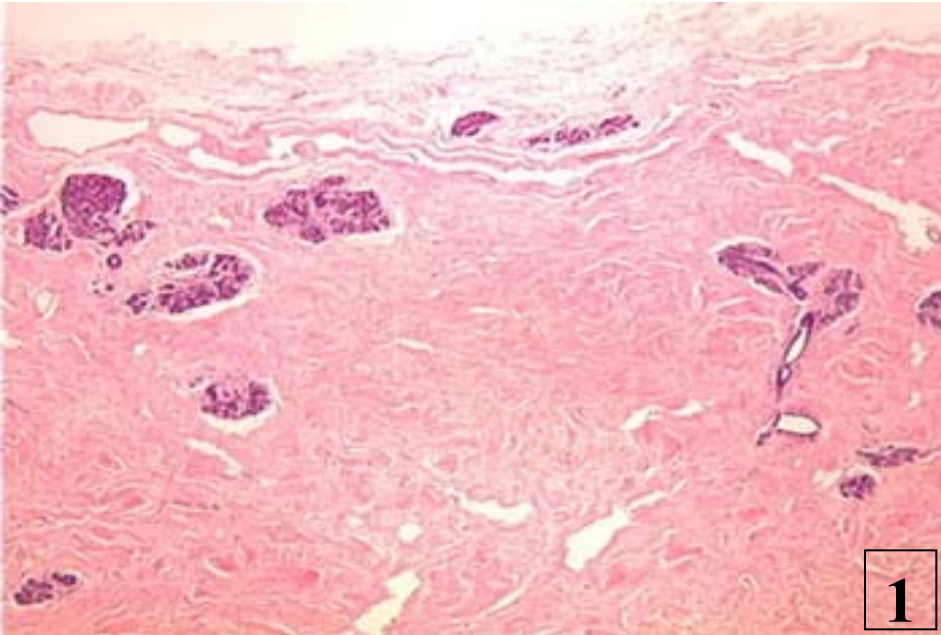

Mléčná žláza a funkční stav

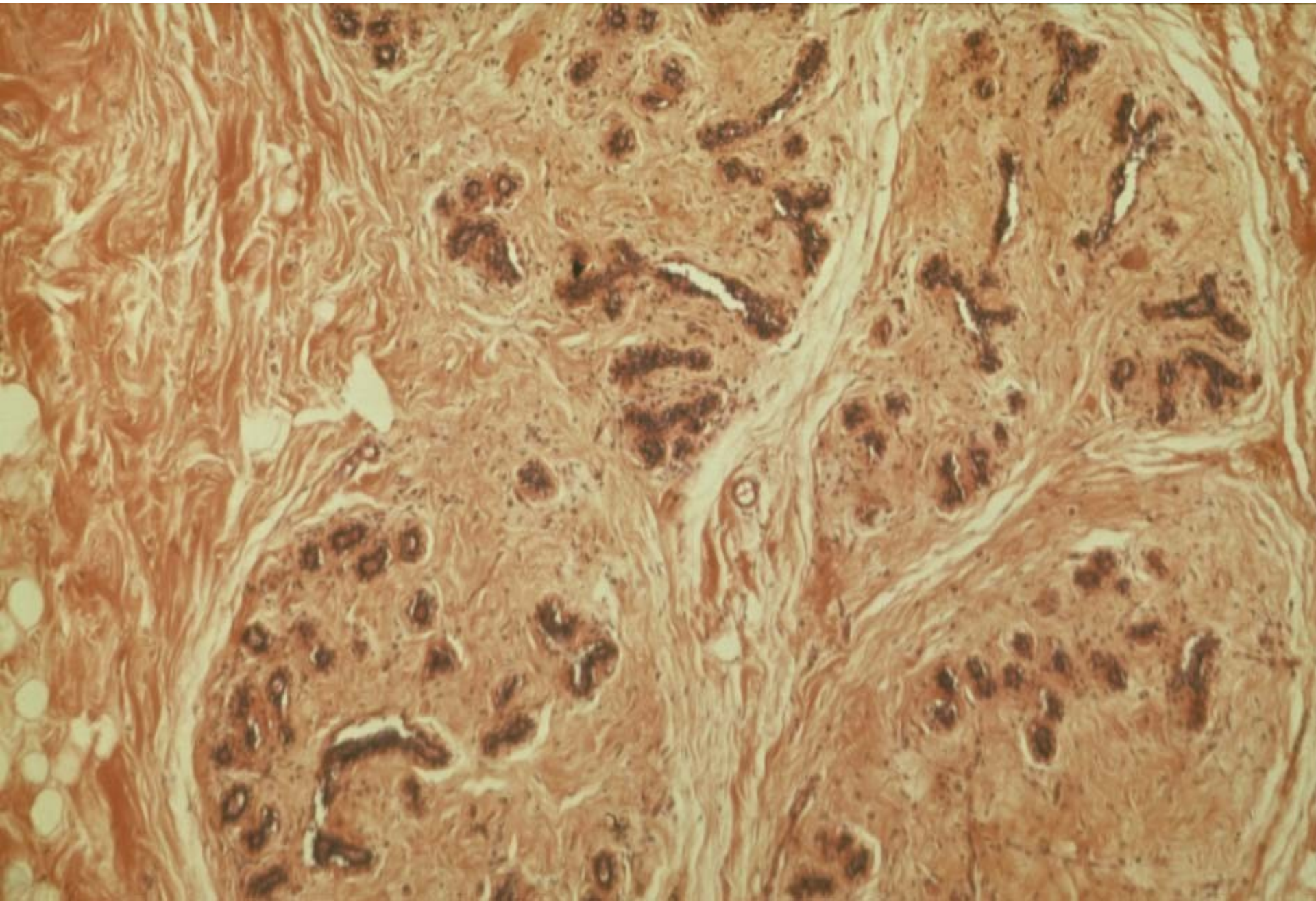
- novorozenecké období
- dětství ★
- puberta
- dospělost – v klidu
  - v těhotenství
  - během laktace
  - v regresi
- senium
- mužská mléčná žláza ★

Mamma non lactans (1, 2) and mamma lactans (3,4)

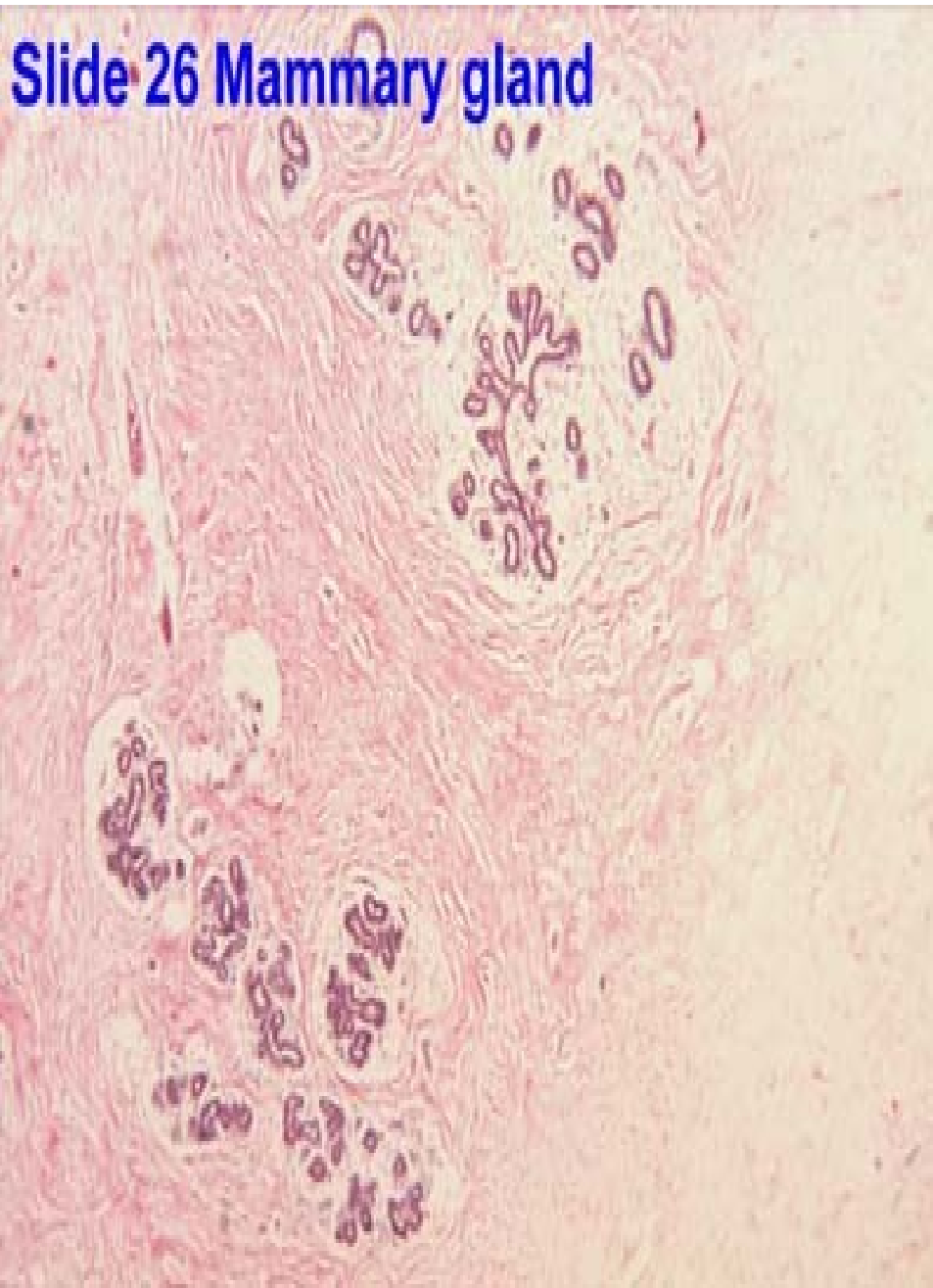

Mamma non lactans (infantilní)

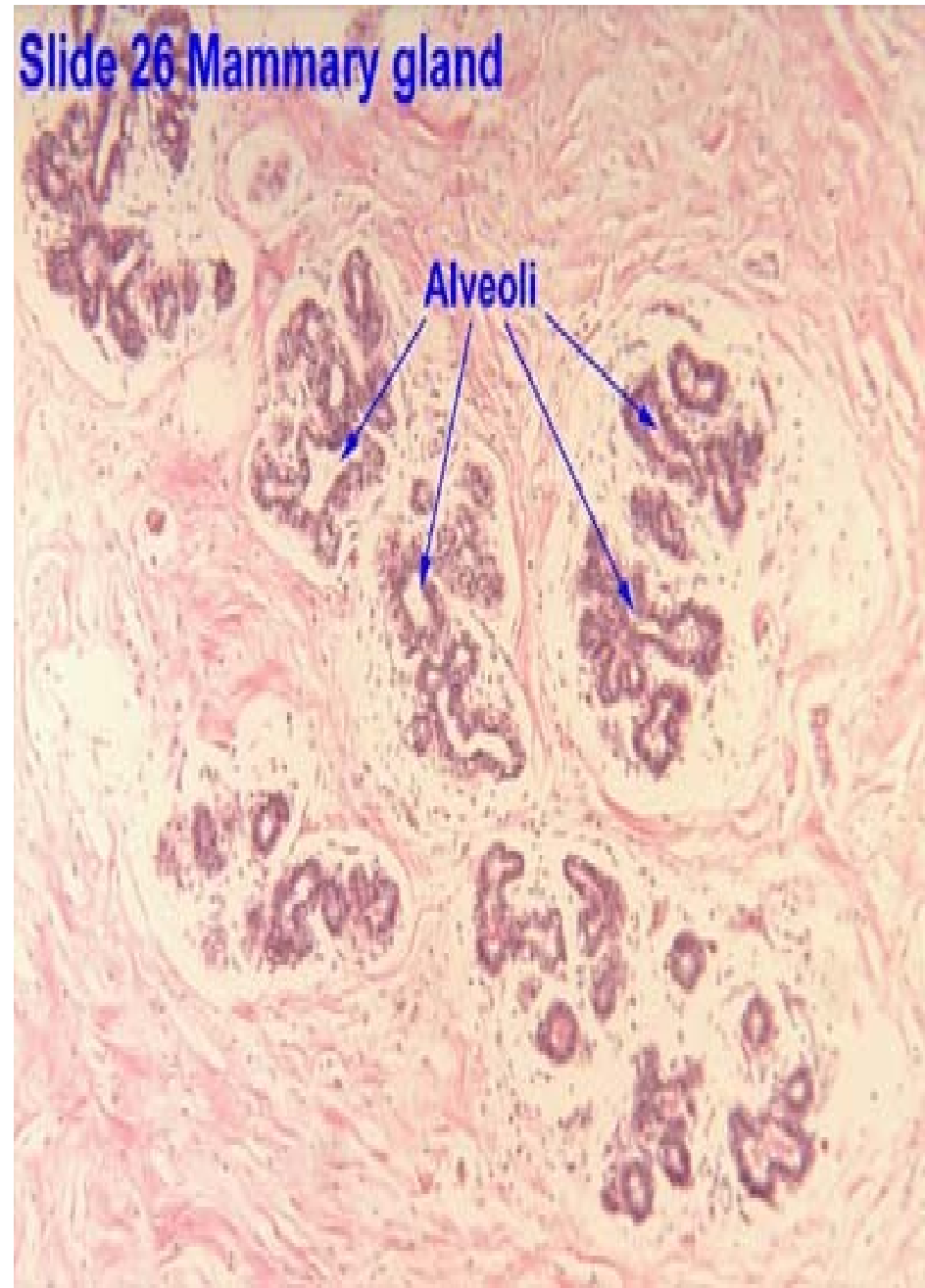

Mamma non lactans (dospělá) - vliv ovariálních steroidů v průběhu cyklu

Slide 26 Mammary gland

Slide 26 Mammary gland

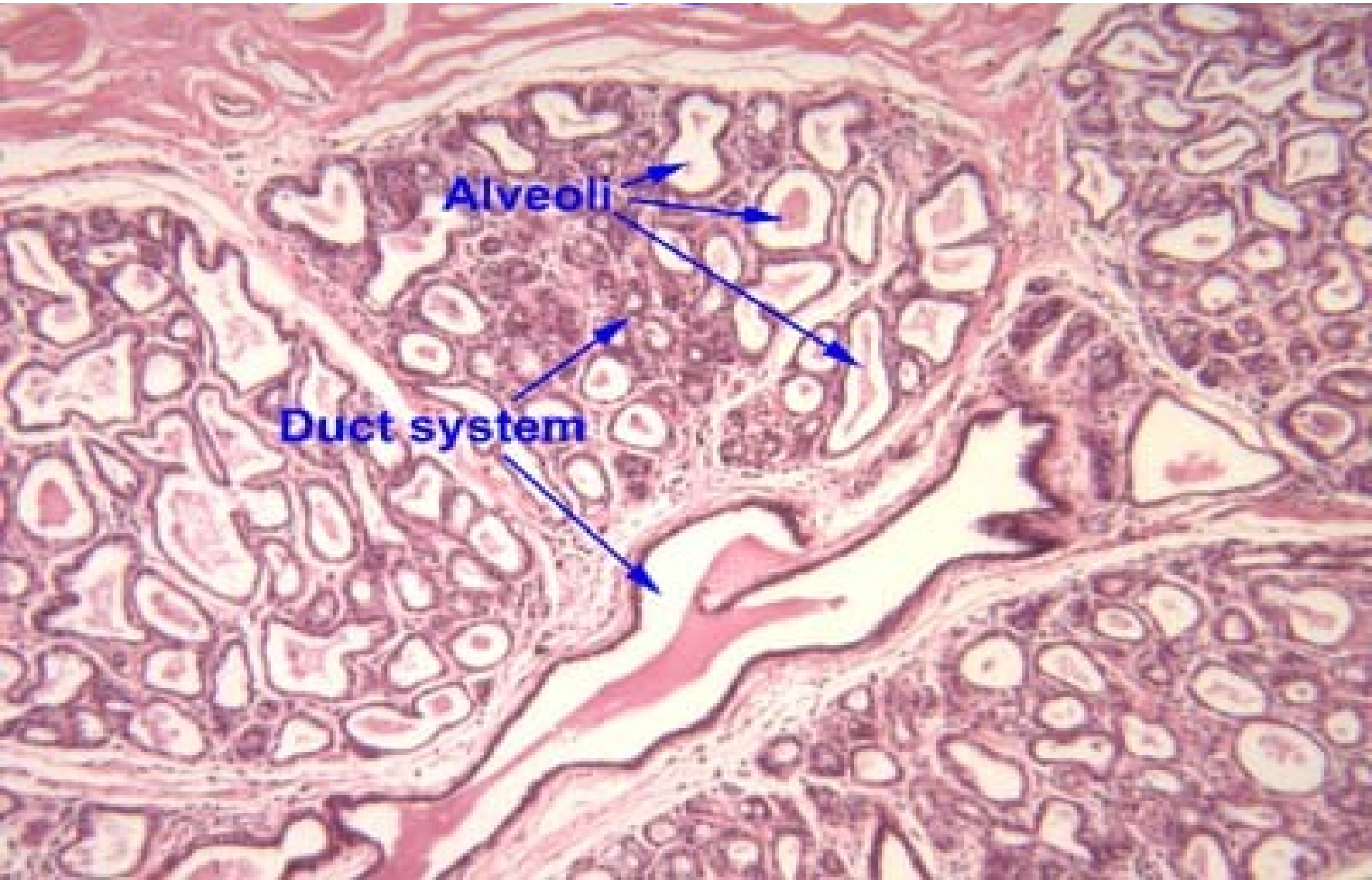

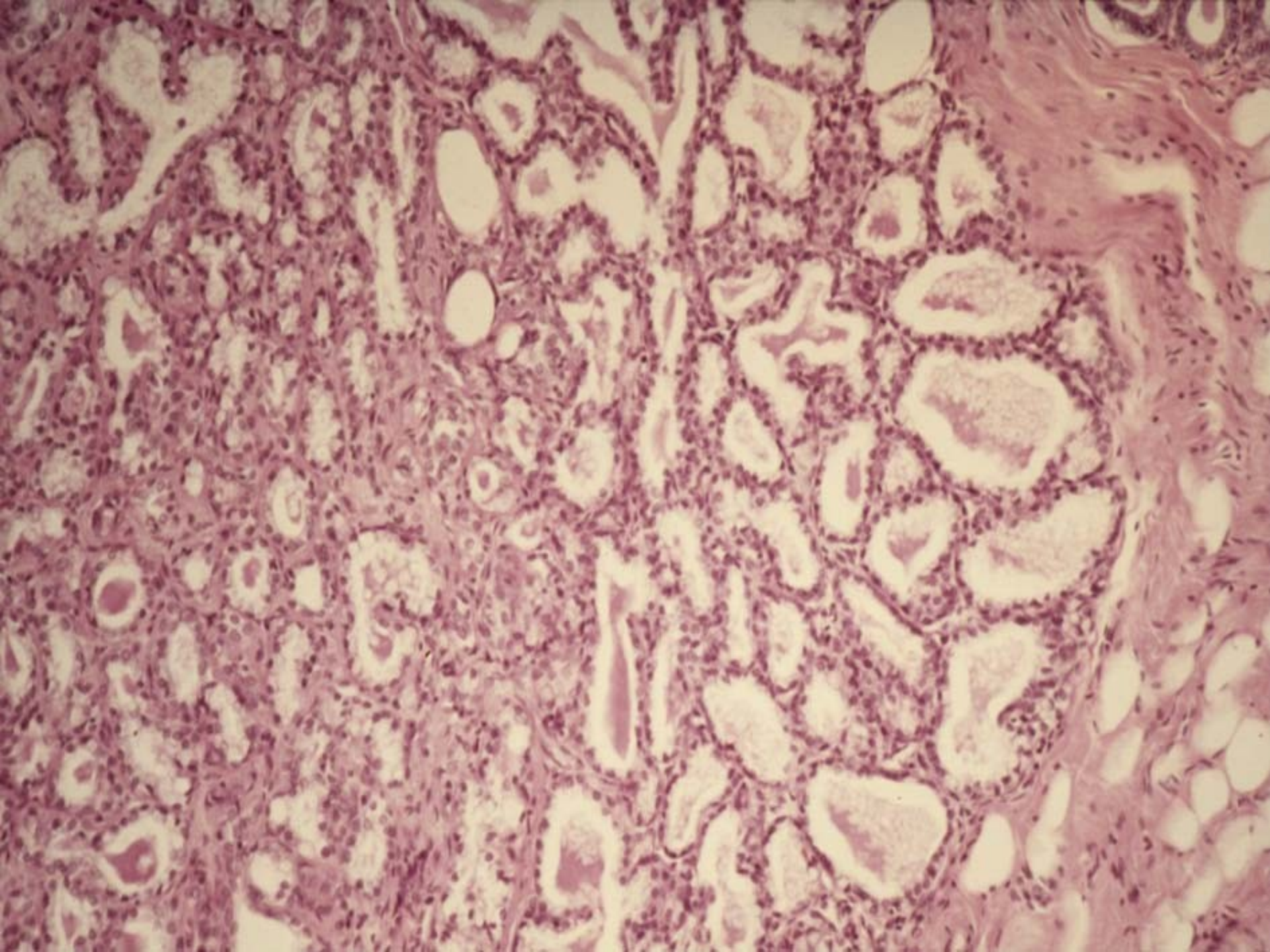

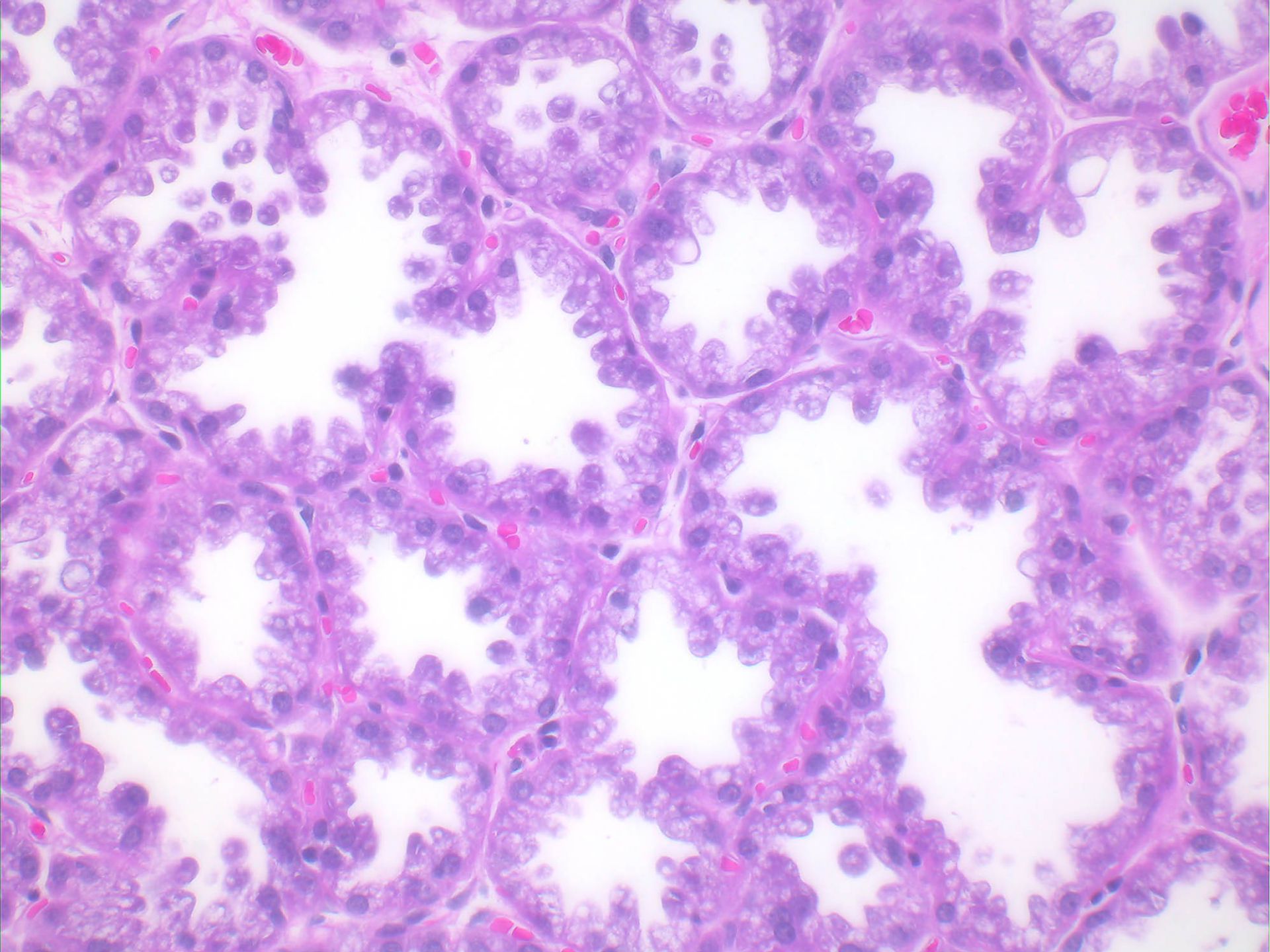
Mamma lactans (v těhotenství a v době kojení) - prolaktin

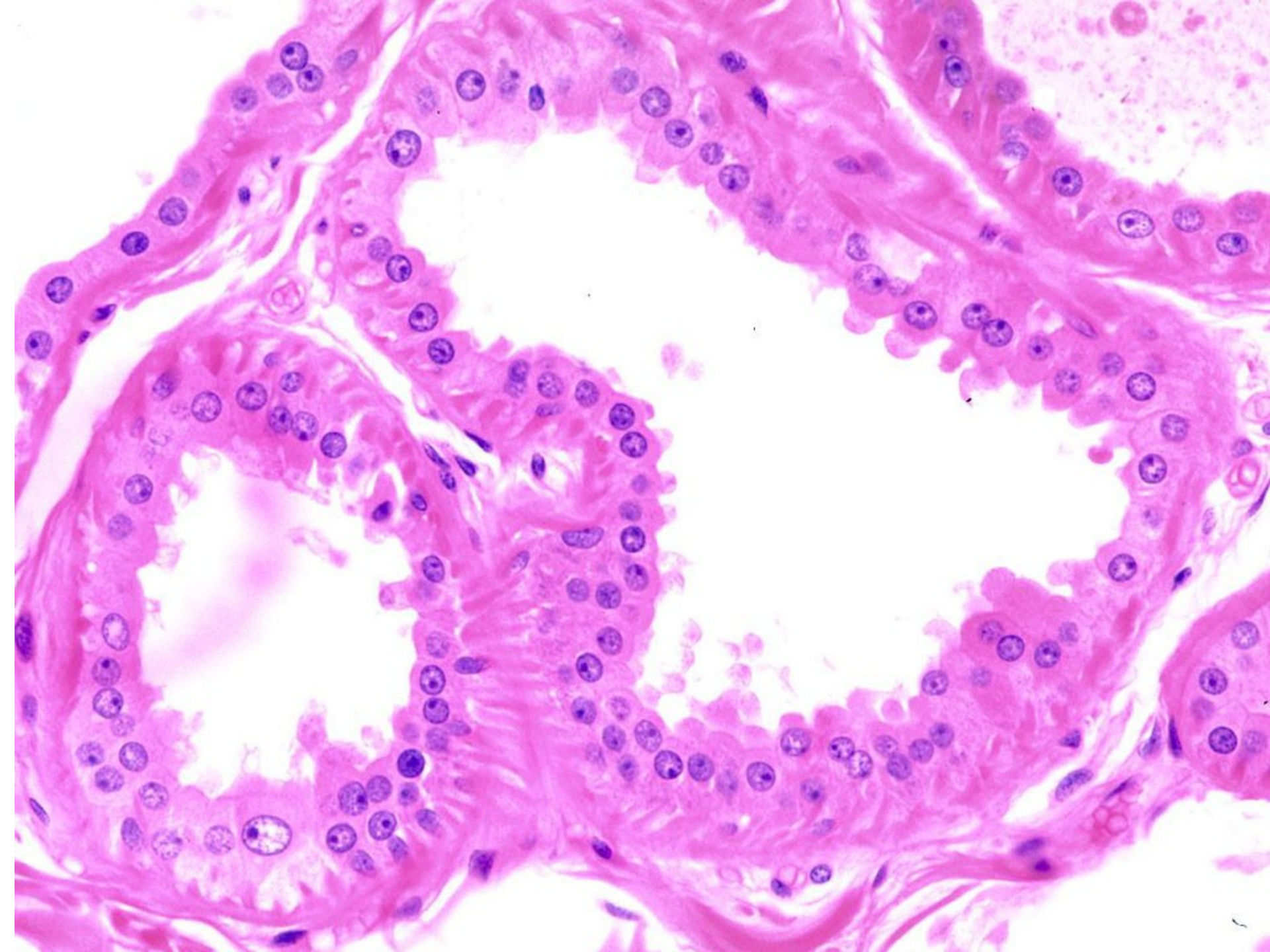
colostrum – méně tuku, Ly, Neu (kolostrální tělíčka), IgA

mléko – lipidy, sacharidy, proteiny, soli a vitamíny, Ig

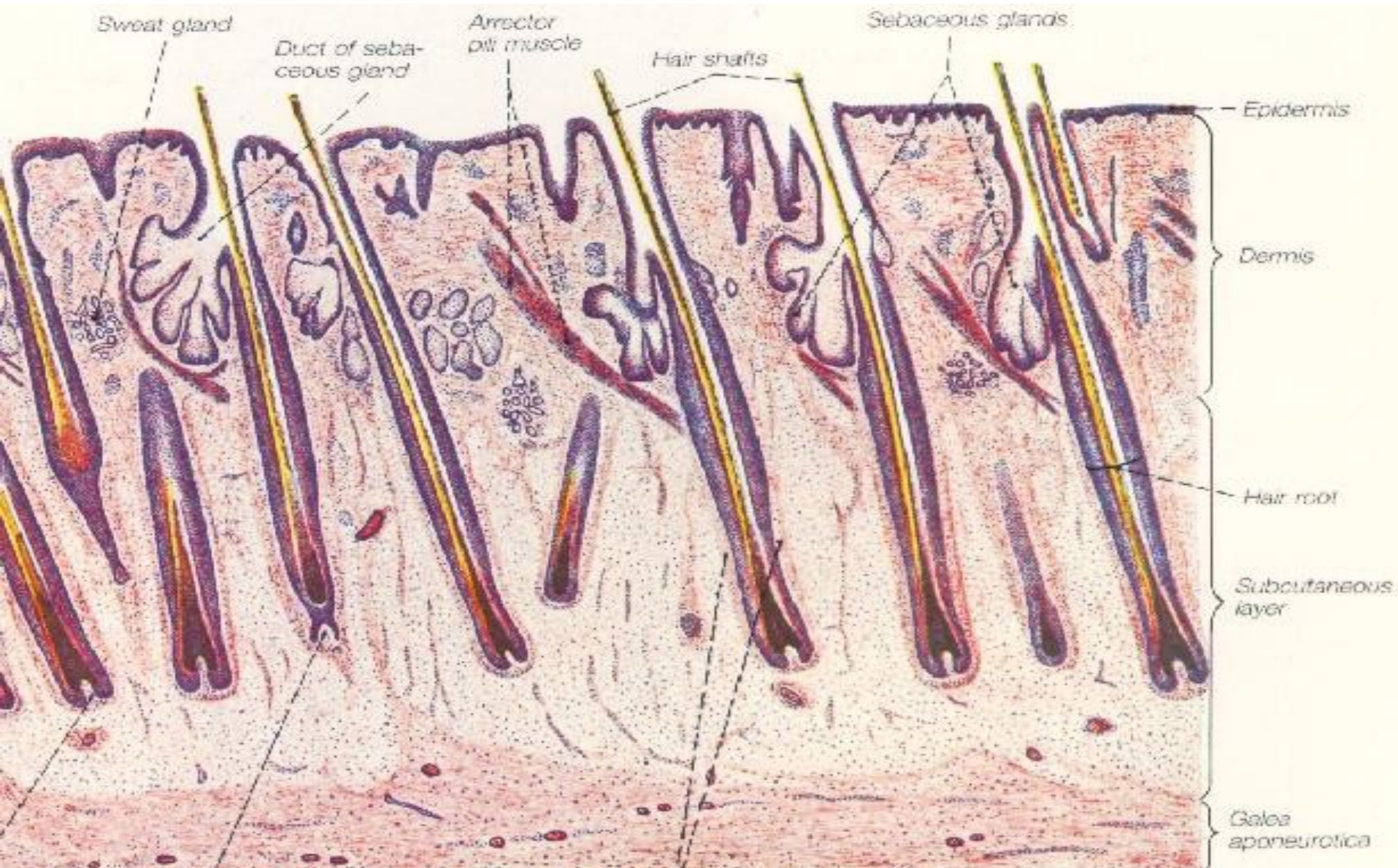

Kůže s vlasy

Musculus arrector pili – hladké svalové buňky (při kontrakci „husí kůže“)

Vlas:

- dřeň – sloupce (1-2)

keratinizujících

polygonálních bb.,

- kůra – pevně adherující

vřetenovité bb.,

bb. kůry i dřeně – vzduchové

vakuoly, lipidové kapky,

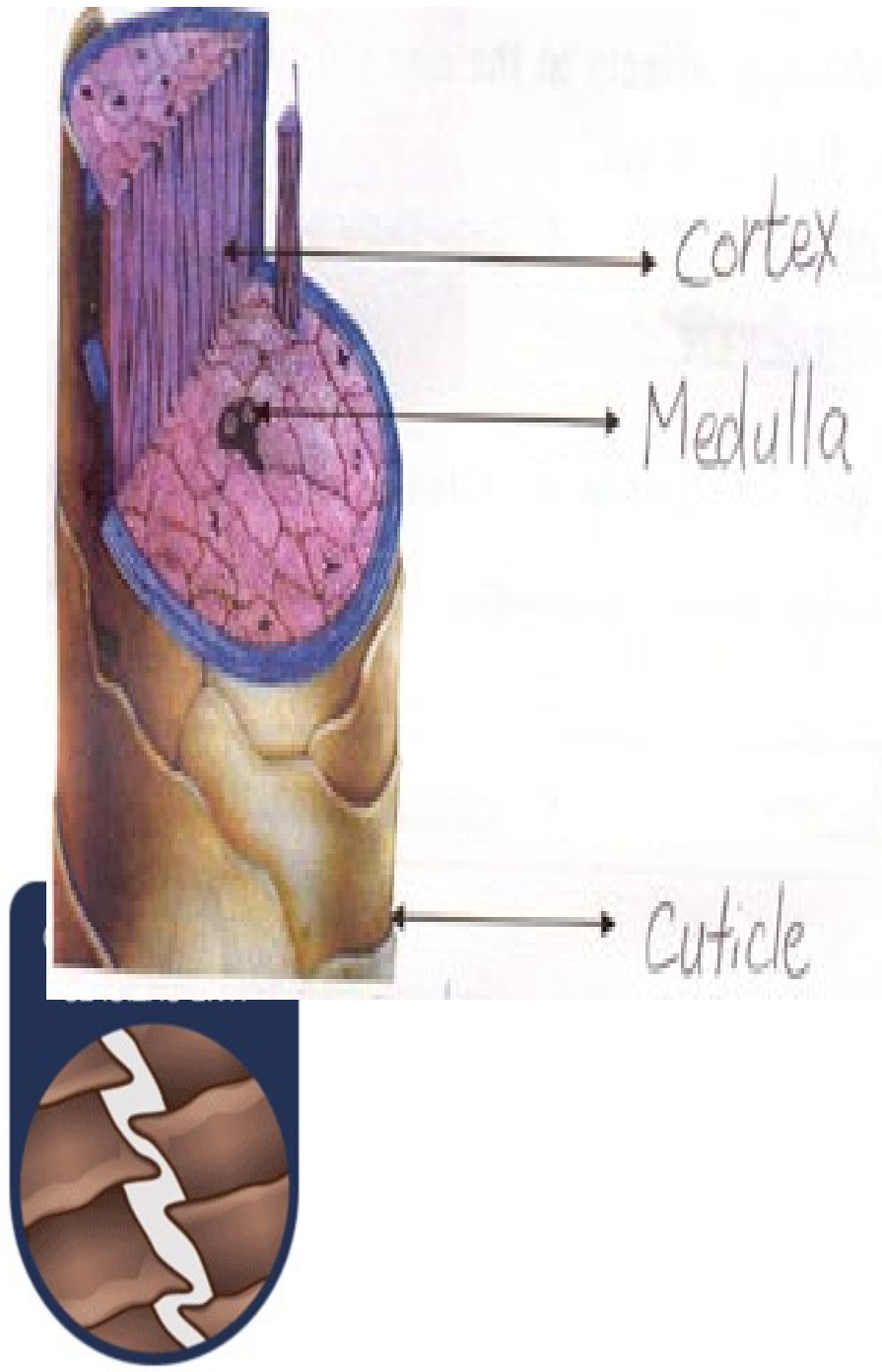
pigment, keratohyalin. granula

- kutikula vlasu – 1 vrstva

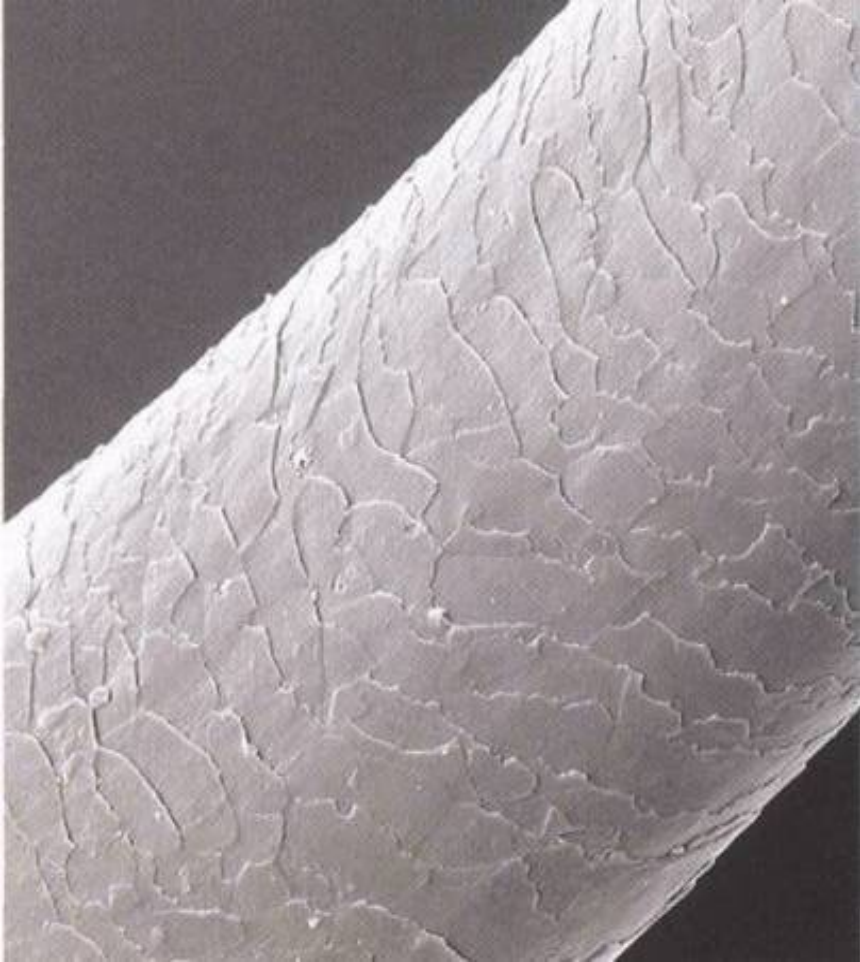
kubických bb.

(překrývají se volnými

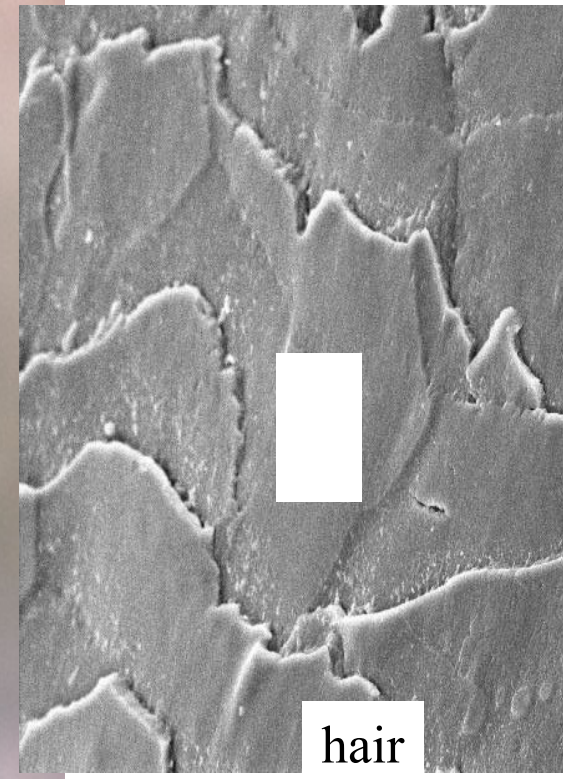
plochými konci

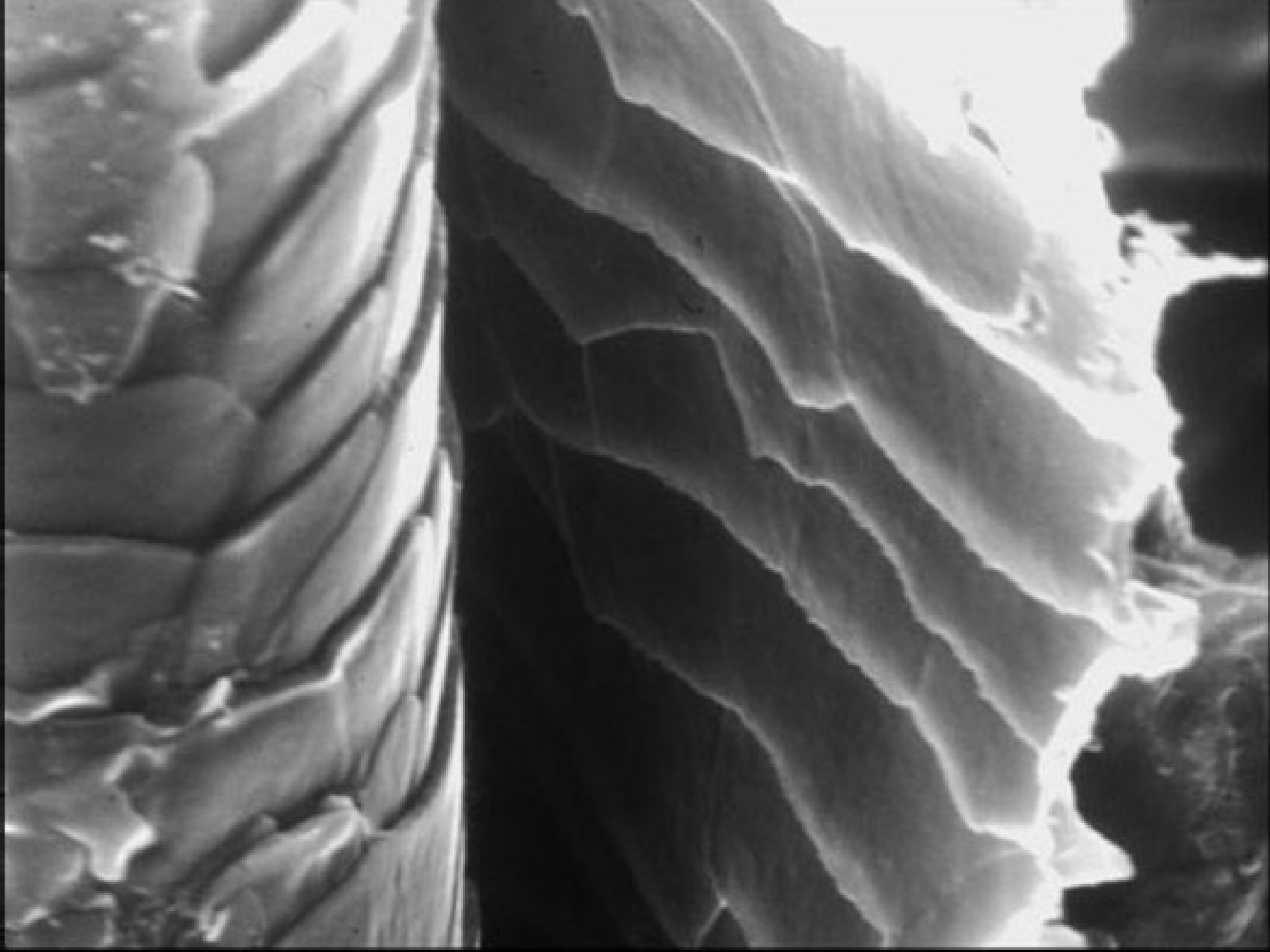
spruce-cone

hair

Hair cuticle

Vlasový folikul

Vnitřní ep. pochva:

- kutikula pochvy
- Huxleyova vrstva
- Henleyova vrstva

Zevní ep. pochva:

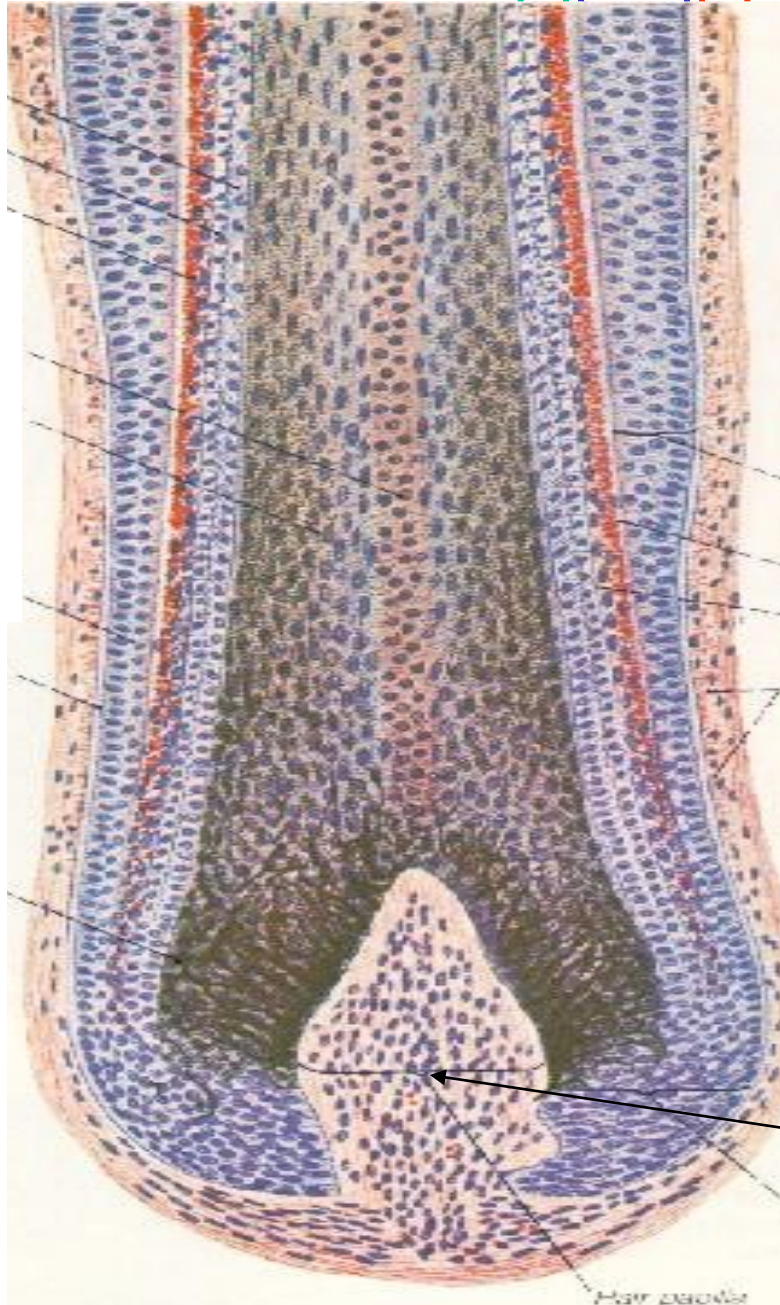
- str. basale
  - str. spinosum
- } $\cong$ epidermis

Vazivová pochva

Medulla

Cortex

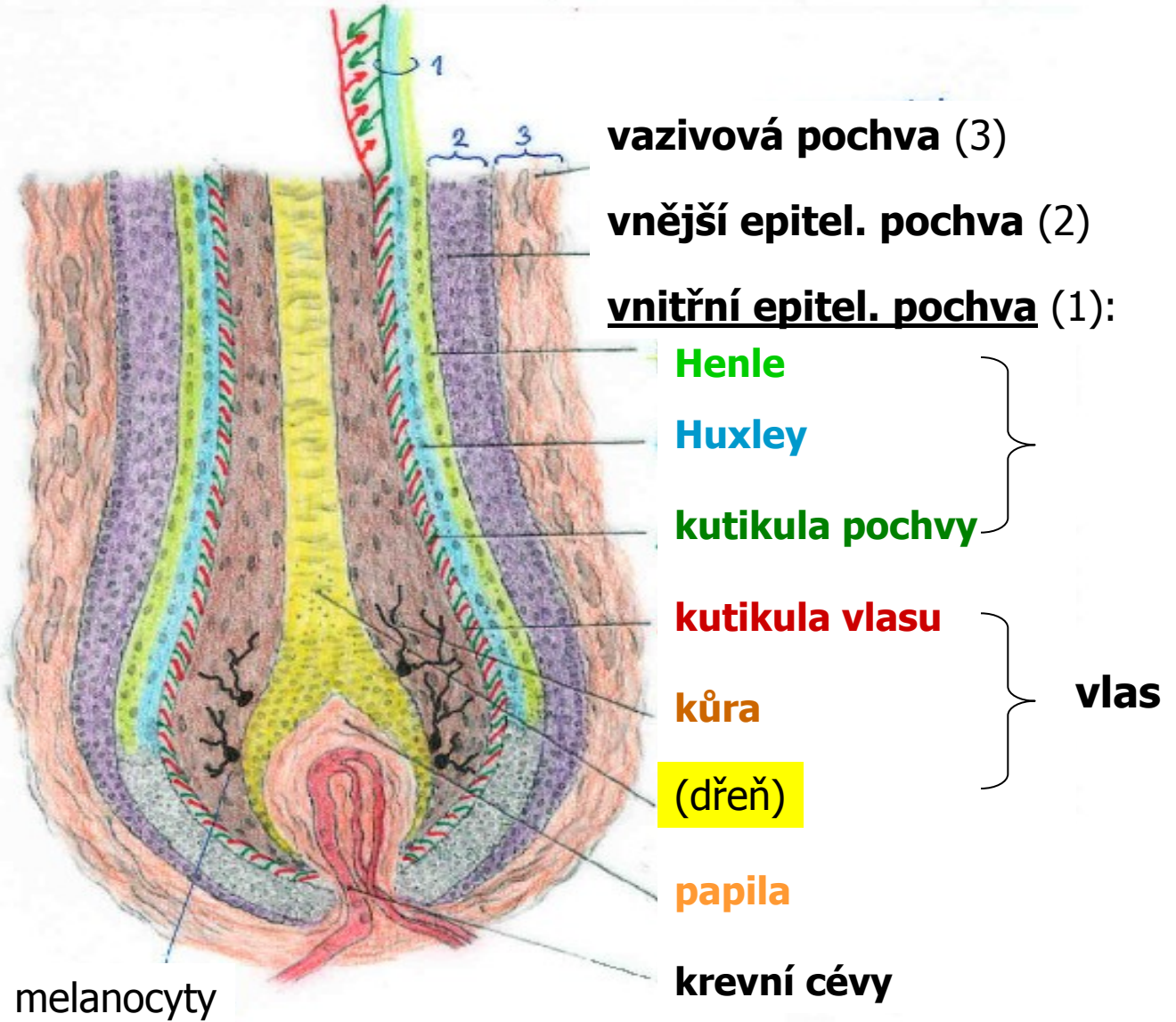
- kutikula vlasu

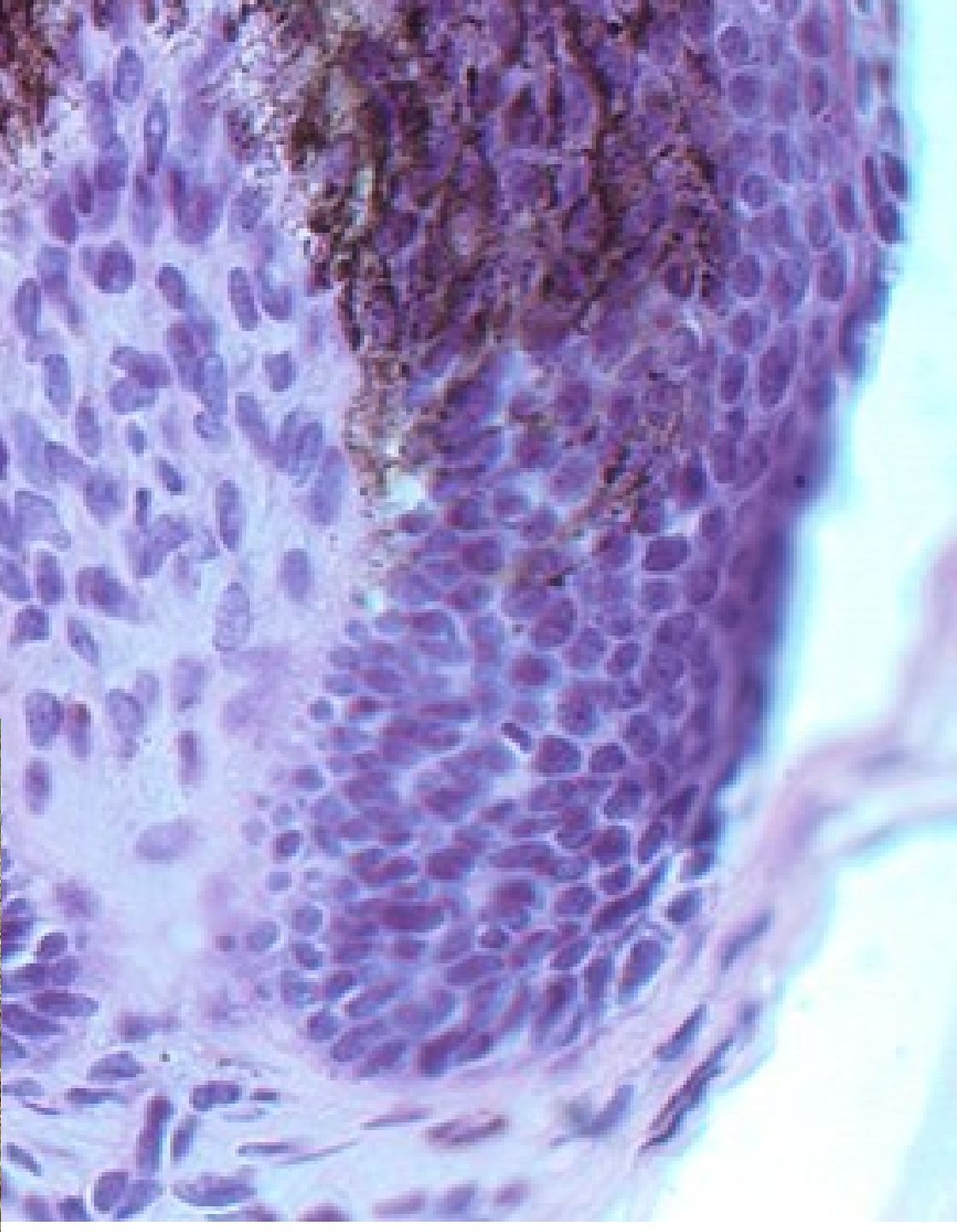

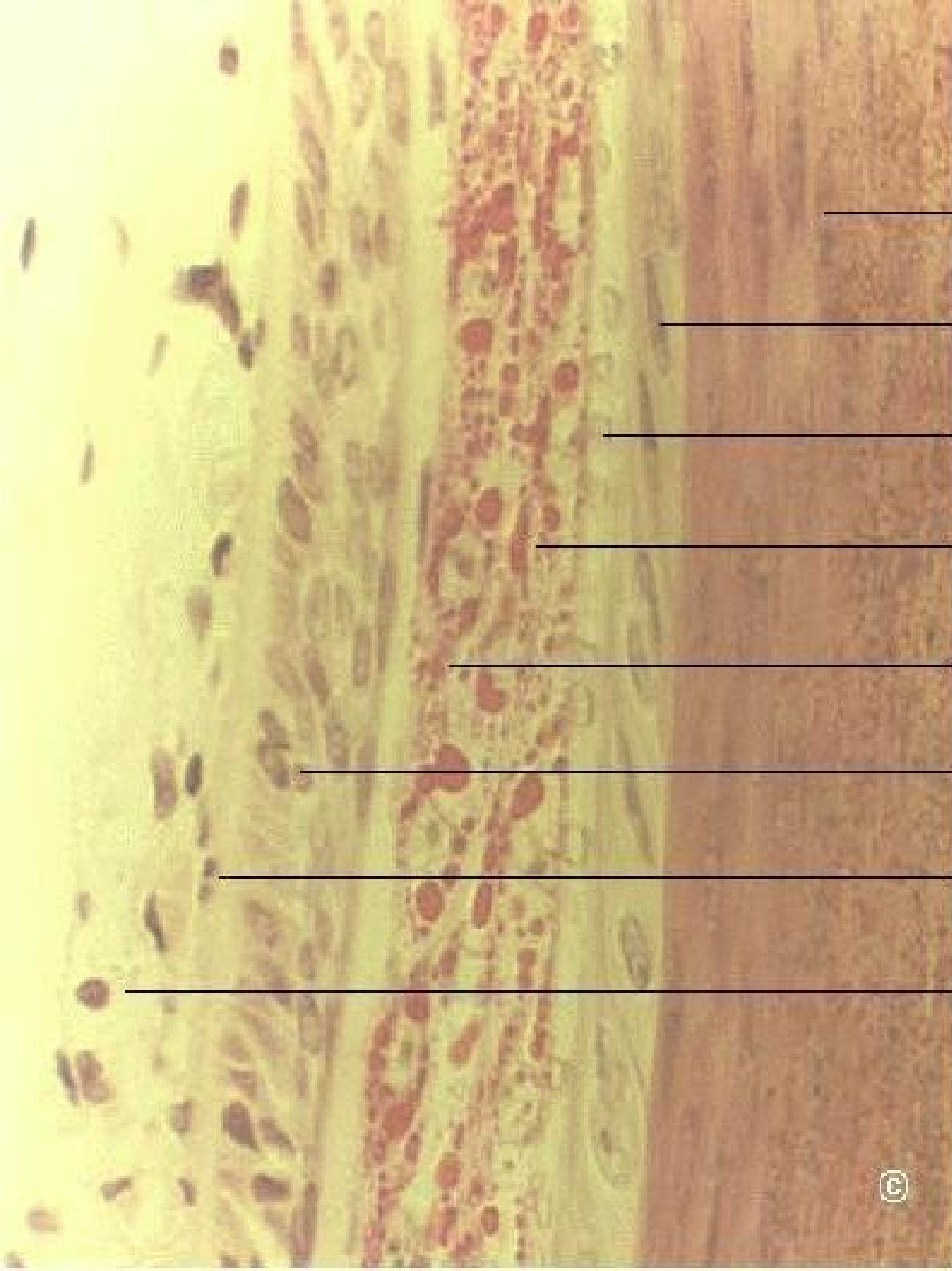
Bulbus pili

Papilla pili

Vlas / hair / pilus

cortex

kutikula vlasu

kutikula pochvy

Huxleyova vrstva

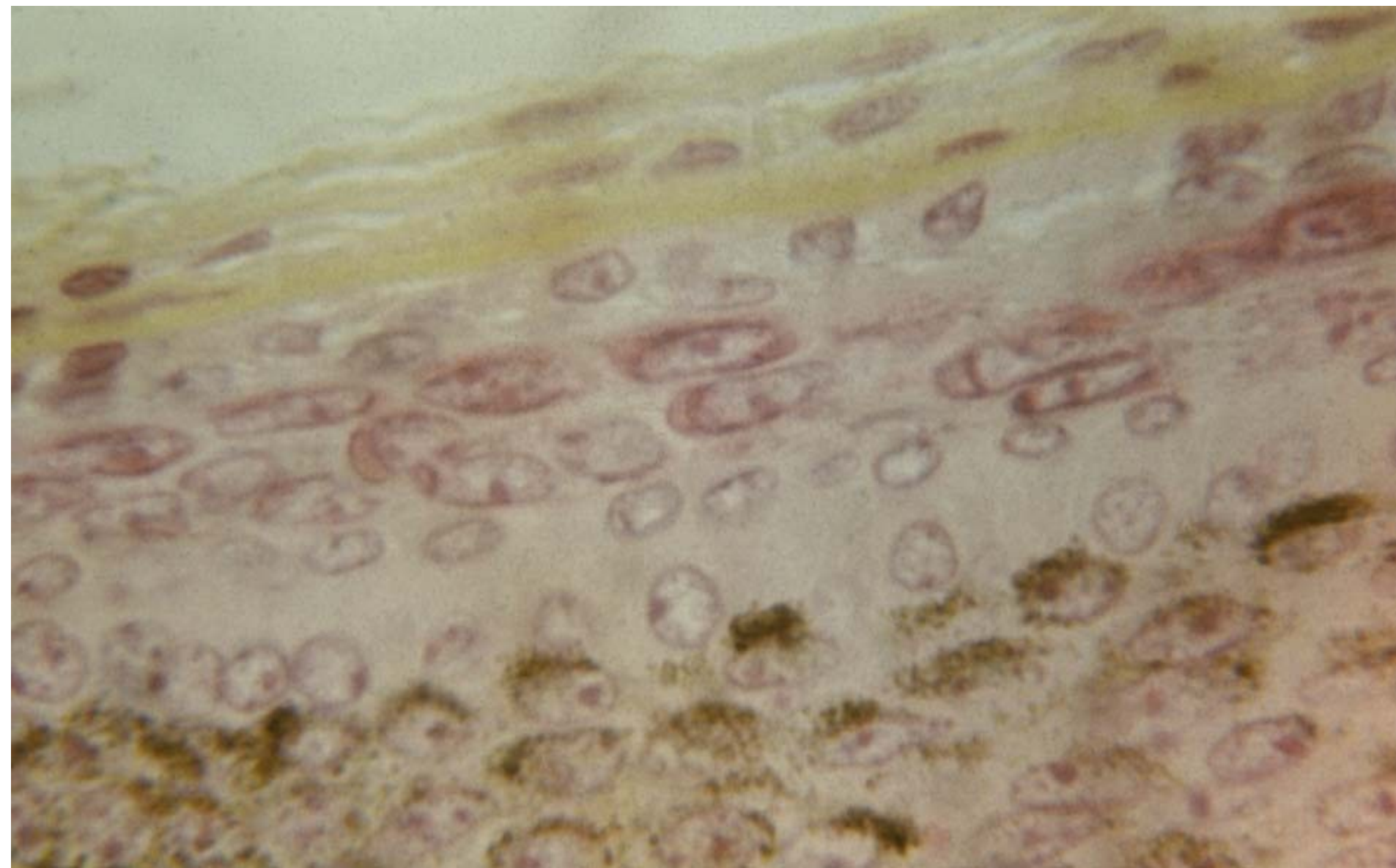
Henleova vrstva

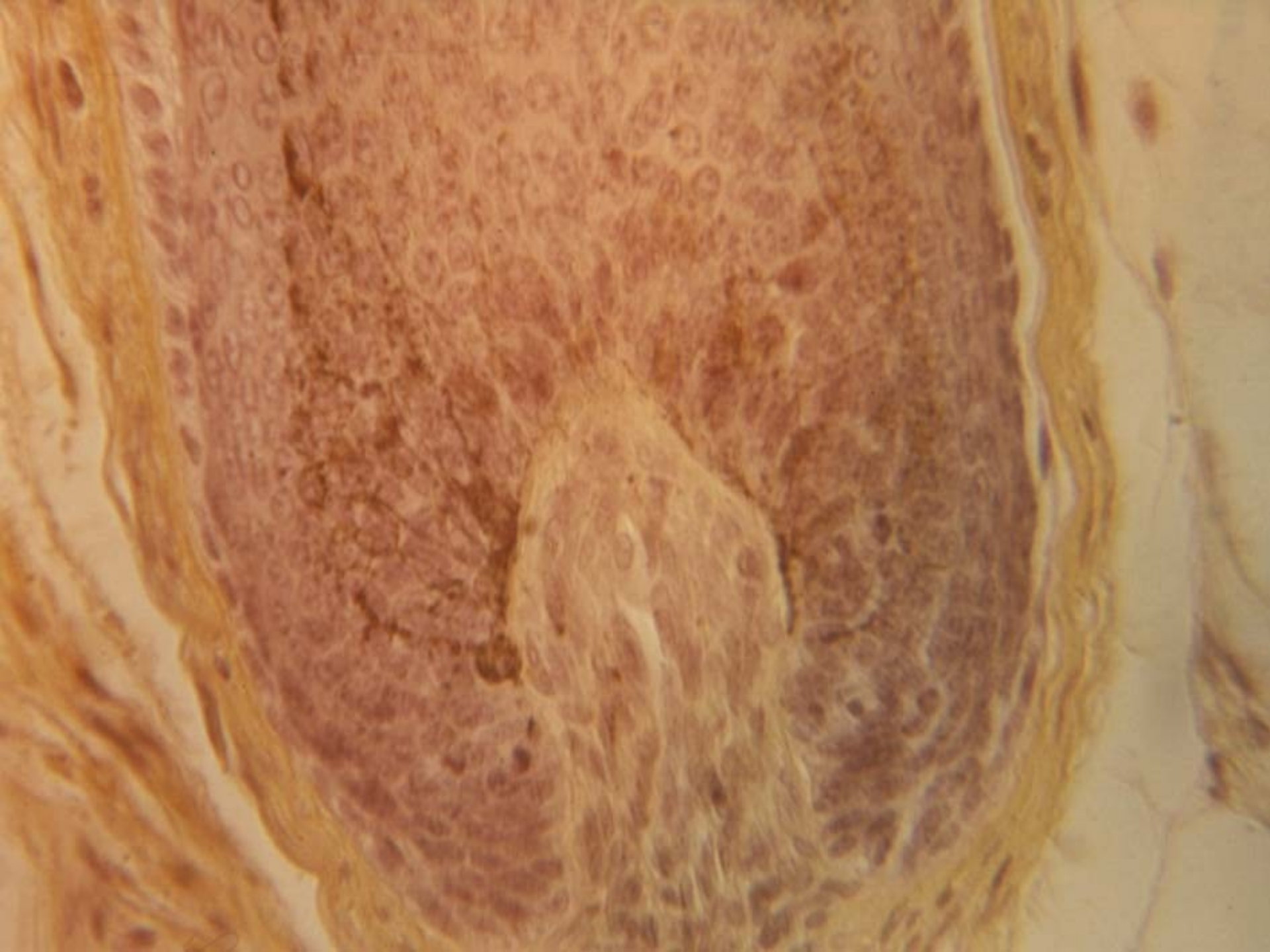
zevní epitelová pochva

bazální membrána

vazivová pochva

vnitřní
epitel.
pochva

Nehet (unguis)

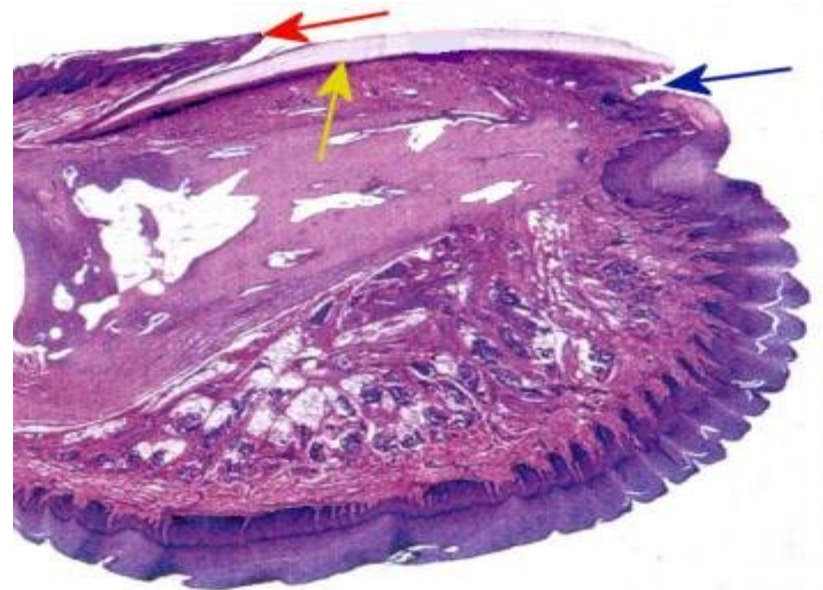
tělo + kořen (pod kožní řasou - eponychium), hyponychium,
nehtový val

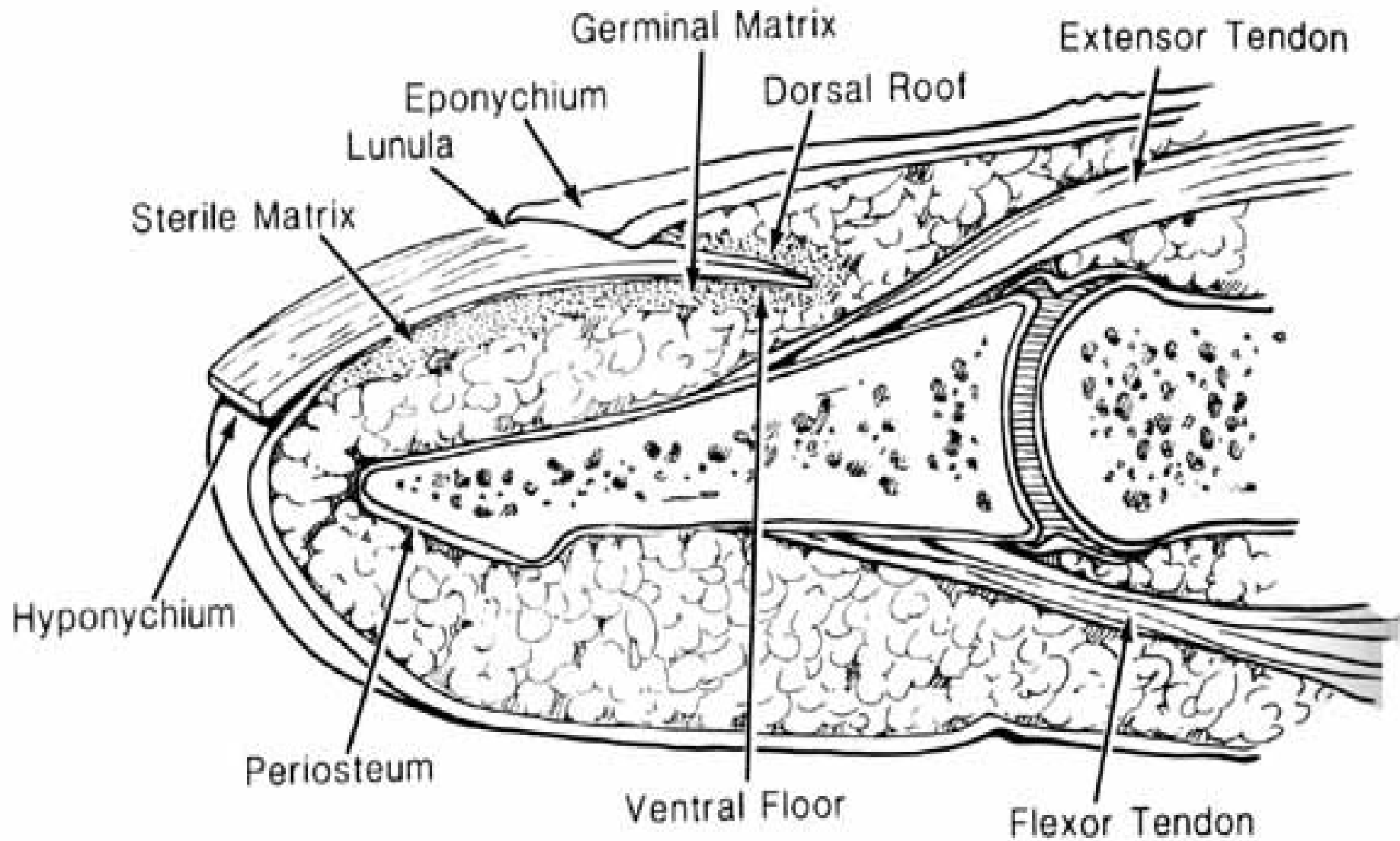
epidermální část nehtu

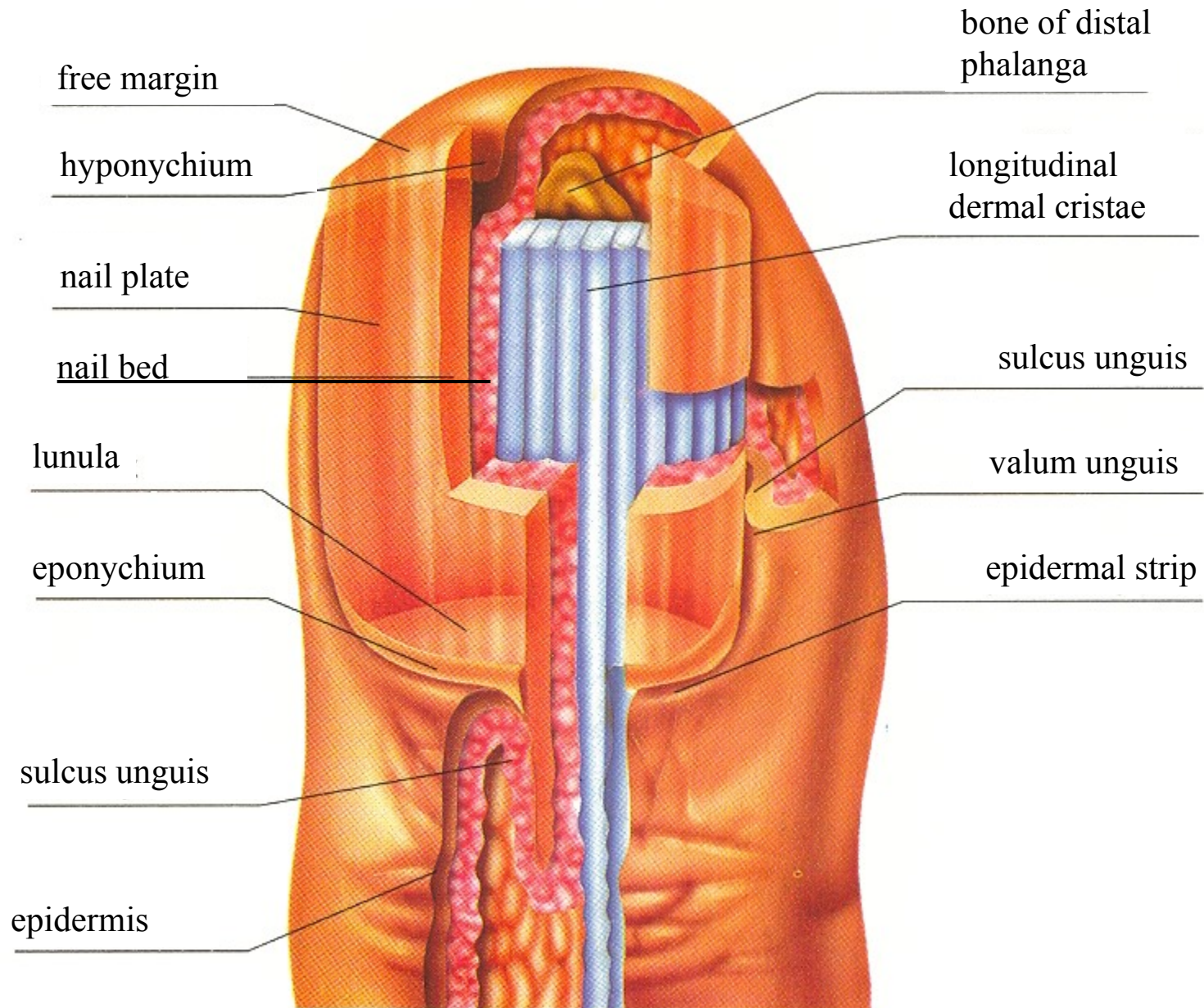
nehtová ploténka – ploché bb. s volnými konci (distálně) a
pyknotickými jádry, lunula – vzduchové vakuoly
epitelové lůžko – = str. basale a spinosum epidermis

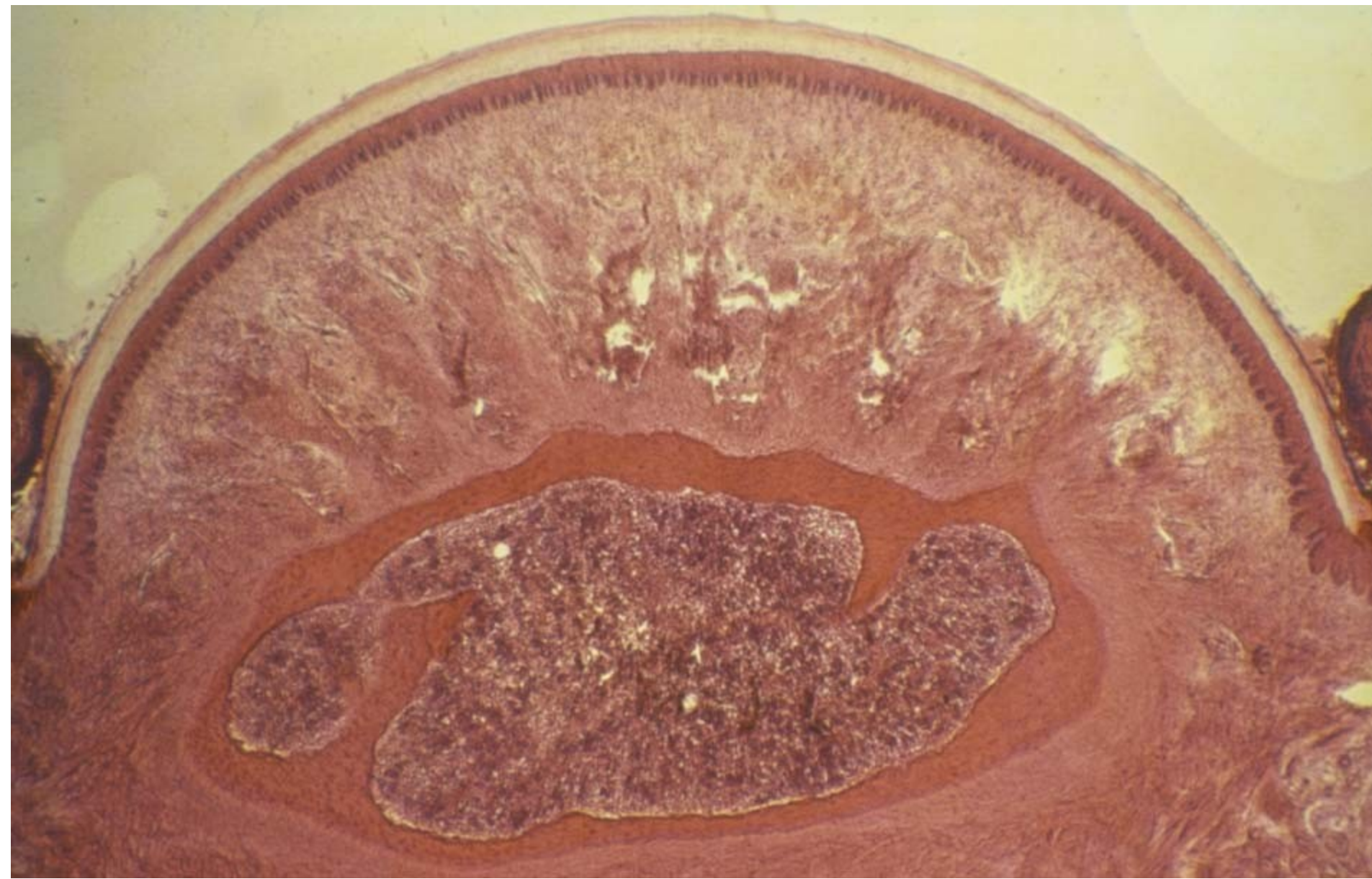
dermální část nehtu

vazivo škáry – papily a lišty + kapilární síť

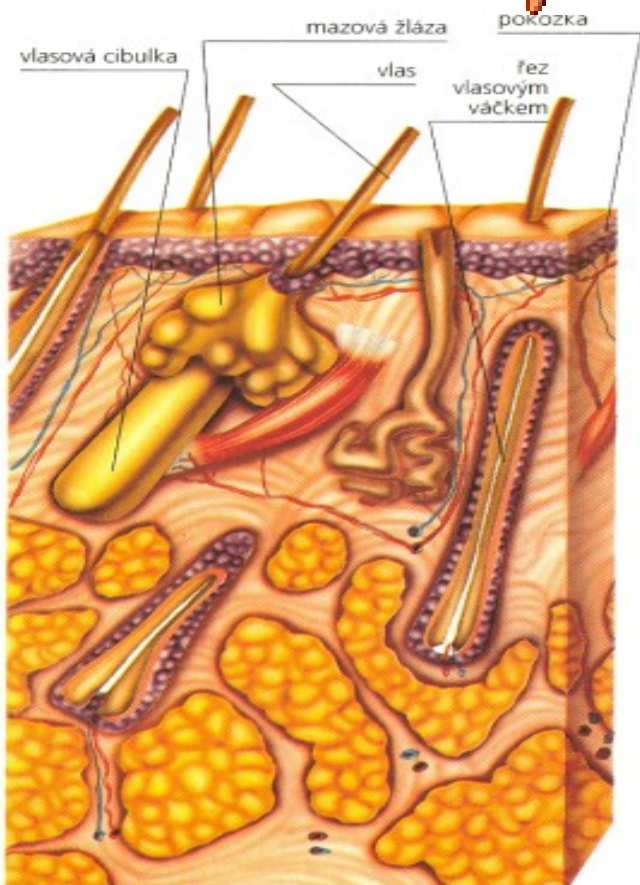
Typ kůže:

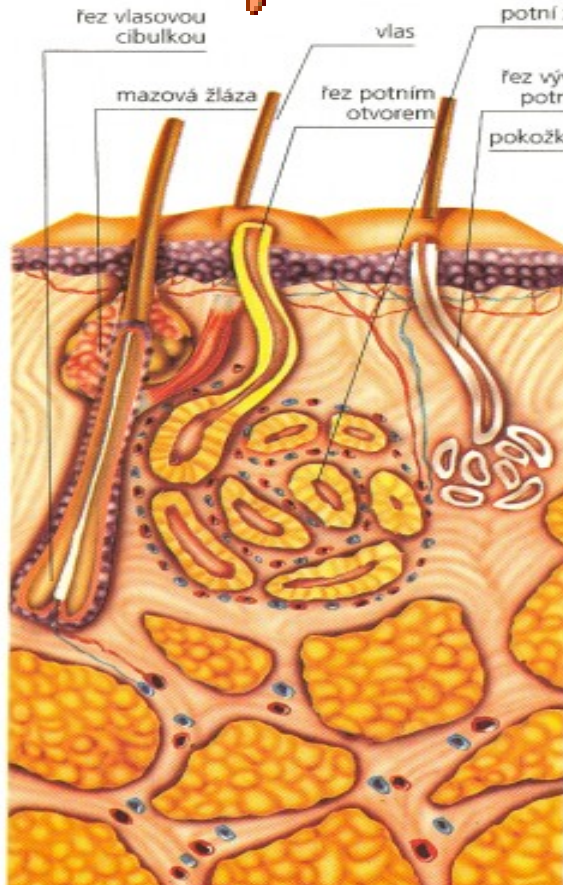
tenký

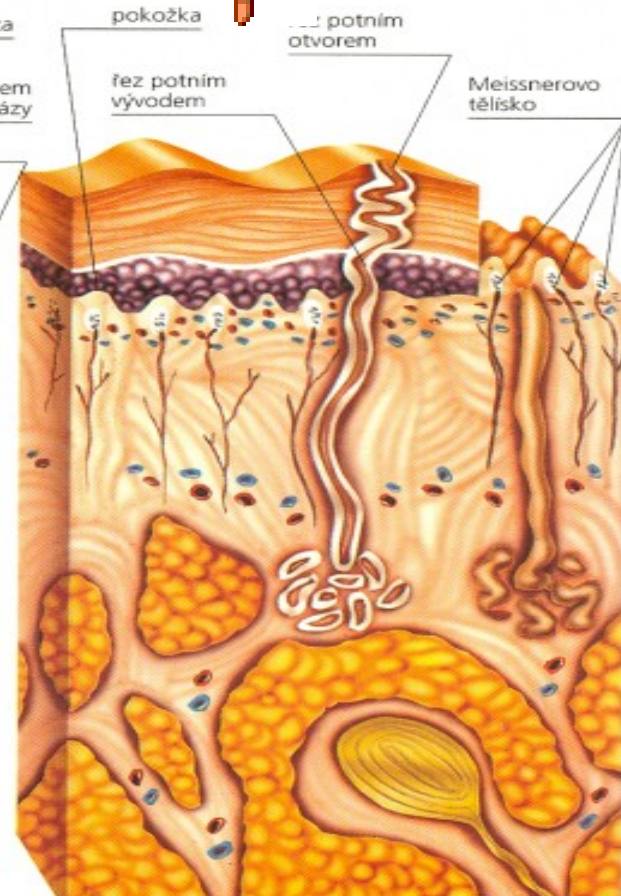
tlustý

Kůže s vlasy

Kůže z axilly

Kůže z prstu

ekrinní pot. žlázy	+
apokrinní pot. žlázy	---
mazové žlázy	+
vlasové folikuly	+ (---)

+
+
+
+

+

Kožní systém

- 69. Kůže z břicha prstu
- 70. Kůže z axilly
- 71. Kůže s vlasy
- 72. Nehet
- 73. Mamma non lactans
- 74. Mamma lactans

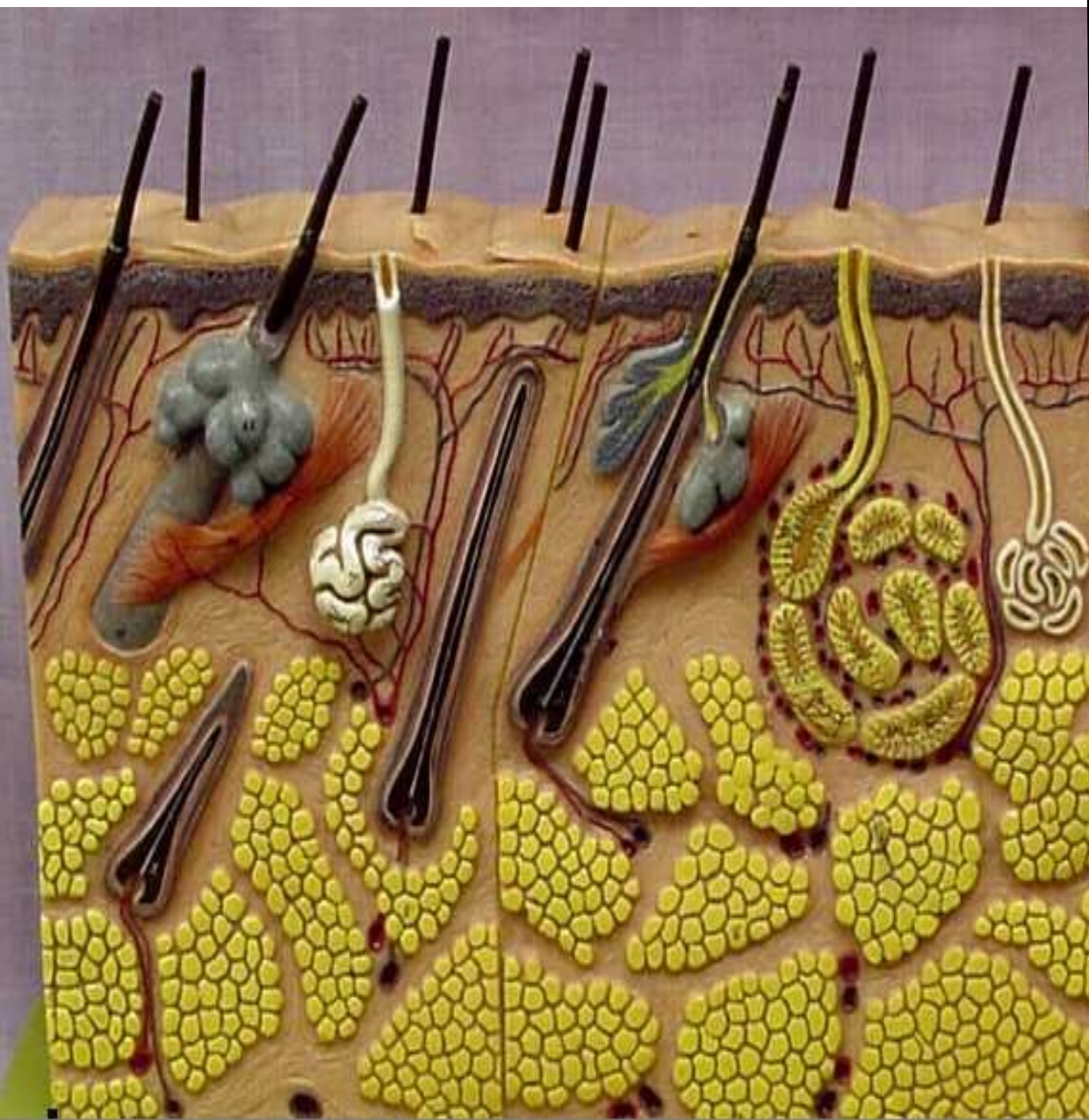

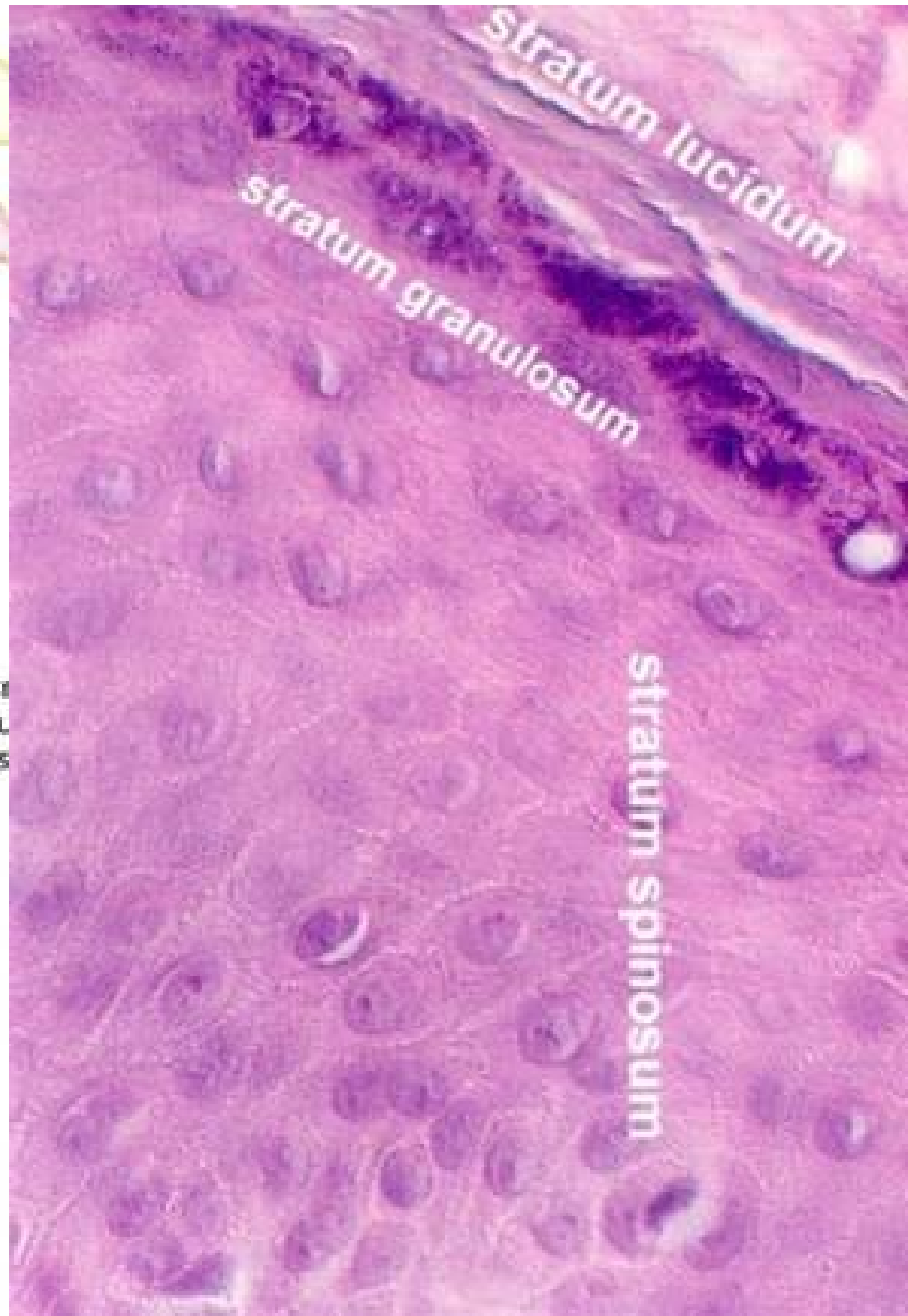
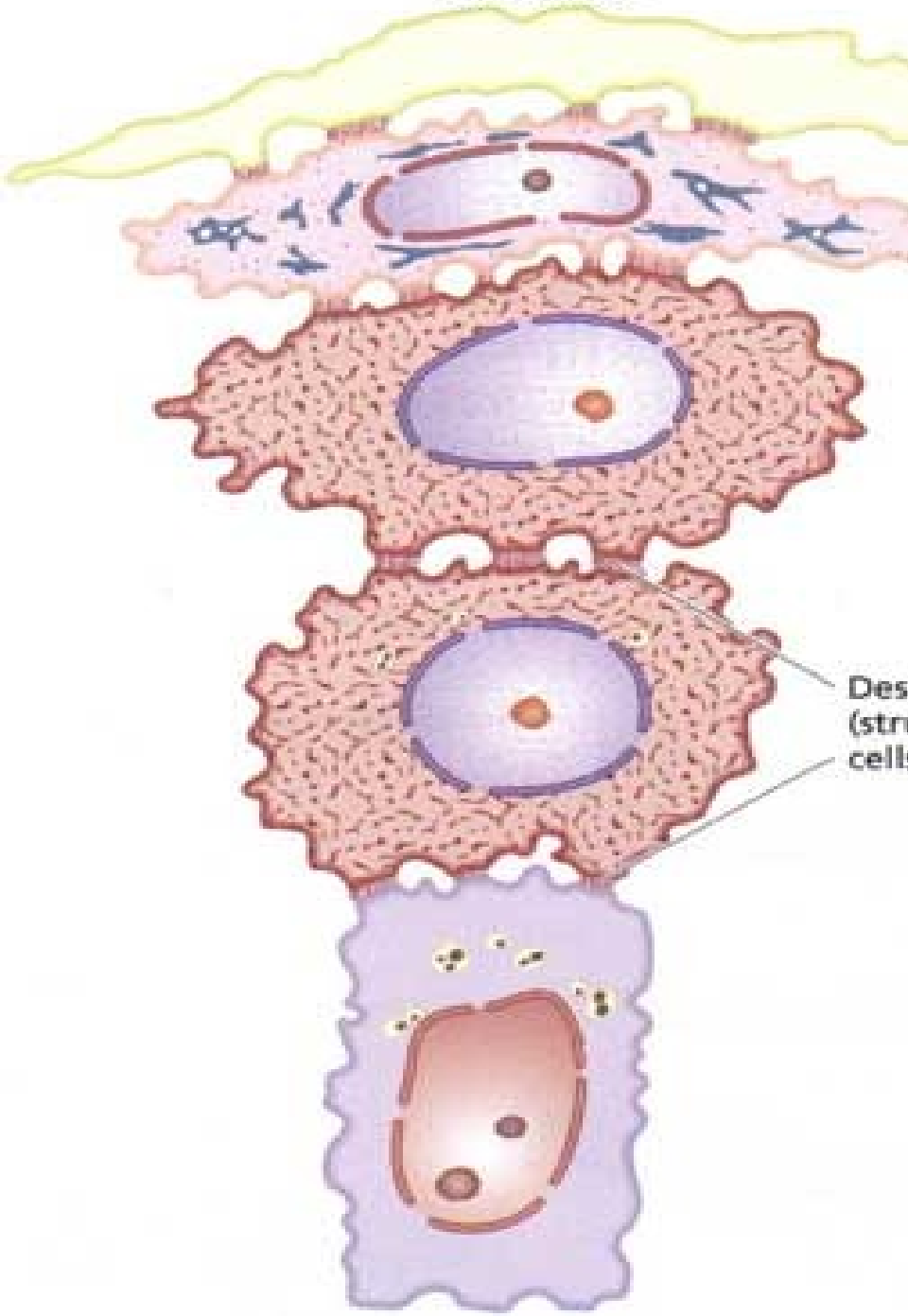
Tenká kůže

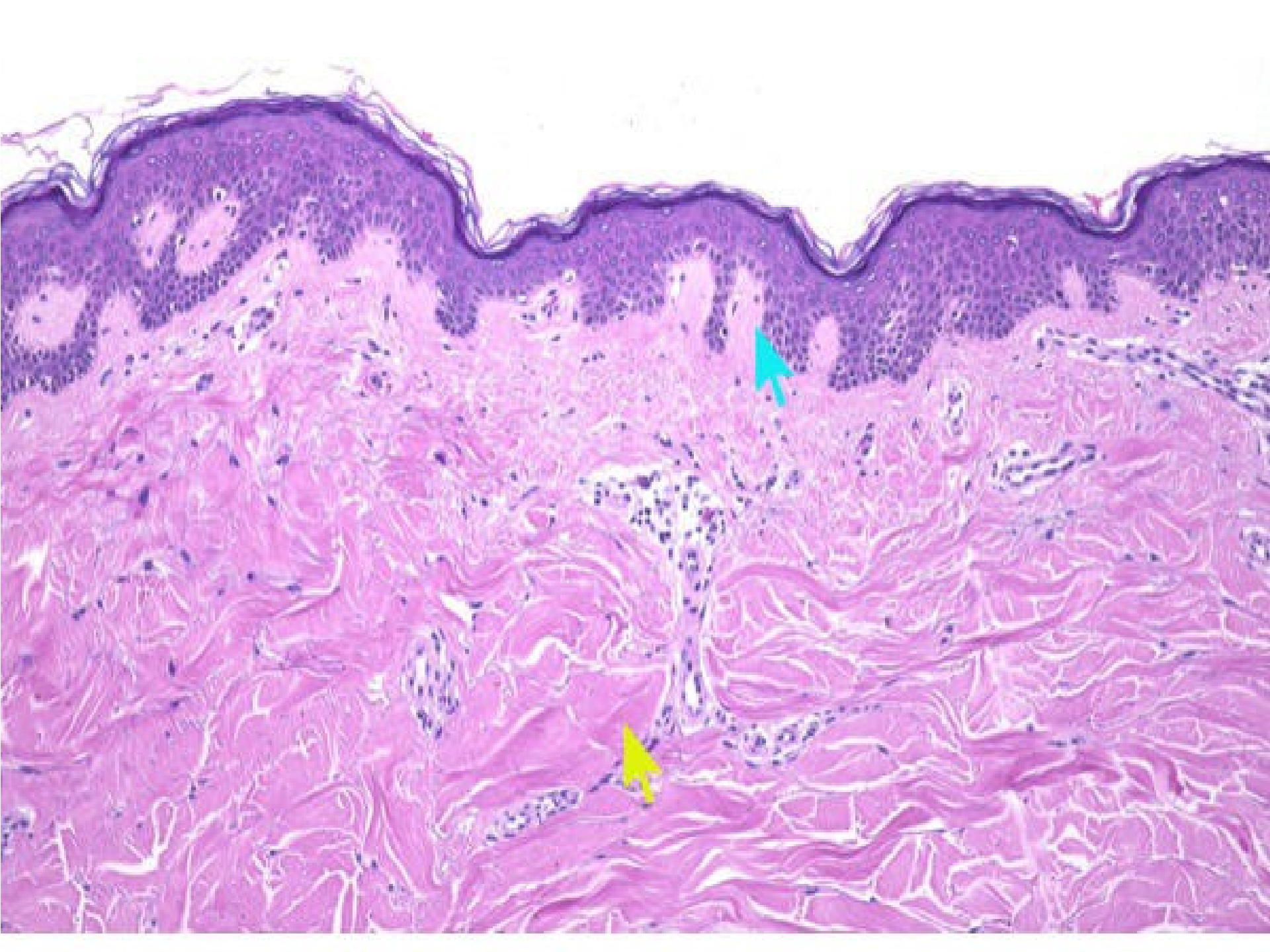
Thustá kůže

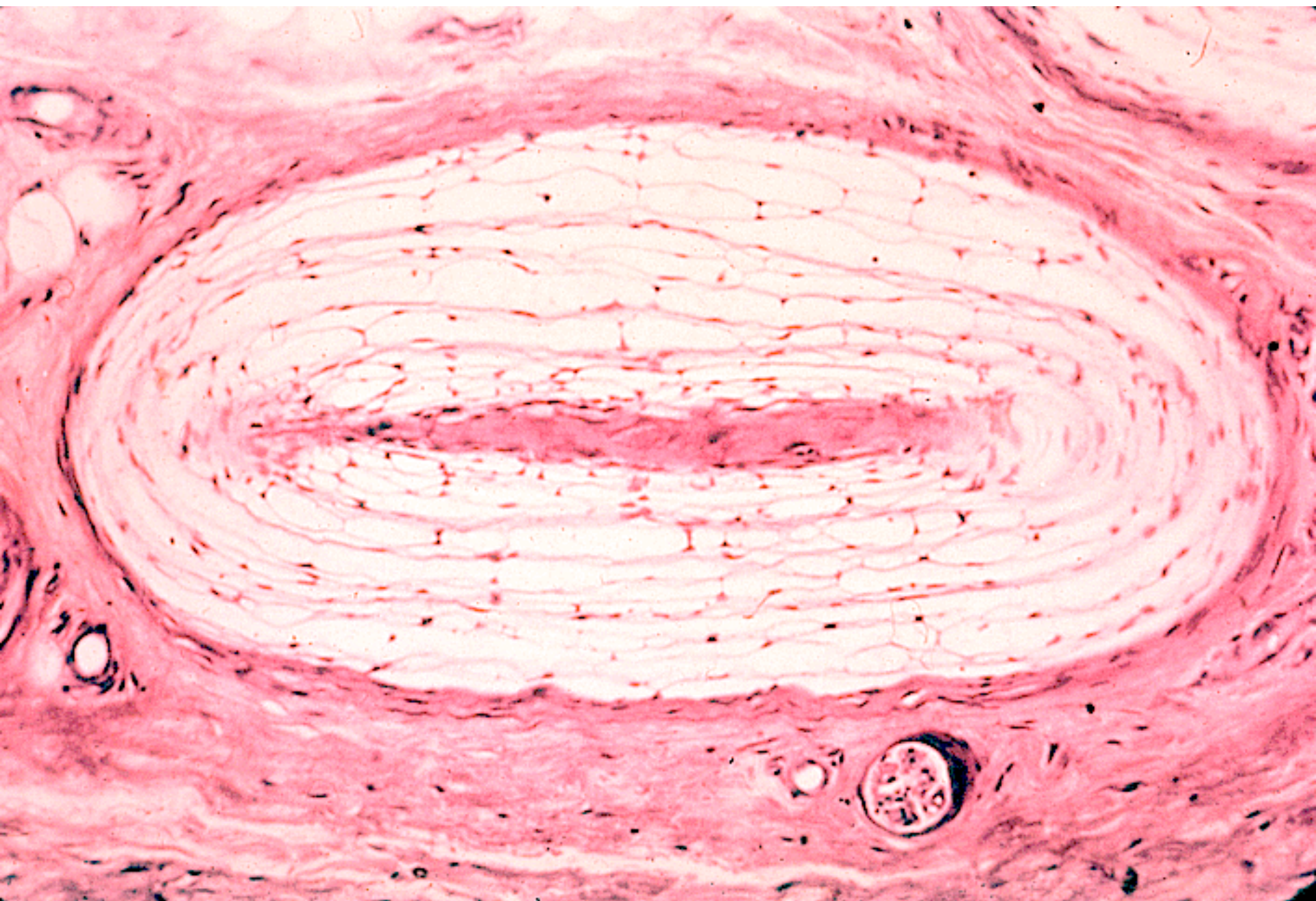
- palma manus
- planta pedis

Skin surface

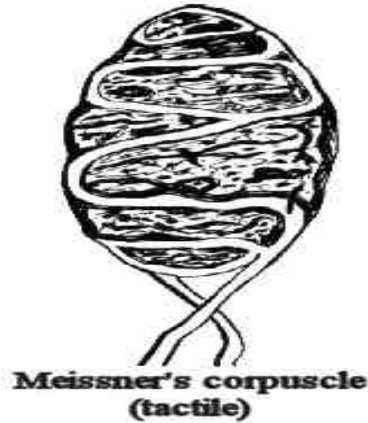

RECEPTORY

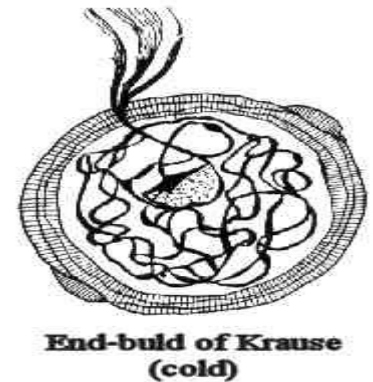
Free nerve endings
(pain)

Volná nervová zakončení
- bolest

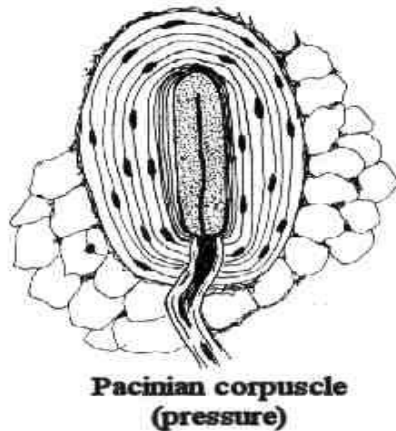
Meissner's corpuscle
(tactile)

Taktilní Meissnerova tělíska
- dotek
v kůži ma konečcích prstů, rtů,
tělních otvorů a bradavek prsních

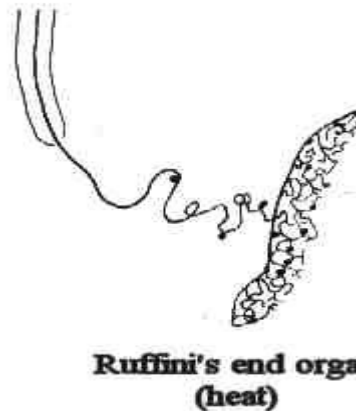
End-buld of Krause
(cold)

Krauseho tělíska
v kůži, spojivce,
rtech a v jazyku

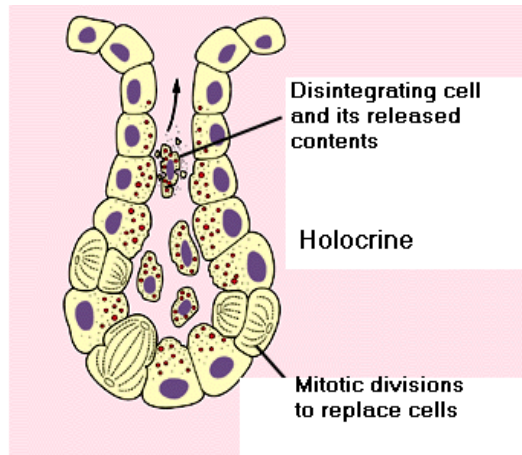
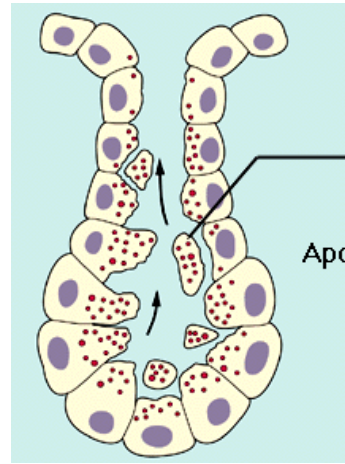
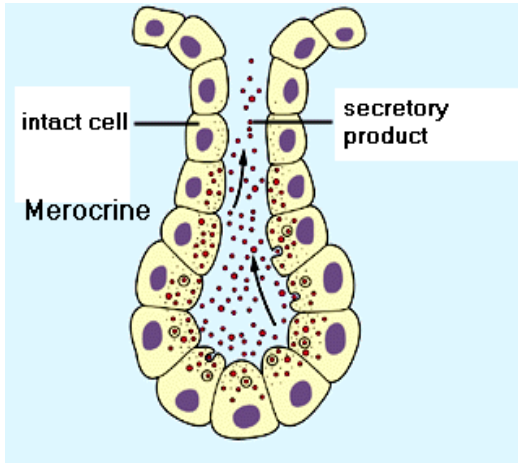
Pacinian corpuscle
(pressure)

Pacciniho tělíska
– pohyb, poloha

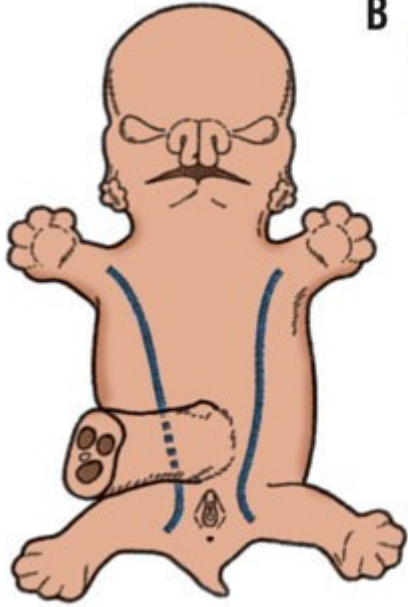
Ruffini's end organ
(heat)

Ruffiniho nerv. zakončení

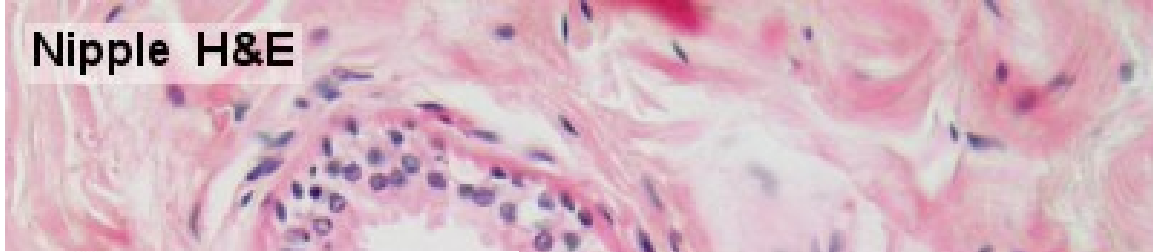
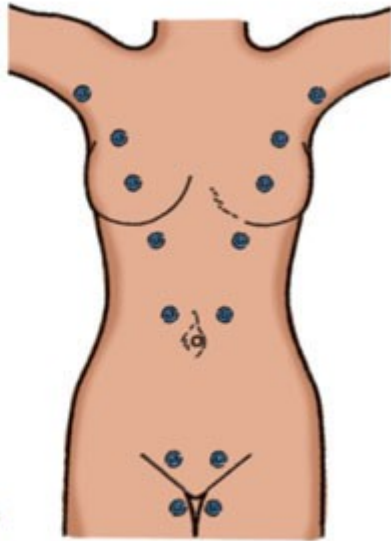

Nipple H&E

A

B

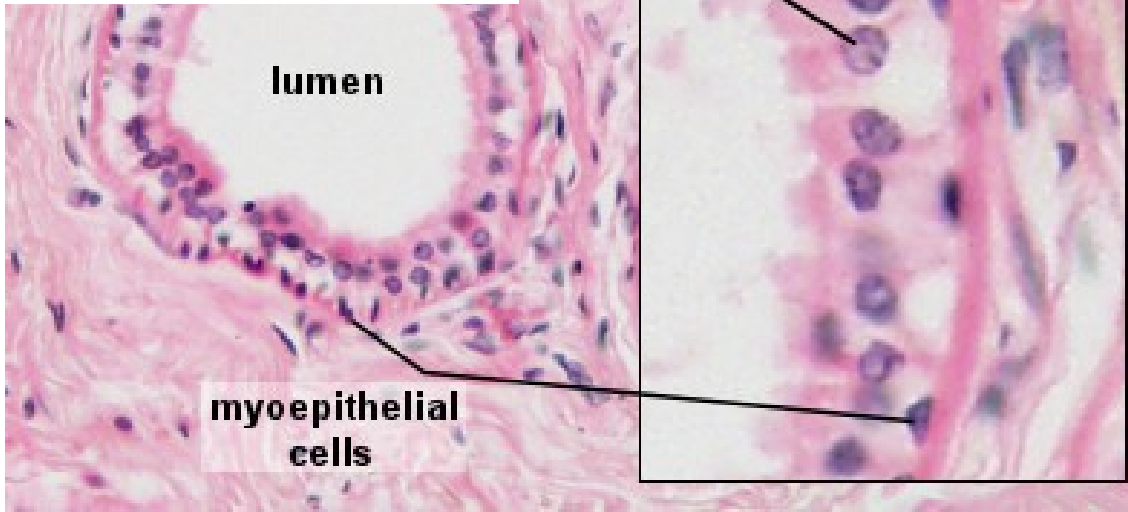

n

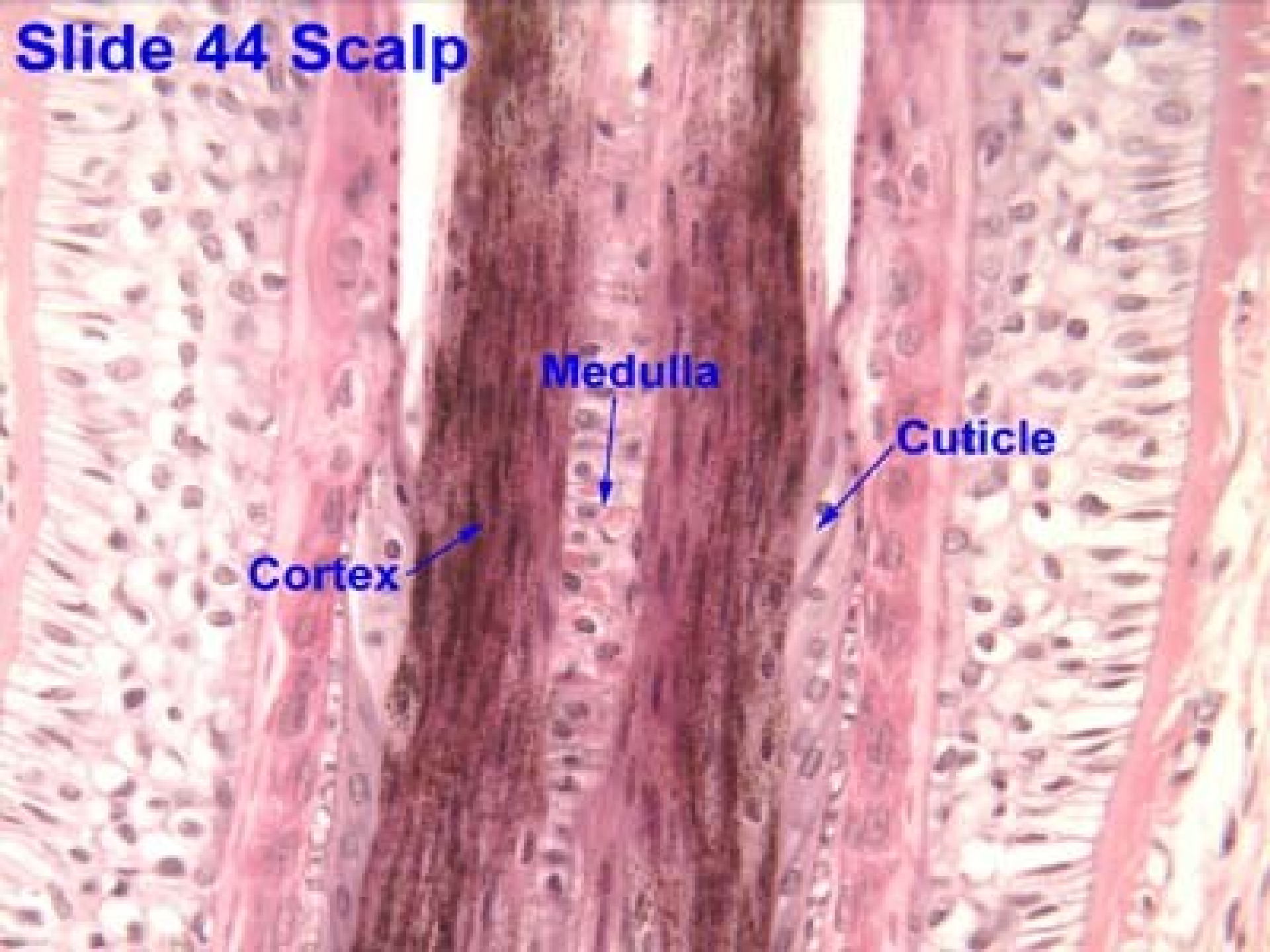
myoepithelial cells

lumen

myoepithelial cells

Slide 44 Scalp

Cortex

Medulla

Cuticle

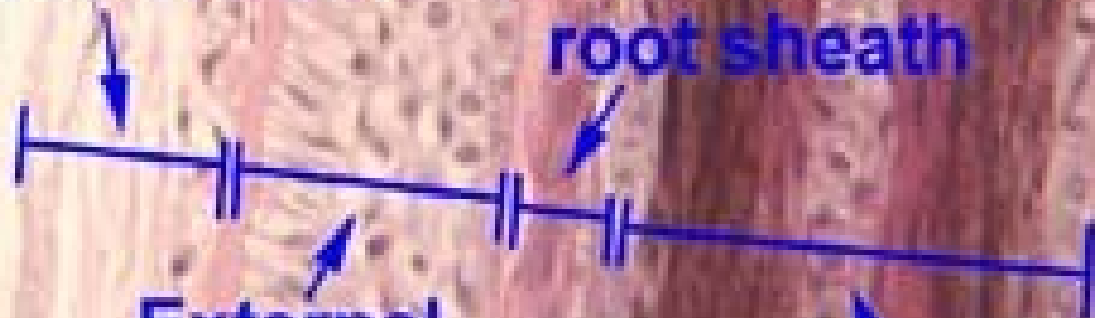
Slide 44 Scalp

Connective tissue sheath

Internal root sheath

External root sheath

Hair shaft

Slide 44 Scalp

Internal
root sheath

Henle's layer

Huxley's layer

Cuticle

Hair shaft

